

LEGEA Nr. 123/2012 energiei electrice și a gazelor naturale

M.Of. nr. 485 din 16.7.2012

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

TITLUL I

Energia electrică

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1

Domeniul de reglementare

(1) Prezentul titlu stabilește cadrul de reglementare pentru desfășurarea activităților în sectorul energiei electrice și al energiei termice produse în cogenerare, în vederea utilizării optime a resurselor primare de energie în condițiile de accesibilitate, disponibilitate și suportabilitate și cu respectarea normelor de siguranță, calitate și protecție a mediului.

(2) Nu se supun dispozițiilor prezentului titlu:

- a) acumulatorii electrice, grupurile electrogene mobile, instalațiile electrice amplasate pe vehicule de orice fel;
- b) sursele staționare de energie electrică în curent continuu, dacă nu sunt racordate prin invertoare la Sistemul electroenergetic național, denumit în continuare *SEN*.

Art. 2

Obiectivele activităților din domeniul energiei electrice și al energiei termice produse în cogenerare

Activitățile din domeniul energiei electrice și al energiei termice produse în cogenerare trebuie să se desfășoare pentru realizarea următoarelor obiective de bază:

- a) asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;
- b) diversificarea bazei de resurse energetice primare;
- c) crearea și asigurarea funcționării piețelor concurențiale de energie electrică;
- d) asigurarea accesului nediscriminatoriu și reglementat al tuturor participanților la piața de energie electrică și la rețelele electrice de interes public;
- e) transparența tarifelor, prețurilor și taxelor la energie electrică în cadrul unei politici de tarificare, urmărind creșterea eficienței energetice pe ciclul de producere, transport, distribuție și utilizare a energiei electrice;
- f) constituirea stocurilor de siguranță la combustibilii necesari pentru producerea energiei electrice, precum și a energiei termice produse în cogenerare;
- g) asigurarea funcționării interconectate a *SEN* cu sistemele electroenergetice ale țărilor vecine și cu sistemele electroenergetice din Rețeaua Europeană a Operatorilor de Transport și Sistem de Energie Electrică – *ENTSO-E*, denumită în continuare *ENTSO-E*;
- h) îmbunătățirea competitivității pieței interne de energie electrică și participarea activă la formarea atât a pieței regionale, cât și a pieței interne de energie a Uniunii Europene și la dezvoltarea schimburilor transfrontaliere;
- i) promovarea utilizării surselor noi și regenerabile de energie;
- j) asigurarea protecției mediului la nivel local și global, în concordanță cu reglementările legale în vigoare;
- k) asigurarea măsurilor de securitate în vederea prevenirii și combaterii actelor de terorism și sabotaj asupra infrastructurii *SEN*;
- l) asigurarea siguranței în funcționare a *SEN*;
- m) asigurarea siguranței în alimentarea cu energie electrică a clienților finali;
- n) promovarea producției de energie electrică realizată în sisteme de cogenerare de înaltă eficiență, asociată energiei termice livrate pentru acoperirea unui consum economic justificat.

Art. 3

Înțelesul unor termeni și expresii

În înțelesul prezentului titlu, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

1. *acces la rețeaua electrică de interes public* – ansamblul de reguli prin care un terț își exercită dreptul de a se racorda și de a folosi, în condițiile legii, rețelele electrice de transport și distribuție;

2. *autoritate competentă* – Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, denumită în continuare ANRE;

3. *acces garantat la rețele electrice* – ansamblul de reguli și condiții tehnice și comerciale prin care unor categorii de producători aflate sub incidența unei scheme de sprijin adoptate la nivel național li se garantează preluarea în rețeaua electrică a unor cantități de energie electrică ce au fost contractate pe piața concurențială sau pe baza unor obligații de achiziție stabilite în baza prezentei legi;

4. *acces prioritar la rețele electrice* – ansamblul de reguli și condiții tehnice și comerciale prin care unor categorii de producători li se asigură posibilitatea preluării în orice moment și a vânzării întregii cantități de energie electrică livrată în rețea, în funcție de capacitatea racordului la rețea și de disponibilitatea unităților/resurselor eligibile;

5. *avarie* – evenimentul care se manifestă prin abateri periculoase de la parametri funcționali prevăzuți de normele tehnice în vigoare;

6. *capacitate de interconexiune* – o linie de transport de energie electrică ce traversează sau trece peste granița dintre două state și care face legătura între sistemele de transport naționale ale acelor state;

7. *capacitate energetică* – instalațiile de producere a energiei electrice și/sau energiei termice în cogenerare, rețele electrice și alte echipamente electroenergetice;

8. *centrală electrică* – ansamblul de instalații, construcții și echipamente necesare pentru producerea de energie electrică; o centrală electrică cuprinde una sau mai multe unități (grupuri) de producere;

9. *centrală electrică de cogenerare (termoficare)* – ansamblul de instalații, construcții și echipamente necesare pentru producerea combinată de energie electrică și termică;

10. *client* – clientul angro sau final de energie electrică;

11. *client angro* – persoana fizică sau juridică ce cumpără energie electrică în vederea revânzării în interiorul sau în exteriorul sistemului în cadrul căruia este stabilită;

12. *client eligibil* – clientul care este liber să își aleagă furnizorul de energie electrică de la care cumpără energie electrică, în sensul art. 33 din Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE;

13. *client final* – orice persoană fizică sau juridică ce cumpără energie electrică pentru consum propriu; în cuprinsul legii noțiunile de „client final” și „consumator” sunt echivalente;

14. *client noncasnic* – orice persoană fizică sau juridică ce cumpără energie electrică ce nu este pentru propriul consum casnic; această categorie include și producători de energie electrică, operatori de rețea și clienți angro;

15. *client casnic* – clientul care cumpără energie electrică pentru propriul consum casnic, excluzând consumul pentru activități comerciale sau profesionale;

16. *client vulnerabil* – clientul final aparținând unei categorii de clienți casnici care, din motive de vârstă, sănătate sau venituri reduse, se află în risc de marginalizare socială și care, pentru prevenirea acestui risc, beneficiază de măsuri de protecție socială, inclusiv de natură financiară. Măsurile de protecție socială, precum și criteriile de eligibilitate pentru acestea se stabilesc prin acte normative;

17.congestie – situația în care, la programarea funcționării sau la funcționarea în timp real, circulația de puteri între două noduri sau zone de sistem conduce la nerespectarea parametrilor de siguranță în funcționarea unui sistem electroenergetic;

18.contract de furnizare a energiei electrice – contractul în baza căruia furnizorul de energie electrică furnizează clientului său o cantitate de energie electrică pe o anumită perioadă de timp, dar care nu cuprinde un instrument derivat din domeniul energiei electrice;

19.contract de procesare – contract prin care o cantitate de combustibil aparținând unui operator economic este procesată într-o capacitate energetică de producere aparținând unui producător, în schimbul unei cantități de energie electrică și cu plata unui tarif de procesare către producător; încheierea unui contract de procesare reprezintă o situație de excepție de la celelalte tipuri de contracte și se realizează în condiții de transparență și nediscriminatorii, în baza reglementărilor ANRE;

20.control asupra unui operator economic – orice drepturi, contracte sau orice alte elemente care, fiecare în parte ori luate împreună și ținând seama de circumstanțele de fapt sau de drept, conferă posibilitatea de a exercita o influență determinantă asupra unui operator economic, în special prin:

a) drepturi de proprietate sau de folosință asupra totalității ori a unei părți din activele unui operator economic;

b) drepturi sau contracte care conferă o influență determinantă asupra structurii operatorului economic, votului sau deciziilor organelor de conducere ale unui operator economic;

21.culoar de trecere a liniei electrice – suprafața terestră situată de-a lungul liniei electrice și spațiului aerian de deasupra sa, în care se impun restricții din punctul de vedere al coexistenței liniei cu elementele naturale, obiectele, construcțiile și instalațiile aferente acesteia; culoarul de trecere include zona de protecție și zona de siguranță;

22.distribuție de energie electrică – transportul energiei electrice prin rețele de distribuție de înaltă tensiune, medie tensiune și joasă tensiune, cu tensiune de linie nominală de până la 110 kV inclusiv, în vederea livrării acesteia către clienți, fără a include furnizarea;

23.echilibru între producție și consum – acoperirea cererii previzibile de energie electrică, fără a fi necesară reducerea consumului;

24.exploatare comercială a unei capacități energetice – ansamblul activităților desfășurate de un operator economic în sectorul energiei electrice în baza unei licențe acordate în condițiile prezentei legi;

25.furnizare de energie electrică – activitatea de vânzare de energie electrică către clienți, precum și alimentarea cu energie electrică a locurilor de consum aflate în proprietatea furnizorului;

26.furnizor – persoană fizică și/sau juridică ce desfășoară activitatea de furnizare de energie;

27.furnizor de ultimă instanță – furnizorul desemnat de autoritatea competentă pentru a presta serviciul universal de furnizare în condiții specifice reglementate;

28.garanție de origine – documentul electronic emis de autoritatea competentă producătorilor de energie electrică, care are funcția unică de a furniza unui client final dovada că o pondere sau o cantitate de energie dată a fost produsă din surse regenerabile ori în cogenerare de înaltă eficiență;

29.grup de măsurare – ansamblul format din contor și transformatoarele de măsurare aferente acestuia, precum și toate elementele intermediare care constituie circuitele de măsurare a energiei electrice, inclusiv elementele de securizare;

30.informație sensibilă comercial – informație a cărei divulgare ar putea restrânge, împiedica ori denatura concurența pe piața de energie electrică și/sau ar conduce la producerea de prejudicii participanților la piață;

31. *interconexiune* – ansamblul de instalații și echipamente prin care se realizează conectarea sistemelor electroenergetice;

32. *instrument financiar derivat din domeniul energiei electrice* – unul dintre instrumentele financiare prevăzute la art. 2 alin. (1) pct. 11 lit. d), g) și h) din **Legea nr. 297/2004** privind piața de capital, cu modificările și completările ulterioare, combinații ale acestora, precum și alte instrumente calificate astfel prin reglementări ale Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare, denumită în continuare *CNVM*;

33. *linie electrică directă* – linia electrică ce leagă o capacitate energetică de producție izolată de un client izolat sau linia electrică ce leagă un producător și un furnizor de energie electrică, în scopul alimentării directe a sediilor proprii, a filialelor ori a clienților eligibili ai acestora;

34. *management orientat către eficiența energetică și satisfacerea cererii* – abordarea, globală sau integrată, destinată influențării volumului și programării consumului de energie electrică în scopul scăderii consumului de energie primară și a vârfurilor de sarcină prin acordarea de prioritate investițiilor de eficiență energetică, contractelor de alimentare cu energie electrică întreruptibile, investițiilor noi pentru creșterea capacității de producere, dacă acestea sunt opțiunile cele mai eficiente și economice, având în vedere impactul pozitiv pe care îl are economia consumului de energie asupra mediului, asupra siguranței alimentării cu energie electrică, precum și asupra costurilor de distribuție legate de acestea;

35. *management al congestiilor* – totalitatea activităților, programelor și acțiunilor întreprinse de operatorul de transport și de sistem pentru a elimina congestiile ce apar la programarea funcționării sau la funcționarea în timp real a SEN; în vederea eliminării congestiilor pe liniile de interconexiune prin alocarea implicită a capacității, operatorul de transport și sistem cooperează cu operatorul pieței de energie electrică;

36. *minister de resort* – Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri;

37. *monopol natural în domeniul energiei electrice* – situația de piață în care serviciul de transport și serviciul de distribuție a energiei electrice se asigură, fiecare în parte, de către un singur operator economic pentru utilizatorii de pe un teritoriu delimitat;

38. *operator al pieței de energie electrică* – persoana juridică ce asigură organizarea și administrarea piețelor centralizate, cu excepția pieței de echilibrare, în vederea tranzacționării angro de energie electrică pe termen scurt, mediu și lung;

39. *operator de distribuție* – orice persoană fizică sau juridică ce deține, sub orice titlu, o rețea electrică de distribuție și care răspunde de exploatarea, de întreținerea și, dacă este necesar, de dezvoltarea rețelei de distribuție într-o anumită zonă și, după caz, a interconexiunilor acesteia cu alte sisteme, precum și de asigurarea capacității pe termen lung a rețelei de a satisface un nivel rezonabil al cererii de distribuție de energie electrică;

40. *operator de transport și de sistem* – orice persoană juridică ce deține, sub orice titlu, o rețea electrică de transport și care răspunde de operarea, asigurarea întreținerii și, dacă este necesar, de dezvoltarea rețelei de transport într-o anumită zonă și, acolo unde este aplicabilă, interconectarea acesteia cu alte sisteme electroenergetice, precum și de asigurarea capacității pe termen lung a rețelei de transport de a acoperi cererile rezonabile pentru transportul energiei electrice;

41. *operator economic afiliat* – orice alt operator economic care, direct sau indirect, controlează operatorul economic specificat, este controlat de acesta ori este sub controlul comun, împreună cu acest operator economic;

42. *operator economic din domeniul energiei electrice* – orice persoană fizică sau juridică ce desfășoară cel puțin una dintre următoarele activități: producere, transport, distribuție, furnizare ori cumpărare de energie electrică și care are atribuții comerciale, tehnice și/sau de întreținere legate de aceste activități, dar nu include clienții finali;

43.operator economic integrat pe orizontală – operatorul economic care realizează cel puțin una dintre următoarele activități: de producere în scopul vânzării, de transport, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice, precum și o altă activitate care nu este în domeniul energiei electrice;

44.operator economic integrat pe verticală – un operator economic sau un grup de operatori economici din domeniul energiei electrice în care aceeași persoană sau aceleași persoane este/sunt îndreptățită/îndreptățite, directori indirect, să exercite controlul, iar acest operator economic sau acest grup de operatori desfășoară cel puțin una dintre activitățile de transport sau de distribuție și cel puțin una dintre activitățile de producere sau de furnizare de energie electrică;

45.ordinea de prioritate economică – ierarhizarea surselor de alimentare cu energie electrică după criterii economice;

46.parte responsabilă cu echilibrarea – titular de licență care își asumă responsabilitatea financiară pentru dezechilibrele dintre valorile notificate și valorile măsurate de energie electrică;

47.piața angro de energie electrică – cadrul organizat de tranzacționare a energiei electrice și a serviciilor asociate la care participă producătorii de energie electrică, operatorul de transport și de sistem, operatorii de distribuție, operatorul pieței de energie electrică și clienții angro;

48.piața de energie electrică – cadrul de organizare în care se tranzacționează energia electrică și serviciile asociate;

49.piața centralizată de energie electrică – cadrul organizat de desfășurare a tranzacțiilor cu energie electrică între diverși operatori economici, intermediat de operatorul pieței de energie electrică sau de operatorul de transport și sistem, pe baza unor reguli specifice, aprobate de autoritatea competentă;

50.piața cu amănuntul de energie electrică – cadrul organizat în care energia electrică este cumpărată de clienții finali, în vederea satisfacerii consumului propriu de la furnizori sau producători;

51.piața de echilibrare – piața centralizată de energie electrică, organizată și administrată de operatorul de transport și de sistem, de desfășurare a tranzacțiilor cu energie electrică între acesta, pe de o parte, și producătorii de energie electrică ce exploatează unități de producție dispecerizabile, respectiv clienți finali dispecerizabili, pe de altă parte, în vederea asigurării echilibrului în timp real dintre producție și consum;

52.piața intrazilnică de energie electrică – piața centralizată de energie electrică, organizată și administrată de operatorul pieței de energie electrică, care oferă participanților la piață posibilitatea de a-și îmbunătăți echilibrarea portofoliului pentru o zi de livrare prin tranzacții efectuate în sesiuni desfășurate după încheierea tranzacțiilor pe piață pentru ziua următoare și înainte cu un anumit interval de timp de începere a livrării;

53.piața pentru ziua următoare (PZU) – piața centralizată de energie electrică, organizată și administrată de operatorul pieței de energie electrică pentru vânzarea și cumpărarea energiei electrice în ziua de livrare care urmează imediat după ziua de tranzacționare;

54.piața centralizată a contractelor bilaterale – cadrul organizat de desfășurare, în mod transparent, prin licitație publică, a tranzacțiilor cu contracte cu livrare fizică de energie electrică, pe baza unor reguli specifice aprobate de autoritatea competentă;

55.piața pentru alocarea capacităților de interconexiune internațională – piața centralizată de alocare a capacităților de interconexiune ale SEN, organizată și administrată de operatorul de transport și sistem pe baza unor reguli specifice, în scopul realizării tranzacțiilor de import/export și tranzit de energie electrică;

56.plan de apărare a SEN împotriva perturbațiilor majore – documentul care conține măsuri tehnice și organizatorice, cu rolul de a împiedica extinderea perturbațiilor în sistem și de a limita consecințele acestora;

57.plan de dezvoltare – documentul de planificare pe termen lung a necesarului de investiții în capacități de producere, transport și distribuție, în vederea acoperirii cererii de energie electrică a sistemului și a asigurării livrărilor către clienți, în condițiile legislației aplicabile;

58.procedură de ofertare – procedura prin care cerințele suplimentare de consum, precum și capacitățile de producere planificate a fi înlocuite sunt acoperite prin realizarea de capacități de producere de energie electrică noi sau prin re tehnologizarea celor existente;

59.producător de energie electrică – persoana fizică sau juridică având ca specific activitatea de producere a energiei electrice, inclusiv în cogenerare;

60.producere distribuită – centralele de producere a energiei electrice conectate la rețeaua de distribuție;

61.reabilitare – ansamblul operațiunilor efectuate asupra unor echipamente și/sau instalații energetice care, fără modificarea tehnologiei inițiale, restabilesc starea tehnică și de eficiență a acestora la un nivel apropiat de cel avut la începutul duratei de viață;

62.re tehnologizare – ansamblul operațiunilor de înlocuire a unor tehnologii existente, uzate moral și/sau fizic, cu tehnologii moderne, în scopul creșterii eficienței activității, reducerii consumurilor specifice de energie, reducerii emisiilor poluante etc.;

63.rețea electrică – ansamblul de linii, inclusiv elementele de susținere și de protecție a acestora, stațiile electrice și alte echipamente electroenergetice conectate între ele prin care se transmite energie electrică de la o capacitate energetică de producere a energiei electrice la un utilizator; rețeaua electrică poate fi rețea de transport sau rețea de distribuție;

64.rețea electrică de distribuție – rețeaua electrică cu tensiunea de linie nominală până la 110 kV inclusiv;

65.rețea electrică de interes public – rețeaua electrică la care sunt racordați cel puțin 2 utilizatori;

66.rețea electrică de transport – rețeaua electrică de interes național și strategic cu tensiunea de linie nominală mai mare de 110 kv;

67.sector al energiei electrice – ansamblul activităților de producere a energiei electrice, inclusiv de producere a energiei termice și electrice în cogenerare, de transport, de distribuție și de furnizare a energiei electrice, de furnizare a serviciilor de sistem, importul și exportul energiei electrice, schimburile naturale și/sau de avarie cu sistemele electroenergetice ale țărilor vecine, precum și instalațiile aferente acestora;

68.serviciu de distribuție – serviciul asigurat de operatorul de distribuție care constă în asigurarea transmiterii, în condiții de eficiență și siguranță, a energiei electrice între două sau mai multe puncte ale rețelei de distribuție, cu respectarea standardelor de performanță în vigoare;

69.serviciu de sistem – serviciul asigurat de operatorul de transport și de sistem pentru menținerea nivelului de siguranță în funcționare a sistemului electroenergetic, precum și a calității energiei electrice, conform reglementărilor în vigoare;

70.serviciu tehnologic de sistem – serviciul asigurat, de către producători sau clienți finali dispecerizabili, la cererea operatorului de transport și de sistem pentru menținerea nivelului de siguranță în funcționare a SEN, precum și a calității energiei electrice transportate la parametrii prevăzuți de normele în vigoare;

71.serviciu de transport – serviciul asigurat de operatorul de transport și de sistem care constă în asigurarea transmiterii, în condiții de eficiență și siguranță, a energiei electrice între două sau mai multe puncte ale rețelei de transport, cu respectarea standardelor de performanță în vigoare;

72.serviciu universal – serviciul de furnizare a energiei electrice garantat clienților casnici și clienților noncasnici cu un număr de salariați mai mic de 50 și o cifră de afaceri anuală sau o valoare totală a activelor din bilanțul contabil conform raportărilor fiscal anuale care nu depășește 10 milioane de euro, la un nivel de calitate și la prețuri rezonabile, transparente, ușor comparabile și nediscriminatorii;

73.siguranța alimentării cu energie electrică – asigurarea capacității tehnice a sistemului energetic național de a alimenta cu energie electrică utilizatorii acestui sistem, cu respectarea legislației în vigoare;

74.siguranța în funcționare a rețelei – funcționarea continuă a rețelei de transport și, după caz, a rețelei de distribuție, în circumstanțe previzibile;

75.sistem electroenergetic – ansamblul instalațiilor electroenergetice interconectate prin care se realizează producerea, transportul, conducerea operativă, distribuția, furnizarea și utilizarea energiei electrice;

76.sistem electroenergetic izolat – sistemul local de producere, distribuție, furnizare și utilizare a energiei electrice în condițiile prevăzute de lege, care nu este interconectat cu SEN;

77.sistem electroenergetic național (SEN) – sistemul electroenergetic situat pe teritoriul național; SEN constituie infrastructura de bază utilizată în comun de participanții la piața de energie electrică;

78.sistem interconectat – sistemele de transport și de distribuție legate între ele prin intermediul uneia sau mai multor interconexiuni;

79.standard de performanță pentru serviciile de transport/distribuție/furnizare a energiei electrice – reglementarea emisă de autoritatea competentă pentru stabilirea indicatorilor de performanță în asigurarea serviciului de transport/distribuție/furnizare a energiei electrice;

80.transport al energiei electrice – transportul de energie electrică prin rețeaua interconectată de transport de energie electrică, în scopul transmiterii energiei electrice către clienții finali sau către distribuitori, dar fără a include și furnizarea;

81.utilizator de rețea electrică – orice persoană fizică sau juridică ale cărei instalații sunt racordate la un sistem electroenergetic în scopul livrării de energie electrică în ori din sistemul de transport, respectiv de distribuție a energiei electrice;

82.zonă de protecție – zona adiacentă capacității energetice, extinsă în spațiu, în care se introduc interdicții privind accesul persoanelor și regimul construcțiilor;

83.zonă de siguranță – zona adiacentă capacităților energetice, extinsă în spațiu, în care se instituie restricții și interdicții în scopul asigurării funcționării normale și pentru evitarea punerii în pericol a persoanelor, bunurilor și mediului; zona de siguranță cuprinde și zona de protecție.

CAPITOLUL II

Strategia și politica energetică, autorități și competențe

Art. 4

Strategia și politica energetică

(1) Strategia energetică națională definește obiectivele sectorului energiei electrice pe termen mediu și lung și modalitățile de realizare a acestora, în condițiile asigurării unei dezvoltări durabile a economiei naționale. Strategia energetică se elaborează de ministerul de resort și se aprobă de Guvern, cu consultarea organizațiilor neguvernamentale, a partenerilor sociali și a reprezentanților mediului de afaceri.

(2) Politica energetică, urmărind direcțiile stabilite prin strategia energetică, este elaborată de ministerul de resort, pe baza Programului de guvernare, pentru un interval de timp mediu și cu considerarea evoluțiilor probabile pe termen

lung, cu consultarea organizațiilor neguvernamentale, a partenerilor sociali și a reprezentanților mediului de afaceri, având în vedere, în principal:

- a) constituirea cadrului instituțional corespunzător, prin definirea organismelor și a autorităților competente pentru realizarea acestei politici;
- b) asigurarea securității în aprovizionarea cu combustibili și energie electrică;
- c) asigurarea protecției mediului, reconstrucția ecologică a siturilor afectate de activități energetice;
- d) transparența prețurilor și tarifelor la combustibili și energie;
- e) creșterea eficienței în utilizarea combustibililor și energiei;
- f) dezvoltarea surselor regenerabile de energie și cogenerării de înaltă eficiență, cu acordarea de priorități alimentare cu energie electrică pentru așezările izolate;
- g) dezvoltarea cooperării energetice internaționale, participarea la piețele regionale și piața europeană de energie electrică.

(3) Sursele de finanțare utilizate pentru aplicarea strategiei energetice naționale și a politicii Guvernului în sectorul energetic se asigură din sursele proprii ale operatorilor economici în domeniu, bugetul de stat, bugetele locale, împrumuturi rambursabile și nerambursabile.

(4) Măsurile de sprijin de natura ajutorului de stat, propuse pentru asigurarea aplicării strategiei energetice naționale și a politicii Guvernului în sectorul energiei electrice, precum și cele prevăzute de prezenta lege vor fi aprobate și acordate numai în condițiile legii.

Art. 5

Programul energetic

(1) Politica energetică se concretizează într-un program cuprinzând măsuri de stimulare a activităților de investiții, cercetare-dezvoltare, dezvoltare durabilă, valorificare eficientă a resurselor energetice, a eficienței energetice și a altor activități în vederea asigurării siguranței și securității în funcționare a SEN, aprobat prin hotărâre a Guvernului.

(2) Guvernul, ministerul de resort, celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale iau măsuri pentru realizarea obiectivelor înscrise în programul prevăzut la alin. (1) și examinează, anual sau ori de câte ori este necesar, stadiul îndeplinirii prevederilor acestuia.

(3) Prin hotărâre a Guvernului, pentru rațiuni legate de siguranța alimentării cu energie electrică, se poate acorda acces garantat la rețelele electrice pentru energia electrică produsă în centrale electrice care utilizează combustibili din producția internă, dar numai pentru cantități anuale corespunzătoare unei energii primare de maximum 15% din cantitatea totală de combustibil echivalent, necesară pentru a produce energia electrică aferentă consumului brut final al țării.

Art. 6

Atribuțiile ministerului de resort

Ministerul de resort elaborează strategia energetică națională și politica energetică și asigură ducerea la îndeplinire a acesteia, în condițiile prevederilor prezentei legi, având următoarele atribuții principale:

- a) stabilește cadrul instituțional corespunzător pentru desfășurarea, în condiții de eficiență și competitivitate, a activității societăților comerciale din subordinea sau coordonarea ministerului care își derulează activitatea în domeniul energiei electrice;
- b) elaborează programe și planuri de măsuri pentru aplicarea politicii Guvernului în sectorul energiei electrice, inclusiv a programelor de eficiență energetică și de promovare a surselor regenerabile de energie;
- c) elaborează proiecte de acte normative pentru sectorul energiei electrice;
- d) asigură elaborarea de studii pe baza cărora urmează a fi stabilite prioritățile privind investițiile de interes strategic din sectorul energiei electrice;
- e) elaborează programul de constituire a stocurilor de siguranță la combustibili și urmărește realizarea prevederilor acestuia de către operatorii economici;
- f) urmărește permanent, prin instituțiile și autoritățile abilitate în acest sens, performanțele și calitatea tehnologiilor și instalațiilor din sistemul energetic și inițiază măsuri în vederea creșterii nivelului acestora;
- g) are calitatea de autoritate contractantă privind concesionarea în sectorul energiei electrice;
- h) ia măsuri pentru realizarea instalațiilor de producere a energiei electrice care permit utilizarea, în condițiile eficienței economice, a combustibililor inferiori din resurse interne, precum și valorificarea unor cantități prestabilite de resurse regenerabile și secundare de energie;
- i) supraveghează aplicarea și respectarea măsurilor stabilite pentru protecția mediului de către participanții la activitățile din sectorul energiei electrice aflați în subordinea sau coordonarea ministerului;

- j) elaborează programe privind diversificarea surselor primare de energie, propunând Guvernului măsuri în acest sens;
- k) implementează politica energetică a Guvernului, referitoare la continuarea promovării cogenerării, ca soluție eficientă de acoperire a consumului național de energie termică și la utilizarea surselor regenerabile de energie;
- l) coordonează acțiunile de cooperare cu instituții similare din alte țări, precum și cu organisme internaționale de profil;
- m) asigură monitorizarea respectării angajamentelor asumate prin Tratatul de aderare la Uniunea Europeană pentru sectorul energetic și coordonează transpunerea și implementarea acestor angajamente de către instituțiile implicate;
- n) definește infrastructura critică a SEN;
- o) monitorizează îndeplinirea măsurilor asumate pentru conformitatea instalațiilor din sectorul energetic, care au obținut perioada de tranziție în urma negocierilor cu Uniunea Europeană, la normele prevăzute în legislația de mediu;
- p) urmărește și propune, împreună cu alte instituții și autorități ale statului competente în domeniu, măsuri obligatorii pentru toți operatorii economici din sectorul energiei electrice, indiferent de forma de proprietate, în legătură cu realizarea stocurilor de siguranță ale SEN în ceea ce privește combustibilii pentru perioada sezonului rece și volumul de apă din lacurile de acumulare, precum și orice alte măsuri privind nivelul de siguranță și securitate în funcționare a SEN, în vederea aprobării prin hotărâre a Guvernului; stabilește penalități pentru nerespectarea prezentelor măsuri;
- q) promovează și facilitează, împreună cu ANRE, cooperarea dintre operatorul pieței de energie electrică, operatorii de transport și de sistem și omologii lor la nivel regional, inclusiv în ceea ce privește aspectele transfrontaliere, cu scopul de a crea o piață internă competitivă a energiei electrice. Această cooperare acoperă zonele geografice definite în conformitate cu art. 12 alin. (3) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.228/2003, precum și alte zone geografice;
- r) colaborează cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, care are responsabilitatea realizării planului național de acțiune în cazuri de sărăcie energetică, prin care se definesc situațiile critice și clienții care nu pot fi deconectați în astfel de situații, precum și modul de recuperare a costurilor asociate, de către operatori, pe baza unei proceduri specifice aprobate prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ANRE;
- s) ia măsuri pentru realizarea instalațiilor de producere a energiei electrice, care permit utilizarea, în condițiile eficienței economice, a combustibililor inferiori din resurse interne, precum și valorificarea surselor regenerabile de energie;
- ș) aprobă specificațiile referitoare la caracteristicile tehnice ale echipamentelor energetice utilizate în SEN, cu respectarea legislației europene aplicabile.

Art. 7

Autoritatea de reglementare

- (1) ANRE este organizată și funcționează ca autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică.
- (2) Organizarea, funcționarea, competențele și atribuțiile ANRE sunt stabilite potrivit legii.

CAPITOLUL III

Autorizații, licențe și concesiuni

SECȚIUNEA 1

Autorizații și licențe

Art. 8

Activitățile supuse regimului autorizării

- (1) Realizarea de noi capacități energetice, precum și rețehnologizarea celor existente se desfășoară pe bază de autorizații de înființare, acordate cu respectarea prevederilor legale în vigoare.
- (2) Producerea, transportul, serviciul de sistem, distribuția și furnizarea energiei electrice, precum și activitățile de administrare a piețelor centralizate de energie electrică se desfășoară pe bază de licențe acordate în condițiile prezentei legi.
- (3) Exercițarea oricărei activități fără autorizație sau licență se sancționează potrivit prezentei legi.

Art. 9

Regimul autorizării

- (1) Pentru autorizare, solicitantul va înregistra cererea la autoritatea competentă.

- (2) Solicitantul va atașa, la cerere, actele și documentele care probează îndeplinirea de către acesta a condițiilor economice, financiare, tehnice și profesionale stabilite pe categorii de capacitate energetică și de activitate în domeniu.
- (3) Nu pot fi autorizați solicitanții care au ca acționari deținători ai controlului sau ca administratori persoane care anterior au avut calitatea de acționar deținător al controlului ori administrator în cadrul unor operatori economici titulari de licență care nu și-au achitat obligațiile de plată rezultate din tranzacțiile realizate pe piața de energie electrică.
- (4) Procedura de acordare, modificare, suspendare și retragere a autorizațiilor și licențelor, termenele și condițiile de acordare, constând în: criterii, limite de putere, atestări, avize, garanții și altele asemenea, diferențiate pe categorii de capacitate și activitate supuse autorizării, se stabilesc prin regulament aprobat prin ordin al președintelui ANRE.
- (5) Refuzul acordării unei autorizații sau licențe, lipsa de răspuns înăuntrul termenului și orice altă soluție a autorității competente, considerate de solicitant ilegale și prejudiciabile, pot fi atacate la Curtea de Apel București, Secția de contencios administrativ, în condițiile legii.
- (6) Pentru capacitățile de producere distribuită și/sau pentru micii producători de energie electrică, criteriile de autorizare vor avea în vedere dimensiunile limitate ale capacităților de producere și impactul asupra funcționării rețelelor electrice de distribuție.
- (7) La stabilirea condițiilor de acordare a licențelor și autorizațiilor pentru capacități de producere noi se iau în considerare următoarele elemente:
- a) siguranța și securitatea sistemelor electrice, a instalațiilor și a echipamentelor asociate;
 - b) protecția sănătății și siguranței publice;
 - c) protecția mediului;
 - d) ocuparea terenurilor și alegerea amplasamentelor;
 - e) utilizarea domeniului public;
 - f) eficiența energetică;
 - g) natura surselor primare;
 - h) caracteristicile specifice solicitantului, cum ar fi: capacitățile tehnice, economice și financiare;
 - i) conformitatea cu măsurile adoptate în legătură cu obligațiile de serviciu public și protecția consumatorului;
 - j) contribuția la crearea de capacități pentru realizarea obiectivului global european, potrivit căruia energia din surse regenerabile să reprezinte 20% din consumul final brut de energie al Uniunii Europene în 2020, obiectivul național al României fiind de 24%, conform art. 5 alin. (1) din **Legea nr. 220/2008** pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
 - k) contribuția la crearea de capacități energetice de producere pentru reducerea emisiilor;
 - l) valorificarea eficientă și rațională a resurselor de materie primă energetică în conformitate cu interesul strategic de dezvoltare durabilă a României și de funcționare sigură și stabilă a SEN în vederea realizării independenței energetice naționale.

Art. 10

Categoriile de autorizații și licențe

- (1) Autoritatea competentă emite autorizații de înființare pentru realizarea de noi capacități energetice de producere a energiei electrice, inclusiv de capacități de producere a energiei electrice și termice în cogenerare, sau rețehnologizarea acestora, după cum urmează:
- a) dacă puterea electrică instalată a capacităților respective depășește 1 MW, este necesară obținerea unei autorizații de înființare;
 - b) dacă puterea electrică instalată a capacităților respective este între 500 kW inclusiv și 1 MW inclusiv, nu este necesară obținerea unei autorizații de înființare, dar sunt obligatorii notificarea autorității competente privind proiectul investițional și raportarea periodică a stadiului realizării acestuia, conform reglementărilor în vigoare;
 - c) dacă puterea electrică instalată a capacităților respective este mai mică de 500 kW, nu este necesară obținerea unei autorizații de înființare, dar obligația de notificare a autorității competente privind proiectul investițional și raportarea periodică a stadiului realizării acestuia, conform reglementărilor în vigoare, revin operatorilor de distribuție a energiei electrice.
- (2) Autoritatea competentă emite licențe pentru:
- a) exploatarea comercială a capacităților de producere a energiei electrice;
 - b) exploatarea comercială a capacităților de producere a energiei termice în cogenerare;
 - c) prestarea serviciului de transport al energiei electrice;
 - d) prestarea serviciului de sistem;

- e) prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice;
- f) administrarea piețelor centralizate – se acordă o singură licență pentru operatorul pieței de energie electrică și una pentru operatorul pieței de echilibrare;
- g) activitatea de furnizare a energiei electrice.
- (3) Autorizațiile de înființare pentru realizarea de capacități noi, prevăzute la alin. (1), se acordă numai dacă acele capacități sunt amplasate pe/în imobile proprietate publică/privată a statului ori a unităților administrativ-teritoriale pe proprietatea privată a solicitantului autorizației de înființare sau pe proprietăți deținute cu un alt titlu legal.
- (4) Licențele pentru exploatarea comercială a capacităților energetice noi se acordă în cazul în care capacitățile energetice noi sunt amplasate pe/în imobile proprietate publică sau privată a statului ori a unităților administrativ-teritoriale, pe proprietatea privată a solicitantului licenței, pe proprietatea privată a unor persoane fizice sau juridice sau pe/în imobile deținute cu un alt titlu legal decât cel de proprietate.
- (5) Exploatarea comercială de capacități energetice se poate desfășura fără a deține licența pentru activitățile prevăzute la:
- a) alin. (2) lit. a), de către deținătorul unor capacități de producere a energiei electrice care pot fi pornite fără tensiune din SEN, grupuri cu autopornire și care sunt utilizate de către acesta în scopul alimentării de siguranță, cu energie electrică, a echipamentelor sau instalațiilor proprii;
- b) alin. (2) lit. a) și b), de către clientul casnic deținător al unor capacități de producere a energiei electrice, respectiv electrice și termice în cogenerare, conectate la rețea, cu putere electrică mai mică de 100 kW;
- c) alin. (2) lit. b), de către un producător de energie electrică și termică în cogenerare, dacă din totalul energiei produse anual energia termică produsă în cogenerare, pe care acesta o comercializează, reprezintă mai puțin de 20%;
- d) alin. (2) lit. e), de către deținătorul unei/unor rețele electrice de distribuție, dacă din avizele tehnice de racordare emise rezultă că puterea aprobată pentru utilizatorii acestei/acestor rețele, alții decât deținătorul, totalizează sub 1 MW;
- e) alin. (2) lit. e), de către deținătorul unei/unor rețele electrice de distribuție, dacă utilizatorii acestei/acestor rețele dețin locuri de consum exclusiv în interiorul unei/unor clădiri alimentate prin intermediul acelei/acelor rețele.
- (6) Activitatea unei persoane fizice sau juridice de revânzare a energiei electrice către utilizatorii rețelelor electrice aflate în exploatare se desfășoară fără licența de furnizare prevăzută la alin. (2) lit. g), în condițiile respectării reglementărilor specifice, aprobate de autoritatea competentă.
- (7) Pentru a comercializa energia electrică obținută în urma unui contract de procesare, operatorul economic parte a unui astfel de contract trebuie să dețină licența de furnizare prevăzută la alin. (2) lit. g).
- (8) Autorizațiile și licențele se modifică în cazul schimbării circumstanțelor sau condițiilor existente la data acordării acestora.

Art. 11

Suspendarea și retragerea autorizațiilor și licențelor

- (1) În caz de neîndeplinire de către titularul autorizației de înființare, respectiv al licenței a obligațiilor sale legale, precum și în caz de nerespectare a condițiilor, limitărilor, restricțiilor, interdicțiilor sau a sarcinilor stabilite prin autorizație, respectiv prin licență, constatate de autoritatea competentă din oficiu ori la sesizarea unor terți sau la notificarea de către titular, autoritatea competentă va proceda după cum urmează:
- a) în cazul în care neîndeplinirea sau nerespectarea obligațiilor nu este imputabilă titularului, va dispune:
- un termen de conformare, dacă situația creată este remedială;
 - retragerea autorizației, respectiv a licenței, dacă situația creată este iremediabilă;
- b) în cazul în care neîndeplinirea sau nerespectarea obligațiilor este imputabilă titularului, va dispune:
- suspendarea autorizației, respectiv a licenței, pe o perioadă fixată pentru remedierea situației create și pentru conformare cu autorizația, respectiv cu licența, dacă situația creată este remedială;
 - retragerea autorizației, respectiv a licenței, dacă situația creată este iremediabilă.
- (2) Autoritatea competentă va retrage autorizația de înființare, respectiv licența, în cazul decăderii, incapacității sau al falimentului titularului, precum și la încetarea concesiunii ori a locațiunii capacității energetice sau la vânzarea capacității de către titular.

Art. 12

Drepturile și obligațiile ce decurg din autorizația de înființare și din licențe

(1) Lucrările de realizare și rețehnologizare ale capacităților energetice pentru care se acordă autorizații, precum și activitățile și serviciile pentru care se acordă licențe, după caz, sunt de interes public, cu excepția celor care sunt destinate exclusiv satisfacerii consumului propriu al titularului autorizației sau licenței.

(2) Asupra terenurilor și bunurilor proprietate publică sau privată a altor persoane fizice ori juridice și asupra activităților desfășurate de persoane fizice sau juridice în vecinătatea capacității energetice se instituie limitări ale dreptului de proprietate în favoarea titularilor autorizațiilor de înființare și de licențe care beneficiază de:

- a) dreptul de uz pentru executarea lucrărilor necesare realizării, relocării, rețehnologizării sau desființării capacității energetice, obiect al autorizației;
- b) dreptul de uz pentru asigurarea funcționării normale a capacității, obiect al autorizației de înființare, pentru reviziile, reparațiile și intervențiile necesare;
- c) servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană pentru instalarea/desființarea de rețele electrice sau alte echipamente aferente capacității energetice și pentru acces la locul de amplasare a acestora, în condițiile legii;
- d) dreptul de a obține restrângerea sau încetarea unor activități care ar putea pune în pericol persoane și bunuri;
- e) dreptul de acces la utilitățile publice.

(3) Drepturile de uz și de servitute au ca obiect utilitatea publică, au caracter legal, iar conținutul acestora este prevăzut la **art. 14** și se exercită fără înscriere în Cartea funciară pe toată durata existenței capacității energetice sau, temporar, cu ocazia rețehnologizării unei capacități în funcțiune, reparației, reviziei, lucrărilor de intervenție în caz de avarie.

(4) Exercițarea drepturilor de uz și servitute asupra proprietăților statului și ale unităților administrativ-teritoriale afectate de capacitățile energetice se realizează cu titlu gratuit, pe toată durata existenței acestora.

(5) Exercițarea drepturilor de uz și de servitute asupra proprietăților private afectate de capacitățile energetice, care se vor realiza după intrarea în vigoare a prezentei legi, se face în conformitate cu regulile procedurale privind condițiile și termenii referitori la durata, conținutul și limitele de exercitare a acestor drepturi, prevăzute într-o convenție-cadru, precum și pentru determinarea cuantumului indemnizațiilor, a despăgubirilor și a modului de plată a acestora, care se aprobă, împreună cu convenția-cadru, prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministerului de resort.

(6) Proprietarii terenurilor afectate de exercițarea drepturilor de uz și de servitute de către titularii de licențe și autorizații pot solicita încheierea de convenții, conform prevederilor alin. (5).

(7) Beneficiază de indemnizații și, respectiv, despăgubiri și proprietarii de terenuri afectate de exercițarea drepturilor de uz și de servitute de către titularii de licențe și autorizații care la data intrării în vigoare a prezentei legi au în derulare convenții privind exercițarea acestor drepturi încheiate în condițiile legii.

(8) Titularii de licențe și autorizații sunt obligați să procedeze la încheierea convențiilor-cadru prevăzute la alin. (5), în termen de maximum 30 de zile de la solicitarea proprietarilor afectați.

(9) Dacă, cu ocazia intervenției pentru rețehnologizări, reparații, revizii sau avarii, se produc pagube proprietarilor din vecinătatea capacităților energetice, titularii de licență au obligația să plătească despăgubiri, în condițiile prezentei legi.

(10) Proprietarii terenurilor și titularii activităților afectați de exercițarea de către titularii de licență și autorizații a drepturilor prevăzute la alin. (2) vor fi despăgubiți pentru prejudiciile cauzate acestora. La calculul despăgubirilor vor fi avute în vedere următoarele criterii:

- suprafața de teren afectată cu ocazia efectuării lucrărilor;
- tipurile de culturi și plantații, precum și amenajările afectate de lucrări;
- activitățile restrânse cu ocazia lucrărilor.

Cuquantumul despăgubirii se stabilește prin acordul părților sau, în cazul în care părțile nu se înțeleg, prin hotărâre judecătorească.

(11) Dreptul de uz și de servitute asupra terenurilor proprietate privată, restrângerea sau încetarea unor activități prevăzute la alin. (2) se stabilesc și se exercită cu respectarea principiului echității, a dreptului de proprietate și a minimeii afectări a acestuia.

(12) Titularii de autorizații și licențe sunt în drept să efectueze lucrările de defrișare a vegetației sau tăierile de modelare pentru crearea și menținerea distanței de apropiere față de rețelele electrice cu personal specializat, respectând prevederile legale în vigoare.

(13) Titularii de autorizații și licențe beneficiari ai drepturilor de uz și de servitute asupra proprietății publice sau private a statului și a unităților administrativ-teritoriale sunt scutiți de plata de taxe, impozite și alte obligații de plată instituite de autoritățile administrației publice centrale și locale.

Art. 13

Obligațiile decurgând din autorizațiile de înființare și din licențe

(1) Titularul autorizației de înființare are următoarele obligații:

a) să stabilească și să aplice, pe întreaga durată a executării lucrărilor, măsurile de protecție a persoanelor, bunurilor și mediului;

b) să obțină toate avizele, acordurile și atestatele prevăzute de lege pentru realizarea obiectivului autorizat.

(2) Pe durata de valabilitate a licențelor, titularii de licențe sunt obligați:

a) să respecte condițiile care însoțesc licența;

b) să țină situații contabile separate pentru fiecare activitate care face obiectul licenței acordate de autoritatea competentă, în cazul operatorului economic în domeniul energiei electrice integrate, pe verticală sau pe orizontală, să procedeze la fel ca în cazul în care activitatea respectivă ar fi efectuată de operatori economici separați și să întocmească rapoarte financiare în formatul solicitat de autoritatea competentă;

c) să constituie și să mențină garanții financiare care să le permită desfășurarea activității și asigurarea continuității serviciului;

d) să pună la dispoziția autorității competente informațiile necesare pentru desfășurarea în bune condiții a activității acesteia;

e) să întocmească, să supună spre auditare și să publice evidențele lor contabile anuale la nivel de societate comercială, fără a cuprinde în mod distinct sediile secundare fără personalitate juridică, conform legislației specifice, adoptate în conformitate cu cea de-a Patra Directivă 78/660/CEE a Consiliului din 25 iulie 1978.

(3) Operatorii economici care nu au obligația de a publica conturile anuale păstrează la sediul lor un exemplar din acestea la dispoziția publicului.

(4) Activitatea de audit prevăzută la alin. (2) lit. e) constă, în special, în verificarea respectării obligației de a evita discriminările și subvențiile încrucișate între activitățile desfășurate de operatorul economic auditat.

Art. 14

Drepturile și obligațiile titularilor de autorizații de înființare și de licență asupra proprietății terților

(1) Dreptul de uz asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare realizării/relocării/desființării sau re tehnologizării de capacități energetice se întinde pe durata necesară executării lucrărilor. În exercitarea acestui drept de uz, titularul autorizației de înființare/relocare/desființare sau re tehnologizare sau re tehnologizare, după caz, cu respectarea prevederilor legale, poate:

a) să depoziteze, pe terenurile necesare executării lucrărilor, materiale, echipamente, utilaje, instalații;

b) să desființeze culturi sau plantații, construcții sau alte amenajări existente ori numai să le restrângă, în măsura strict necesară executării lucrărilor pentru capacitatea autorizată, în condițiile legii;

c) să îndepărteze materiale, să capteze apă, în condițiile prevăzute de legislația în vigoare;

d) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea, să amplaseze birouri și locuințe de șantier, cu acordul prealabil al proprietarului;

e) să oprească ori să restrângă activități ale proprietarului, în măsura strict necesară executării lucrărilor pentru capacitatea autorizată, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

(2) Dreptul de uz prevăzut la alin. (1) încetează înaintea expirării duratei stabilite pentru executarea lucrărilor sau înaintea acestui termen, la data terminării anticipate a lucrărilor sau la data sistării acestora și renunțării la autorizații. Oricare dintre aceste situații trebuie notificată de îndată proprietarului.

(3) Dreptul de uz asupra terenului pentru asigurarea funcționării normale a capacității energetice se întinde pe toată durata funcționării capacității, iar exercitarea lui se face ori de câte ori este necesar pentru asigurarea funcționării normale a capacității. În exercitarea acestui drept titularul licenței poate:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje, instalații pentru întreținere, revizii, reparații și intervenții necesare pentru asigurarea funcționării normale a capacității;

b) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea;

c) să desființeze sau să reducă culturi, plantații ori alte amenajări existente și să restrângă activități ale proprietarului, în măsura și pe durata strict necesare executării operațiilor de întreținere, reparații, revizii sau intervenții pentru asigurarea funcționării normale a capacității, cu respectarea legislației în vigoare.

(4) Titularul licenței este obligat să înștiințeze în scris proprietarul bunurilor sau prestatorul activităților care vor fi afectate ca urmare a lucrărilor la capacitățile energetice, cu excepția cazurilor de avarii, situație în care proprietarii sunt înștiințați în termenul cel mai scurt.

(5) Titularul licenței este obligat să plătească proprietarilor despăgubirea cuvenită pentru pagubele produse, să degajeze terenul și să-l repună în situația anterioară, în cel mai scurt timp posibil.

(6) Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană cuprinde dreptul de acces și de executare a lucrărilor la locul de amplasare a capacităților energetice cu ocazia intervenției pentru re tehnologizări, reparații, revizii și avarii.

(7) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor sau a unor activități desfășurate în zona de executare a lucrărilor de realizare ori rețehnologizare de capacități energetice, precum și a operațiilor de revizie sau reparație la capacitatea în funcțiune, titularul autorizației sau al licenței are dreptul de a obține restrângerea ori sistarea, pe toată durata lucrărilor, a activităților desfășurate în vecinătate de alte persoane. În acest caz, persoanele afectate vor fi înștiințate, în scris, despre data începerii, respectiv a finalizării lucrărilor.

(8) La încetarea exercitării drepturilor prevăzute la art. 12 alin. (2), titularul autorizației de înființare, respectiv titularul licenței este obligat să asigure degajarea terenului și repunerea lui în situația inițială.

(9) Dreptul de acces la utilitățile publice, prevăzut la art. 12 alin. (2) lit. e), trebuie exercitat de titularul autorizației sau al licenței cu bună-credință și în mod rezonabil, fără a prejudicia accesul altor persoane la respectivele utilități publice.

Art. 15

Zonele de protecție și zonele de siguranță

(1) Pentru protecția și funcționarea normală a capacităților energetice și a anexelor acestora, precum și pentru evitarea punerii în pericol a persoanelor, bunurilor și mediului se instituie zone de protecție și de siguranță.

(2) Zonele de protecție și de siguranță se determină pentru fiecare capacitate, în conformitate cu normele tehnice elaborate de autoritatea competentă.

(3) Asupra terenurilor aflate în proprietatea terților, cuprinse în zonele de protecție și de siguranță, se stabilește drept de servitute legală.

Art. 16

Obligațiile de serviciu public

(1) Titularii de autorizații de înființare și de licențe au obligația de a-și desfășura activitățile cu respectarea obligațiilor de serviciu public referitoare la siguranță, calitatea și prețul energiei electrice furnizate, continuitatea aprovizionării, eficiența energetică, cu respectarea normelor de securitate și sănătate a muncii și de protecție a mediului, precum și a prevederilor din contractele directe cu consumatorii.

(2) Obligațiile de serviciu public se pot stabili prin hotărâre a Guvernului sau prin reglementări ale ANRE, caz în care se notifică Comisia Europeană de către ANRE, prin licențe sau autorizații de înființare, pentru fiecare activitate din sectorul energiei electrice.

Art. 17

Exproprierea

(1) Terenul necesar înființării și funcționării capacității energetice este fie proprietate privată a unui terț sau a titularului autorizației, fie proprietate publică.

(2) Dacă terenul necesar pentru înființarea și funcționarea capacității energetice este proprietate privată a unui terț, solicitantul autorizației de înființare are ca primă opțiune cumpărarea terenului de la proprietar sau să inițieze procedura legală de expropriere a terenului pentru cauză de utilitate publică, cu despăgubirea proprietarului, în condițiile legii, și să obțină concesiunea acestuia, pe durata existenței capacității energetice.

SECȚIUNEA a 2-a

Proceduri pentru noi capacități energetice de producție

Art. 18

Procedura de licitație și alte proceduri

(1) În cazul în care, în urma procedurii de autorizare, capacitățile de producție care se construiesc sau măsurile luate pe linia managementului orientat către eficiența energetică și satisfacerea cererii nu sunt suficiente pentru a garanta siguranța alimentării pentru consumul intern, ministerul de resort poate iniția o procedură de licitație sau orice altă procedură similară pentru atribuirea unui contract, în condiții de transparență și nediscriminare, pe baza unor criterii publicate, prin care să invite noi operatori economici sau titulari de licență de producere preexistenți să oferteze pentru realizarea de noi capacități de producere a energiei electrice.

(2) În condițiile alin. (1) și în scopul asigurării protecției mediului și al promovării noilor tehnologii, ministerul de resort poate iniția o procedură de licitație privind realizarea de noi capacități de producere a energiei electrice. Această procedură se poate referi la noi capacități sau la resursele de management orientat către eficiență energetică și satisfacerea cererii.

(3) Ofertantului declarat câștigător i se va acorda autorizație de înființare și licență, potrivit dispozițiilor secțiunii 1 din prezentul capitol.

(4) Procedura de desfășurare a licitației pentru capacități de producere noi, precum și lista de criterii care stau la baza selecției ofertelor și atribuirea contractului se aprobă prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministerului de resort.

(5) Procedura prevăzută la alin. (4) se va elabora cu respectarea următoarelor principii:

a) informațiile privind procedura de ofertare pentru capacitățile de producere și măsurile de eficiență energetică și satisfacerea cererii se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, cu cel puțin 6 luni înainte de termenul final pentru depunerea ofertelor;

b) caietul de sarcini se pune la dispoziția oricărui operator economic interesat, la solicitarea acestuia;

c) caietul de sarcini conține descrierea detaliată a specificațiilor contractului și a procedurii care trebuie urmată de către toți ofertanții, precum și lista completă a criteriilor care determină selecția ofertanților și atribuirea contractului, inclusiv stimulentele, cum ar fi subvențiile, care sunt acoperite de ofertă;

d) pentru invitațiile de participare la procedura de ofertare care se referă la capacitatea de producere previzionată a fi necesară, trebuie luate în considerare și ofertele de furnizare de energie electrică cu garanții pe termen lung, propuse de unitățile de producție existente, cu condiția ca acestea să permită acoperirea nevoilor suplimentare.

(6) Organizarea, monitorizarea și controlul procedurii de ofertare se realizează de operatorul de transport și de sistem.

Art. 19

Concesionarea. Obiectul concesiunii și autoritatea contractantă

(1) Pot face obiectul unei concesiuni energetice bunurile proprietate publică sau privată a statului, activitățile și serviciile publice de interes național din domeniul energiei electrice.

(2) Calitatea de autoritate contractantă o are ministerul de resort pentru bunurile proprietate publică sau privată a statului ori pentru activitățile sau serviciile publice de interes național.

(3) Cadrul general privind regimul juridic al contractelor de concesiune, procedurile pentru acordarea concesiunilor, precum și conținutul-cadru al caietului de sarcini sunt elaborate de autoritatea contractantă, în conformitate cu prevederile legii, și se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

(4) Contractul de concesiune intră în vigoare la data publicării acestuia în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(5) Condițiile de acordare, menținere, suspendare și retragere a concesiunii se stabilesc prin contractul de concesiune încheiat de autoritatea contractantă și aprobat în conformitate cu prevederile prezentei legi.

CAPITOLUL IV

Energia electrică

Art. 20

Piața de energie electrică

(1) Piața de energie electrică este compusă din piața reglementată și piața concurențială, iar tranzacțiile cu energie se fac angro sau cu amănuntul.

(2) Creșterea ponderii pieței concurențiale se realizează gradat, prin asigurarea accesului pe această piață pentru cât mai mulți participanți, producători, furnizori și clienți finali, în conformitate cu prevederile **art. 23**.

(3) Se înființează Comisia de soluționare a disputelor, ca organism care soluționează disputele pe piața angro și cu amănuntul apărute între participanții la piața de energie electrică.

(4) Comisia de soluționare a disputelor este formată din 5 membrii care sunt numiți prin decizie a președintelui ANRE pe o perioadă de 3 ani, dintre specialiștii ANRE cu vechime de cel puțin 8 ani în sectorul energiei electrice.

(5) Comisia de soluționare a disputelor își desfășoară activitatea pe baza unui regulament de organizare și funcționare, aprobat prin decizie a președintelui ANRE, după consultare publică.

Art. 21

Participanții la piața de energie electrică

(1) Participanții la piața de energie electrică trebuie să respecte regulile de funcționare a acesteia, prevăzute prin ordine, decizii și avize favorabile emise de autoritatea competentă și să efectueze plățile pentru energia electrică și serviciile de care beneficiază, rezultate din tranzacțiile efectuate în conformitate cu aceste reguli, la termenele scadente prevăzute în contractele încheiate între părți.

(2) Participanții la piața de energie electrică și structurile operaționale asociate sunt: producătorul, operatorul de transport și de sistem, operatorul pieței de energie electrică, operatorul de distribuție, furnizorul și clientul.

(3) Participanții la piață sunt obligați să-și asume responsabilitatea financiară pentru plata dezechilibrelor pe care le generează pe piața de energie electrică, cu excepția dezechilibrelor pentru care se aplică reguli de socializare/redistribuire stabilite de autoritatea competentă sau prevăzute explicit de legislația în vigoare, să respecte prevederile licențelor și ale reglementărilor emise de autoritatea competentă. Obligațiile de plată vor fi achitate în termen de maximum o lună de la încheierea lunii de tranzacționare, pe baza cantităților de energie electrică tranzacționale măsurate.

(4) Clienții au obligația plății contravalorii facturilor pentru energia electrică și pentru serviciile de care beneficiază, la termenele scadente prevăzute în contractele încheiate între părți, precum și constituirea de garanții financiare în vederea evitării riscurilor de neplată pe piața de energie electrică.

(5) Participanții la piața de energie electrică trebuie să notifice operatorului de transport și de sistem importurile, exporturile și tranzitele pe intervale de tranzacționare, cu partenerii externi, pe fiecare graniță.

(6) Participanții la piața de energie electrică trebuie să notifice operatorului de transport și de sistem toate cantitățile contractate nete reciproce.

(7) Participanții la piața de energie electrică au obligația să transmită operatorului pieței de energie electrică și de echilibrare informații privind cantitățile de energie electrică tranzacționate aferente contractelor de vânzare-cumpărare de energie electrică încheiate.

Art. 22

Funcționarea pieței reglementate de energie electrică

(1) Furnizarea de energie electrică în condițiile reglementate se realizează pentru asigurarea alimentării cu energie electrică a clienților prevăzuți la art. 55 alin. (1) până la data de 31 decembrie 2013 pentru clienții noncasnici, respectiv până la data de 31 decembrie 2017 pentru clienții casnici.

(2) Pe piața reglementată, autoritatea competentă are dreptul:

a) să impună obligații de serviciu public producătorilor, operatorului de transport și de sistem, operatorilor de distribuție și furnizorilor de ultimă instanță pentru asigurarea alimentării cu energie electrică a clienților prevăzuți la art. 55 alin. (1), conform art. 16;

b) să impună furnizorilor de ultimă instanță proceduri transparente de achiziție a energiei electrice de pe piața concurențială destinată clienților prevăzuți la art. 55 alin. (1);

c) să aprobe și să publice prețurile și cantitățile din contractele încheiate între producători și furnizorii clienților prevăzuți la art. 55 alin. (1);

d) să aprobe și să publice tarifele aplicate de furnizorii de ultimă instanță de energie electrică clienților prevăzuți la art. 55 alin. (1) până la eliminarea tarifelor reglementate conform alin. (1);

e) să aprobe metodologii de monitorizare a cheltuielilor cu achiziția energiei electrice conform lit. b);

f) să avizeze și să publice prețurile propuse de furnizorii de ultimă instanță pentru energia electrică furnizată clienților prevăzuți la art. 55 alin. (1), după eliminarea tarifelor reglementate.

(3) Pentru asigurarea siguranței în funcționare a SEN, autoritatea competentă poate să aprobe prețurile și cantitățile din contractele de achiziție și livrare a serviciilor tehnologice de sistem.

(4) Furnizarea energiei electrice clienților prevăzuți la art. 55 alin. (1) în condițiile alin. (1) se face pe bază de contracte reglementate.

(5) Autoritatea competentă va monitoriza continuu efectul pieței reglementate asupra pieței concurențiale de energie electrică și va lua măsurile necesare pentru evitarea eventualelor distorsiuni și pentru creșterea gradului de transparență a tranzacțiilor comerciale.

(6) Autoritatea competentă va organiza, în cadrul acțiunii de monitorizare, un proces de evaluare anuală detaliată a funcționării pieței de energie electrică, în condițiile renunțării treptate la aplicarea tarifelor reglementate pentru clienții noncasnici prevăzuți la art. 55 alin. (1) lit. a), în care vor fi utilizați, cel puțin, următorii indicatori generali:

a) numărul de furnizori activi în piața de energie electrică în fiecare an;

b) cota de piață a fiecăruia dintre furnizorii activi;

c) capacitatea economico-financiară a furnizorilor activi și comportamentul acestora în piață;

d) evoluția numărului anual de schimbări ale furnizorului de energie pe categorii de clienți;

e) nivelul și evoluția prețurilor în piață;

f) gradul de informare a clienților finali privind piața de energie electrică;

g) facilitățile acordate clienților vulnerabili și numărul acestora;

h) numărul clienților care beneficiază de serviciul universal în condițiile prezentei legi;

i) gradul de transparență a informațiilor în piața de energie.

(7) În baza procesului de monitorizare prevăzut la alin. (5) și (6), ANRE întocmește un raport o dată la 2 ani, referitor la prețurile reglementate ca obligații de serviciu public și impactul acestora asupra pieței de energie electrică.

(8) Calendarul de eliminare treptată a prețurilor reglementate pentru clienții finali, cu începere la data de 1 septembrie 2012 pentru clienții noncasnici, respectiv la data de 1 iulie 2013 pentru clienții casnici, se stabilește ținând seama de posibilele efecte negative ale eliminării prețurilor reglementate, astfel încât acestea să fie cât mai puțin resimțite de clienți.

Art. 23

Funcționarea pieței concurențiale

(1) Tranzacțiile cu energie electrică se desfășoară pe piața concurențială, în mod transparent, public, centralizat și nediscriminatoriu.

(2) Pe piața concurențială, tranzacțiile comerciale se fac angro sau cu amănuntul, conform reglementărilor ANRE, iar prețurile se formează în baza cererii și ofertei, ca rezultat al unor mecanisme concurențiale.

(3) Pe piața concurențială de energie electrică, operatorul de transport și de sistem poate achiziționa servicii tehnologice de sistem.

(4) Pe piața concurențială cu amănuntul, furnizorii vând energie electrică clienților finali prin contracte bilaterale, la prețuri negociate sau stabilite prin oferte-tip.

(5) Datele relevante cum sunt durata, regulile privind livrarea și decontarea, cantitatea, termenele de executare, prețurile tranzacției, mijloacele de identificare a clientului angro, cu privire la toate tranzacțiile din cadrul contractelor de furnizare de energie electrică și al instrumentelor derivate din domeniul energiei electrice încheiate cu clienți angro și cu operatori de transport și de sistem se păstrează de furnizori cel puțin 5 ani și se pun la dispoziția ANRE, a Comisiei Europene și a celorlalte autorități naționale competente, la cererea acestora.

(6) Obligația de păstrare a datelor privitoare la tranzacțiile din cadrul instrumentelor financiare derivate se aplică în conformitate cu prevederile liniilor directoare publicate de către Comisia Europeană.

(7) Datele prevăzute la alin. (6) pot fi publicate de ANRE, cu respectarea legii.

(8) Pe piața concurențială, ANRE are dreptul de a suspenda funcționarea pieței concurențiale, în cazul aplicării prevederilor art. 24.

(9) Prevederile alin. (8) se aplică pe baza unei reglementări aprobate prin ordin al președintelui ANRE, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Art. 24

Măsuri de salvagardare

(1) În cazul unor situații neașteptate de criză pe piața de energie și în cazul în care este amenințată siguranța fizică ori securitatea persoanelor, a aparatelor sau a instalațiilor ori integritatea sistemului, operatorul de transport și de sistem propune ANRE și ministerului de resort adoptarea unor măsuri de siguranță.

(2) Măsurile menționate la alin. (1) trebuie să afecteze cât mai puțin buna funcționare a pieței interne europene și să se rezume strict la remedierea situației de criză care le-a generat.

(3) Punerea în aplicare a măsurilor prevăzute la alin. (1) se face prin hotărâre a Guvernului, inițiată de ministerul de resort.

(4) Ministerul de resort notifică, în regim de urgență, celorlalte state membre ale Uniunii Europene, precum și Comisiei Europene măsurile de siguranță adoptate în fiecare caz.

(5) În termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, operatorul de transport și de sistem elaborează și propune spre aprobare, prin ordin al conducătorului autorității competente, un set de reglementări tehnice și comerciale cu privire la măsurile prevăzute la alin. (1).

Art. 25

Accesul la rețeaua electrică

(1) Deținătorul de licență și clientul final au acces reglementat la rețelele electrice de interes public. Accesul la rețelele electrice de interes public reprezintă un serviciu obligatoriu, în condiții reglementate, pe care trebuie să-l îndeplinească operatorul de transport și de sistem, precum și operatorul de distribuție.

(2) Accesul la rețea poate fi restricționat numai dacă racordarea afectează siguranța SEN, prin nerespectarea normelor tehnice și a standardelor de performanță prevăzute în reglementările tehnice în vigoare sau în cazul în care operatorul de transport ori de distribuție nu dispune de capacitățile necesare. Refuzul trebuie motivat și justificat în mod corespunzător pe criterii obiective, din punct de vedere tehnic și economic, conform reglementărilor emise de autoritatea competentă.

- (3) Disputele privind accesul la rețeaua electrică se soluționează de autoritatea competentă prin emiterea unei decizii obligatorii pentru părți, în termen de două luni de la primirea sesizării sau plângerii.
- (4) Realizarea de linii electrice directe și accesul la acestea se reglementează de autoritatea competentă.
- (5) Tariful pentru accesul la rețeaua electrică de interes public este reglementat.
- (6) Producătorii și furnizorii de energie electrică își pot alimenta sediile proprii, filialele sau clienții eligibili prin intermediul unor linii directe.
- (7) Alimentarea prin intermediul unei linii directe conform alin. (6) este condiționată de absența unei oferte rezonabile economic și tehnic pentru accesul la rețeaua electrică de interes public.
- (8) Realizarea liniilor electrice directe se face cu respectarea normelor tehnice și de siguranță cuprinse în reglementările tehnice în vigoare.
- (9) Alimentarea printr-o linie directă trebuie să asigure îndeplinirea condițiilor privind protecția consumatorilor prevăzute de prezenta lege.
- (10) Deținătorul unei linii electrice directe are obligația să asigure accesul la linia directă, conform reglementărilor autorității competente.
- (11) Capacitățile de interconexiune finanțate prin investiții comerciale private se realizează fără a aduce atingere prevederilor Regulamentului (CE) nr. 714/2009.
- (12) Deciziile privind realizarea investițiilor aferente capacităților de interconexiune se iau în urma unei analize comune efectuate de către operatorii de transport și de sistem în cauză.
- (13) Etapele și procedurile necesare pentru racordarea utilizatorilor la rețelele de transport și distribuție se stabilesc prin regulamentul de racordare a utilizatorilor la rețele de interes public, aprobat de ANRE.

Art. 26

Contractul de racordare

- (1) La cererea scrisă a unui utilizator de rețea, nou sau preexistent, operatorul de transport și de sistem sau operatorul de distribuție, după caz, este obligat să comunice, în scris, în termen de 30 de zile, condițiile tehnico-economice de racordare la rețea și să colaboreze cu solicitantul pentru alegerea celei mai avantajoase soluții de racordare.
- (2) Contractul de racordare se încheie conform reglementărilor emise de autoritatea competentă.
- (3) Operatorul de transport și de sistem ori operatorul de distribuție are dreptul de a refuza unui solicitant actualizarea avizului de racordare și/sau încheierea unui nou contract de transport ori distribuție pentru un loc de consum preexistent, în situația în care pentru acel loc de consum există un contract de furnizare a energiei electrice în derulare încheiat cu un alt client final.
- (4) La stabilirea punctului de delimitare patrimonială a instalațiilor operatorului de rețea și utilizatorul acesteia se vor avea în vedere:
 - a) tipul instalației: de transport, de distribuție sau de utilizare;
 - b) limita de proprietate asupra terenurilor, astfel încât rețelele electrice amplasate pe domeniul public să fie deținute, de regulă, de operatorul de rețea și să se evite cât mai mult posibil amplasarea instalațiilor operatorului de rețea pe proprietatea utilizatorului;
 - c) racordarea, în perspectivă, de noi utilizatori la instalația de racordare.

Art. 27

Producerea de energie electrică

- (1) Producerea de energie electrică și producerea de energie electrică și termică în cogenerare se realizează de către operatorii economici care dețin unități de producere a energiei electrice, în condițiile prezentei legi.
- (2) Producătorii de energie electrică pot beneficia de accesul garantat sau de accesul prioritar la rețelele electrice, conform reglementărilor ANRE în vigoare.

Art. 28

Obligațiile producătorilor

Producătorii au, în principal, următoarele obligații:

- a) să asigure livrările de energie electrică și serviciile tehnologice de sistem, cu respectarea condițiilor impuse prin licențe, clauze contractuale și reglementări în vigoare;
- b) în cazul unităților dispacherizabile să oferteze întreaga putere electrică disponibilă pe piața de echilibrare, definită conform reglementărilor emise de autoritatea competentă;

- c) să ofereze public și nediscriminatoriu pe piața concurențială întreaga energie electrică disponibilă;
- d) să ofereze nediscriminatoriu serviciile tehnologice de sistem;
- e) să nu transmită la operatorul de transport și de sistem notificări fizice în dezechilibru negativ față de contractele pe care le au încheiate, cu excepția producătorilor care beneficiază de scheme de sprijin, conform prevederilor prezentului titlu;
- f) să mențină o rezervă de combustibil la un nivel suficient sau, după caz, o rezervă suficientă de apă, pentru îndeplinirea obligațiilor de producție și furnizare continuă a energiei electrice, prevăzute de reglementările în vigoare;
- g) să se conformeze, din punct de vedere operativ, cerințelor operatorului de transport și de sistem și să înființeze, după caz, trepte proprii de conducere operativă;
- h) să transmită autorității competente un raport anual de activitate, conform reglementărilor în vigoare, chiar în condițiile în care nu deține licența de producere sau capacitățile sunt transferate altui operator economic.

Art. 29

Drepturile producătorilor

- (1) Producătorii de energie electrică au, în principal, următoarele drepturi:
- a) să aibă acces la rețelele electrice de interes public, în condițiile prezentului titlu;
 - b) să obțină, în condițiile legii, culoar de trecere pentru liniile electrice proprii;
 - c) să tranzacționeze energia electrică și serviciile tehnologice de sistem pe piața reglementată și concurențială în mod transparent și nediscriminatoriu;
 - d) să înființeze și să mențină un sistem propriu de telecomunicații pentru legătura cu capacitățile sale de producție, cu clienții sau cu treptele de conducere operativă;
 - e) să comercializeze energia termică produsă în cogenerare;
 - f) să acceseze schemele de sprijin instituite la nivel național.
- (2) Fără a periclita siguranța în funcționare a SEN, producătorii de energie electrică pot oferta pe piața internă europeană servicii tehnologice de sistem conform reglementărilor ANRE, cu avizul operatorului de transport și de sistem.

Art. 30

Transportul energiei electrice

- (1) Transportul energiei electrice se realizează de către operatorul de transport și de sistem, persoană juridică certificată de autoritatea competentă, în condițiile prezentei legi.
- (2) Rețeaua electrică de transport al energiei electrice este proprietatea publică a statului.
- (3) Terenurile pe care se situează rețelele electrice de transport existente la intrarea în vigoare a prezentei legi sunt și rămân în proprietatea publică a statului pe durata de existență a rețelei.
- (4) Fac excepție de la prevederile alin. (2) și (3) terenurile și componentele de rețea electrică de transport pentru care operatorul de transport și de sistem a dobândit dreptul de proprietate, în condițiile legii.

Art. 31

Certificarea operatorului de transport și de sistem

- (1) Operatorul de transport și de sistem se organizează și funcționează după modelul „operator de sistem independent” și este persoană juridică certificată de autoritatea competentă în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor prevăzute la **art. 34**.
- (2) Pentru a respecta condițiile prevăzute la **art. 34**, prin hotărâre a Guvernului, elaborată la propunerea ministerului de resort, se desemnează entitatea publică ce deține calitatea de acționar majoritar la operatorii economici care desfășoară activități de producere și furnizare, pe de o parte, precum și entitatea publică ce deține calitatea de acționar majoritar la operatorul de transport și de sistem, pe de altă parte.
- (3) În termen de 15 zile de la adoptarea măsurilor prevăzute la alin. (2), operatorul de transport și de sistem transmite ANRE, cu avizul proprietarului rețelei de transport, cererea de certificare însoțită de documentația justificativă privind îndeplinirea cerințelor prevăzute la **art. 34**.
- (4) ANRE emite o decizie de certificare preliminară în termen de maximum 4 luni de la data înregistrării cererii operatorului de transport și de sistem care se notifică Comisiei Europene, însoțită de documentația aferentă.
- (5) Procedura de certificare a operatorului de transport și de sistem se finalizează conform prevederilor **art. 3** din Regulamentul (CE) nr. 714/2009.

(6) Desemnarea operatorului de transport și de sistem în calitate de operator de sistem independent se aprobă de Comisia Europeană ca urmare a comunicării de către ANRE a operatorului economic certificat, după încheierea procedurii de certificare conform alin. (5).

(7) Împreună cu decizia de certificare, autoritatea competentă este obligată să notifice Comisiei Europene orice solicitare de certificare a proprietarului rețelei de transport sau a operatorului de transport și de sistem, care este controlat de o persoană ori de persoane din una sau mai multe țări terțe, precum și orice circumstanțe în urma cărora o persoană sau persoane din una ori mai multe țări terțe ar dobândi controlul asupra rețelei de transport sau asupra operatorului de transport și de sistem, dacă este cazul.

Art. 32

Certificarea unui operator de transport și de sistem care este controlat de țări terțe

(1) Înainte de certificarea unui operator de transport și de sistem care este controlat de o persoană sau de persoane din una sau mai multe țări terțe, ANRE solicită un aviz Comisiei Europene cu privire la faptul că:

a) entitatea respectivă respectă cerințele **art. 34**; și

b) acordarea certificării nu pune în pericol siguranța alimentării cu energie a Uniunii Europene.

(2) În termen de două luni de la emiterea avizului de către Comisia Europeană, ANRE adoptă decizia finală cu privire la certificare, pe care o publică împreună cu avizul Comisiei Europene. În situația în care Comisia Europeană nu emite un aviz în termen de două luni de la primirea solicitării, se poate considera că nu există obiecții privind decizia ANRE.

(3) În cazul în care decizia finală a ANRE diferă de avizul Comisiei Europene, se publică motivarea acestei decizii.

(4) ANRE refuză certificarea prevăzută la alin. (1) în următoarele situații:

a) entitatea în cauză nu îndeplinește cerințele prevăzute la **art. 34**;

b) acordarea certificării poate pune în pericol siguranța alimentării cu energie electrică pe teritoriul național sau al Uniunii Europene. La examinarea acestui aspect, ANRE ține seama de:

1. (i)

drepturile și obligațiile Uniunii Europene față de țara terță respectivă în temeiul dreptului internațional, inclusiv al oricărui acord încheiat cu una sau mai multe țări terțe la care Uniunea Europeană este parte și în care sunt abordate aspecte legate de siguranța alimentării cu energie;

2. (ii)

drepturile și obligațiile României față de țara terță respectivă în temeiul acordurilor încheiate cu țara terță respectivă, în măsura în care acestea respectă dreptul european; precum și

3. (iii)

alte elemente specifice ale cazului și de țara terță implicată.

Art. 33

Reevaluarea certificării operatorului de transport și de sistem

(1) Operatorul de transport și de sistem notifică ANRE orice tranzacție planificată care poate necesita o reevaluare a conformității acesteia cu cerințele **art. 34**, precum și orice circumstanțe în baza cărora o persoană sau persoane dintr-una ori din mai multe țări terțe ar putea dobândi controlul asupra sistemului de transport sau asupra operatorului de transport și de sistem.

(2) ANRE poate decide o reevaluare a îndeplinirii de către operatorul de transport și de sistem a cerințelor prevăzute la **art. 34**:

a) din oficiu;

b) în urma notificării de către operatorul de transport și de sistem în condițiile alin. (1);

c) la cererea motivată a Comisiei Europene.

Art. 34

Condiții de certificare a operatorului de transport și de sistem

(1) Certificarea operatorului de transport și de sistem se realizează dacă sunt îndeplinite următoarele cerințe:

a) aceeași persoană sau aceleași persoane nu au dreptul:

1. (i)

să exercite, direct sau indirect, controlul asupra unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere ori de furnizare și în același timp să exercite, direct sau indirect, controlul ori să exercite vreun drept asupra operatorului de transport și de sistem sau asupra unei rețele de transport; ori

2. (ii)

să exercite, direct sau indirect, controlul asupra operatorului de transport și de sistem ori asupra unei rețele de transport și să exercite, direct sau indirect, controlul ori să exercite vreun drept asupra unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare;

b) aceeași persoană sau aceleași persoane nu sunt abilitate să numească membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație ori în alte organisme care reprezintă operatorul de transport și de sistem din punct de vedere juridic în cazul unui operator de transport și de sistem sau în cazul unei rețele de transport și, de asemenea, să exercite, direct ori indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere ori de furnizare;

c) aceeași persoană nu este abilitată să fie membru în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organisme care reprezintă operatorul economic din punct de vedere juridic, atât în cazul unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare, cât și în cazul unui operator de transport și de sistem ori în cazul unei rețele de transport;

d) operatorul de transport și de sistem dispune de resursele financiare, tehnice, fizice și umane pentru îndeplinirea obligațiilor prevăzute la **art. 36**;

e) operatorul de transport și de sistem își asumă angajamentul de a respecta un plan de dezvoltare a rețelei de transport pe 10 ani, aprobat de autoritatea competentă;

f) operatorul de transport și de sistem are capacitatea de a respecta obligațiile ce îi revin în temeiul Regulamentului (CE) nr. 714/2009, inclusiv în ceea ce privește cooperarea cu alți operatori de transport și de sistem la nivel european și regional;

g) proprietarul rețelei de transport îndeplinește cerințele prevăzute la **art. 37**.

(2) Drepturile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) cuprind, în special:

1. (i)

competența de a exercita drepturi de vot;

2. (ii)

competența de a numi membri în consiliul de supraveghere, consiliul de administrație sau alte organe care reprezintă operatorul economic din punct de vedere juridic; sau

3. (iii)

deținerea unei cote majoritare.

(3) În sensul alin. (1) lit. a), noțiunea „operator economic care desfășoară activitate de producere sau de furnizare de energie” include și activitățile de producere și furnizare de gaze naturale, iar termenii „operator de transport și sistem” și „rețea de transport” includ și termenii care se utilizează în același sens în sectorul gazelor naturale.

Art. 35

Planuri de dezvoltare

(1) Operatorul de transport și de sistem are obligația de a elabora planuri de investiții și de dezvoltare a rețelei de transport pe 10 ani, în concordanță cu stadiul actual și evoluția viitoare a consumului de energie și a surselor, inclusiv importurile și exporturile de energie.

(2) Planurile de dezvoltare prevăzute la alin. (1) conțin modalitățile de finanțare și realizare a investițiilor privind rețelele de transport, cu luarea în considerare și a planurilor de amenajare și sistematizare a teritoriului străbătut de acestea, în condițiile respectării normelor de protecție a mediului.

(3) Planurile prevăzute la alin. (1) se aprobă de către ANRE.

Art. 36

Obligațiile operatorului de transport și de sistem

(1) Operatorul de transport și de sistem prestează serviciul public de transport pentru toți utilizatorii rețelelor electrice de transport, în condiții nediscriminatorii, asigurând accesul la acestea oricărui solicitant în condițiile legii și evitând în special discriminarea în favoarea operatorilor economici afiliați, cu respectarea normelor și performanțelor prevăzute în reglementările tehnice în vigoare.

(2) Operatorul de transport și de sistem poate să participe la tranzacționarea energiei electrice numai în următoarele situații:

a) pentru acoperirea consumului în rețelele electrice proprii și în locurile de consum care îi aparțin;

b) pentru menținerea echilibrului producție-consum, prin operațiuni de vânzare-cumpărare în piața de echilibrare sau prin operațiuni de vânzare-cumpărare cu alți operatori de transport din țările vecine, conform reglementărilor în vigoare și normelor ENTSO-E.

(3) Operatorul de transport și de sistem poate efectua operațiuni de vânzare-cumpărare de servicii tehnologice de sistem cu operatorii de transport și de sistem ai țărilor cu care România a încheiat acorduri care facilitează crearea și dezvoltarea piețelor regionale, cu producătorii sau clienții, conform reglementărilor emise de autoritatea competentă.

(4) Tranzacțiile cu energie electrică și servicii tehnologice de sistem se realizează pe baza unor proceduri transparente și nediscriminatorii, prin mecanisme concurențiale, conform reglementărilor autorității competente.

(5) Operatorul de transport și de sistem prestează serviciul de sistem în condiții nediscriminatorii pentru toți utilizatorii SEN, asigurând conducerea operativă, în scopul realizării siguranței funcționării, stabilității frecvenței și tensiunii, continuității în alimentarea clienților și coordonării schimburilor de energie electrică cu alte sisteme electroenergetice.

(6) Operatorul de transport și de sistem poate deține acțiuni la societăți comerciale înființate pe teritoriul național sau al altor state, având ca obiect principal de activitate alocarea capacităților de interconexiune și verificarea siguranței rețelei la nivel regional, acoperind teritoriul a două sau mai multe state.

(7) Operatorul de transport și de sistem desfășoară, în principal, următoarele activități:

a) asigură capacitatea pe termen lung a rețelei de transport de a satisface cererile rezonabile de transport de energie electrică și exploatează, întreține, reabilitează și dezvoltă în condiții economice rețeaua de transport pentru a-i asigura siguranța, fiabilitatea și eficiența, cu respectarea normelor privind protecția mediului;

b) garantează mijloacele adecvate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public;

c) contribuie la realizarea siguranței în alimentarea cu energie electrică, prin asigurarea unor capacități de transport adecvate și prin menținerea fiabilității acestora;

d) asigură gestionarea fluxurilor de energie în rețeaua de transport, ținând seama de schimburile de energie cu alte sisteme interconectate;

e) achiziționează serviciile tehnologice de sistem și califică producătorii și clienții dispecerizabili care furnizează servicii tehnologice de sistem, pe baza unei proceduri proprii, aprobată de autoritatea competentă;

f) realizează schimbul de informații cu alți operatori de transport și de sistem interconectați și cu alți operatori economici din sectorul energiei, cu respectarea reglementărilor ENTSO-E privind protocoalele de schimb de informații, rapoartele, structura și procedurile de acces la bazele de date;

g) asigură alocarea capacităților de interconexiune, colectează venituri rezultate din gestionarea congestiilor și efectuează plăți în temeiul mecanismului de compensare între operatorii de transport și de sistem în conformitate cu **art. 13** din Regulamentul (CE) nr. 714/2009, acordând și gestionând accesul terților și oferind explicații motivate atunci când refuză un astfel de acces, sub supravegherea ANRE;

h) exploatează, întreține și dezvoltă instalațiile de măsurare și contorizare a transferului de energie electrică prin rețelele electrice de transport și la interfața cu utilizatorii rețelelor electrice de transport care îi aparțin, instalațiile de informatică și telecomunicații din rețelele electrice de transport aferente SEN;

i) analizează și avizează îndeplinirea condițiilor tehnice de racordare de către utilizatorii rețelelor electrice de transport, în conformitate cu prevederile reglementărilor tehnice în vigoare;

j) asigură transmiterea rezultatelor măsurărilor de energie electrică la operatorul pieței de energie electrică în vederea realizării decontării tranzacțiilor din piața de echilibrare și a dezechilibrelor părților responsabile cu echilibrarea, precum și accesul beneficiarilor serviciului de transport pentru verificarea grupurilor de măsurare;

k) realizează planificarea operațională și conducerea operativă a SEN la nivel central și teritorial pe baza prognozei proprii, conform reglementărilor legale în vigoare, acordând prioritate instalațiilor de producere care utilizează surse regenerabile de energie sau care produc energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență, în măsura în care funcționarea sigură a rețelei naționale de energie electrică permite acest lucru;

l) autorizează personalul care realizează conducerea operativă, conform reglementărilor în vigoare;

- m) culege, înregistrează și arhivează datele statistice privind funcționarea SEN;
- n) elaborează și supune aprobării autorității competente normele tehnice și reglementările specifice necesare pentru realizarea activității de conducere operativă, cu consultarea participanților la piața de energie electrică;
- o) elaborează, în condițiile legii, planul de apărare a SEN împotriva perturbațiilor majore;
- p) elaborează studii, programe și lucrări privind dezvoltarea SEN;
- q) elaborează și supune aprobării autorității competente regulile privind managementul congestiilor, inclusiv pe capacitățile de interconexiune, precum și normele de atribuire a capacităților de interconexiune;
- r) organizează și administrează piața de echilibrare a energiei electrice.
- (8) În caz de avarie majoră care periclitează siguranța funcționării SEN, operatorul de transport și de sistem poate dispune, pe o perioadă limitată, folosirea rezervei de apă în afara programelor de exploatare a acumularilor, cu obligația anunțării autorităților competente în gospodărirea apelor.
- (9) Restricțiile în aprovizionarea cu energie electrică în situații de urgență trebuie să respecte criteriile predefinite în ceea ce privește gestionarea dezechilibrelor de către operatorul de transport și de sistem. Orice măsură de siguranță trebuie luată în strânsă colaborare și cu consultarea altor operatori de transport și de sistem implicați, cu respectarea contractelor bilaterale aplicabile, inclusiv a acordurilor privind schimbul de informații.
- (10) Operatorul de transport și de sistem și proprietarul rețelei de transport publică informațiile referitoare la propriile activități, necesare utilizatorilor de rețea, conform reglementărilor ANRE, în vederea asigurării accesului eficient la rețea, a unei concurențe efective și a funcționării eficiente a pieței de energie, nefiindu-le permisă divulgarea informațiilor sensibile din punct de vedere comercial obținute pe parcursul activităților acestora, inclusiv a celor obținute de la terți în contextul acordării sau al negocierii accesului la rețea.
- (11) Cheltuielile pentru modificarea instalațiilor de transport al energiei electrice, ca urmare a racordării de noi utilizatori sau a schimbării caracteristicilor energetice inițiale ale utilizatorilor existenți, inclusiv pentru eliberarea unor amplasamente, sunt suportate conform reglementărilor în vigoare.
- (12) Operatorul de transport și de sistem alocă capacități de interconexiune pe una sau mai multe granițe împreună cu alți operatori economici, inclusiv pentru cei înregistrați pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene sau al Tratatului de instituire a Comunității Energetice, în condițiile semnării unui memorandum de înțelegere între părți, avizat de ANRE.

Art. 37

Atribuțiile proprietarului rețelei de transport

- (1) Proprietarul rețelei de transport:
- a) cooperează cu operatorul de transport și de sistem în vederea îndeplinirii atribuțiilor acestuia, furnizându-i toate informațiile relevante;
- b) finanțează și/sau își dă acordul asupra modalității de finanțare a investițiilor în rețeaua de transport, stabilite de operatorul de transport și de sistem și aprobate de ANRE;
- c) deține răspunderea privind activele rețelei de transport, cu excepția răspunderii privind atribuțiile operatorului de transport și de sistem;
- d) oferă garanții pentru facilitarea finanțării eventualelor extinderi ale rețelei, cu excepția investițiilor pentru care și-a dat acordul să fie finanțate de către orice parte interesată, inclusiv de către operatorul de transport și de sistem, potrivit prevederilor lit. b).
- (2) Consiliul Concurenței, în strânsă cooperare cu ANRE, este abilitat cu competențele necesare pentru a monitoriza în mod eficient respectarea de către proprietarul rețelei de transport a obligațiilor acestuia, în temeiul alin. (1).

Art. 38

Separarea proprietarului rețelei de transport

- (1) În cazul în care proprietarul rețelei de transport face parte dintr-un operator economic integrat pe verticală, proprietarul rețelei de transport este independent cel puțin în ceea ce privește statutul său juridic, organizarea și procesul decizional față de alte activități care nu au legătură cu transportul energiei electrice.
- (2) Pentru a asigura independența proprietarului rețelei de transport în condițiile alin. (1), se aplică următoarele criterii minime:
- a) persoanele cu funcție de conducere din cadrul proprietarului rețelei de transport nu pot face parte din structurile operatorului economic integrat din domeniul energiei electrice care răspunde, direct sau indirect, de gestionarea zilnică a activităților de producere, distribuție și furnizare a energiei electrice;
- b) persoanele cu funcție de conducere din cadrul proprietarului rețelei de transport acționează independent de orice interes de piață în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu;

c) proprietarul rețelei de transport stabilește un program de conformitate, care conține măsurile luate pentru a garanta excluderea practicilor discriminatorii și stabilește și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență;

d) proprietarul rețelei de transport desemnează o persoană sau un organism, denumită/denumit *agent de conformitate*, care să asigure monitorizarea adecvată a respectării programului de conformitate și care depune la ANRE, în luna decembrie a fiecărui an, un raport cu privire la măsurile luate, ce se va publica pe site-ul operatorului de transport și de sistem.

(3) Proprietarul rețelei de transport transmite spre aprobare, la ANRE, toate proiectele de contracte ce urmează a fi încheiate cu operatorul de transport și de sistem, inclusiv cele referitoare la utilizarea bunurilor existente, precum și a celor realizate ca urmare a investițiilor în rețeaua de transport.

Art. 39

Raportarea fluxurilor fizice de energie electrică

Operatorul de transport și de sistem este obligat, conform reglementărilor ANRE, să întocmească, din 3 în 3 luni, un raport cu privire la fluxurile fizice de energie electrică ce s-au derulat în cadrul importurilor de energie electrică din țări terțe Uniunii Europene în cursul ultimelor 3 luni anterioare datei raportării, care se transmite ANRE și ministerului de resort, în vederea informării Comisiei Europene.

Art. 40

Interdicții privind deținerea controlului asupra operatorilor de transport și de sistem

Operatorilor economici care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare de energie electrică le este interzis ca, direct ori indirect, să exercite controlul ori să exercite vreun drept cu privire la operatorii de transport și de sistem separați din alte state ale Uniunii Europene care aplică dispozițiile art. 9 alin. (1) din Directiva 2009/72/CE.

Art. 41

Interdicții privind personalul operatorului de transport și de sistem

Persoanele care exercită în cadrul operatorului de transport și de sistem funcții de conducere sau alte funcții relevante în temeiul cărora au avut acces la informații comerciale sensibile nu pot ocupa funcții similare în cadrul operatorilor economici din domeniul producerii, distribuției și/sau furnizării de energie electrică, pe o perioadă de minimum 2 ani de la data încetării raporturilor contractuale cu operatorul de transport și de sistem, interdicție prevăzută și reglementată în contractul individual de muncă.

Art. 42

Interdicții

Pentru protecția instalațiilor de transport se interzice persoanelor fizice sau juridice:

a) să efectueze construcții de orice fel în zona de siguranță a instalațiilor, fără avizul de amplasament al operatorului de transport și de sistem;

b) să efectueze săpături de orice fel sau să înființeze plantații în zona de siguranță a rețelelor electrice de transport, fără acordul operatorului de transport și de sistem;

c) să depoziteze materiale pe culoarele de trecere și în zonele de protecție și de siguranță a instalațiilor, fără acordul operatorului de transport și de sistem;

d) să arunce obiecte de orice fel pe rețelele electrice de transport sau să intervină în orice alt mod asupra acestora;

e) să deterioreze construcțiile, îngrădirile sau inscripțiile de identificare și de avertizare aferente instalațiilor de transport;

f) să limiteze sau să îngreuească, prin execuția de împrejmuire, prin construcții ori prin orice alt mod, accesul la instalații al operatorului de transport și de sistem.

Art. 43

Operatorul pieței de energie electrică

(1) Operatorul pieței centralizate de energie electrică este persoana juridică titulară de licență care asigură organizarea și administrarea piețelor centralizate de energie electrică, cu excepția pieței de echilibrare, în vederea tranzacționării de energie electrică pe termen scurt, mediu și lung, conform reglementărilor emise de autoritatea competentă.

(2) Operatorului pieței de energie electrică nu îi este permisă divulgarea informațiilor legate de tranzacțiile de energie electrică pe care le deține, obținute pe parcursul activității sale, altfel decât în condițiile legii.

(3) Prețurile stabilite pe piețele centralizate de energie electrică se fac publice conform reglementărilor ANRE.

Art. 44

Distribuția energiei electrice

- (1) Distribuția energiei electrice se realizează de către operatorul de distribuție, persoană juridică, titulară de licență.
- (2) Operatorii de distribuție prestează servicii pentru toți utilizatorii rețelelor electrice de distribuție, în condiții nediscriminatorii, asigurând accesul la acestea oricărui solicitant care îndeplinește cerințele prezentei legi, cu respectarea normelor și standardelor de performanță prevăzute în reglementările tehnice în vigoare.
- (3) Rețelele electrice de distribuție se delimitează față de instalațiile de producere sau de rețelele electrice de transport și de cele ale clienților finali în punctele de delimitare patrimonială.
- (4) Terenurile pe care se situează rețelele electrice de distribuție existente la intrarea în vigoare a prezentei legi sunt și rămân în proprietatea publică a statului.
- (5) Fac excepție de la prevederile alin. (4) terenurile pentru care operatorul de distribuție, titular de licență, a dobândit dreptul de proprietate, în condițiile legii.
- (6) Rețelele electrice de distribuție se dezvoltă pe baza principiilor de eficiență economică, cu respectarea planurilor de urbanism, a dreptului de proprietate, a protecției mediului, a sănătății și vieții persoanelor și cu economisirea energiei, conform normelor tehnice și de siguranță cuprinse în reglementările tehnice în vigoare.
- (7) Cheltuielile pentru modificarea instalațiilor de distribuție a energiei electrice, ca urmare a racordării de noi utilizatori sau a schimbării caracteristicilor energetice inițiale ale utilizatorilor existenți, inclusiv pentru eliberarea unor amplasamente, sunt suportate conform reglementărilor emise de autoritatea competentă, în baza unor criterii obiective.
- (8) În cazul în care cheltuielile prevăzute la alin. (7) sunt suportate de către client, capacitățile energetice rezultate vor fi preluate de către operatorul de distribuție cu despăgubire, conform unei metodologii aprobate de ANRE, în 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.
- (9) Până la data intrării în vigoare a reglementărilor emise de autoritatea competentă, suportarea cheltuielilor de modificare a instalațiilor se află în sarcina celui care a generat modificarea.
- (10) Operatorul de distribuție este obligat să ofere o soluție de racordare la rețea a tuturor solicitanților și să comunice condițiile de racordare, conform reglementărilor în vigoare.

Art. 45

Operatorul de distribuție

- (1) Operatorul de distribuție are următoarele atribuții principale:
 - a) exploatează, rețehnologizează, reabilitează și dezvoltă rețelele electrice de distribuție, cu respectarea reglementărilor tehnice în vigoare;
 - b) asigură tranzitarea energiei electrice prin rețelele electrice de distribuție, la cererea și cu informarea operatorului de transport și de sistem, pentru acele zone ale țării în care nu există capacitate suficientă prin rețelele de transport, pentru evacuarea puterii din centrale electrice, inclusiv centrale electrice de cogenerare, pentru conectarea la sistemul electroenergetic al unei țări vecine, în condițiile existenței unui acord bilateral în acest sens, în cazul incidentelor în SEN și al executării lucrărilor de exploatare și mentenanță sau al lucrărilor noi în rețelele de transport, care pun în indisponibilitate temporară rețelele de transport din zonă;
 - c) realizează lucrări de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție prin programe de dezvoltare optimă a acestora, pe baza studiilor de perspectivă, prin consultare, după caz, cu operatorul de transport și de sistem și prin programe specifice de modernizare pentru instalații;
 - d) asigură conducerea operativă în conformitate cu licența de distribuție, acordând prioritate în dispecerizare instalațiilor de producere care folosesc surse de energie regenerabilă sau celor care produc energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență, în măsura în care funcționarea sigură a rețelei naționale de energie electrică permite acest lucru;
 - e) difuzează, în mod nediscriminatoriu, informațiile referitoare la propriile activități, necesare utilizatorilor de rețea, nefiindu-i permisă divulgarea informațiilor comerciale cu caracter confidențial obținute pe parcursul activității sale;
 - f) supune aprobării operatorului de transport și de sistem programul reparațiilor și lucrărilor de întreținere planificate în instalațiile cu tensiunea nominală de linie de 110 kV;
 - g) monitorizează siguranța în funcționare a rețelelor electrice de distribuție, precum și indicatorii de performanță a serviciului de distribuție.
- (2) În scopul îndeplinirii atribuțiilor prevăzute la alin. (1), operatorul de distribuție poate întrerupe funcționarea instalațiilor pentru timpul strict necesar lucrărilor de întreținere și reparații planificate, cu anunțarea prealabilă a utilizatorilor rețelei electrice de distribuție.

(3) Operatorul de distribuție poate participa la piața angro de energie electrică numai pentru tranzacții necesare acoperirii consumului propriu tehnologic aferent rețelelor electrice de distribuție și pentru locurile de consum proprii pe baza unor proceduri transparente și nediscriminatorii, cu respectarea mecanismelor concurențiale aprobate de autoritatea competentă.

(4) Atribuțiile privind dezvoltarea sistemului de distribuție prevăzute la alin. (1) lit. a)–c) nu sunt aplicabile operatorului unui sistem de distribuție închis.

(5) Operatorul de distribuție are obligația executării lucrărilor de realizare/retehnologizare/reabilitare/modernizare a rețelelor electrice în vederea creșterii nivelului de calitate al serviciului de distribuție a energiei electrice. În acest scop și pentru adoptarea unor soluții tehnice cât mai eficiente, echipamentele tehnice pot fi amplasate pe domeniul public, în zone intravilane în variantele constructive subterană sau supraterană, fără afectarea circulației publice, cu respectarea reglementărilor tehnice aplicabile și a condițiilor tehnice standardizate în vigoare privind amplasarea rețelelor edilitare.

(6) Situațiile existente la data intrării în vigoare a prezentei legi, contrare prevederilor alin. (5), sunt soluționate de operatorul de distribuție în termen de 60 de zile de la data primirii unei solicitări în acest sens de la persoanele îndreptățite.

Art. 46

Obligațiile proprietarului rețelei de distribuție

(1) Orice persoană care deține în proprietate sau în folosință o rețea electrică de distribuție proprie la data intrării în vigoare a prezentei legi este obligată să asigure accesul la rețea, conform reglementărilor autorității competente.

(2) În cazul în care deținătorul rețelei de distribuție a energiei electrice se află în imposibilitatea de a asigura serviciul universal pentru utilizatorii racordați la acea rețea, operatorul de distribuție concesionar, titular de licență în zona în care se află rețeaua, va prelua această rețea după plata unei juste despăgubiri, cu avizul ANRE.

(3) În cazul în care rețeaua electrică de distribuție nu se află în proprietatea operatorului de distribuție, proprietarul rețelei de distribuție are următoarele obligații:

a) cooperează cu operatorul de distribuție în vederea îndeplinirii atribuțiilor acestuia, furnizându-i toate informațiile relevante;

b) cooperează cu ANRE și cu operatorul de distribuție la stabilirea investițiilor în rețeaua de distribuție, a modalității de finanțare a acestora, precum și a transferului serviciului de distribuție către alt operator de distribuție titular de licență;

c) deține răspunderea privind activele rețelei de distribuție, cu excepția răspunderii privind atribuțiile operatorului de distribuție;

d) facilitează finanțarea eventualelor extinderi ale rețelei, cu excepția investițiilor pentru care și-a dat acordul să fie finanțate de către orice parte interesată, inclusiv de către operatorul de distribuție.

Art. 47

Limitarea sau întreruperea alimentării

(1) Operatorul de distribuție este îndreptățit să întrerupă alimentarea cu energie electrică în următoarele situații:

a) când se periclitează viața, sănătatea oamenilor ori integritatea bunurilor materiale;

b) pentru prevenirea sau limitarea extinderii avariilor în echipamentele energetice, în zone de rețea electrică sau la nivelul întregului SEN;

c) pentru executarea unor manevre sau lucrări ce nu se pot efectua fără întreruperi.

(2) Operatorul de distribuție este obligat să anunțe utilizatorii afectați de întreruperile planificate, respectiv pe furnizorii acestora, în modul stabilit prin contracte și să comunice durata planificată pentru întreruperile necesare executării unor lucrări de întreținere și reparații.

(3) Operatorul de distribuție răspunde pentru daunele cauzate utilizatorilor din culpa sa.

(4) Prin regulamentul de furnizare se stabilesc condițiile în care, în situații excepționale, se poate limita sau întrerupe alimentarea cu energie electrică a clienților finali.

Art. 48

Separarea activităților de distribuție și furnizare

(1) În cazul în care operatorul de distribuție face parte dintr-un operator economic integrat pe verticală, acesta trebuie să fie independent cel puțin în ceea ce privește forma sa juridică, organizarea și procesul decizional, în raport cu celelalte activități care nu au legătură cu distribuția. Această regulă nu creează obligația separării proprietății asupra activelor aparținând operatorului de distribuție față de operatorul economic integrat pe verticală.

(2) Suplimentar față de cerințele prevăzute la alin. (1), în cazul în care operatorul de distribuție face parte dintr-un operator economic integrat pe verticală, acesta trebuie să fie independent în ceea ce privește organizarea sa și procesul decizional, în raport cu celelalte activități care nu au legătură cu distribuția. În acest scop, trebuie aplicate următoarele criterii minimale:

- a) persoanele responsabile pentru managementul operatorului de distribuție nu pot participa în structurile operatorului economic integrat pe verticală responsabile direct sau indirect pentru operarea zilnică a activităților de producere, transport sau furnizare de energie electrică;
 - b) trebuie luate măsuri corespunzătoare pentru a se asigura că interesele profesionale ale persoanelor responsabile pentru managementul operatorului de distribuție sunt luate în considerare, într-o manieră de natură să asigure independența de acțiune a acestora;
 - c) operatorul de distribuție are dreptul de a lua decizii, în mod efectiv, independent de operatorul economic integrat pe verticală, cu privire la activele necesare pentru operarea, menținerea sau dezvoltarea rețelei. Se interzice societății-mamă să dea orice fel de instrucțiuni privind activitatea de distribuție sau să ia decizii individuale ce au în vedere construirea ori reabilitarea unor capacități energetice de distribuție care nu depășesc termenii situațiilor financiare aprobate sau ai oricărui instrument echivalent;
 - d) operatorul de distribuție stabilește un program de conformitate, care conține măsurile luate pentru a garanta excluderea practicilor discriminatorii și stabilește și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență;
 - e) operatorul de distribuție desemnează o persoană sau un organism, denumită/denumit *agent de conformitate*, care să asigure monitorizarea adecvată a respectării programului de conformitate și care depune la ANRE, în luna decembrie a fiecărui an, un raport cu privire la măsurile luate ce se va publica pe site-ul operatorului de distribuție. Agentul de conformitate al operatorului de distribuție este complet independent și are acces la toate informațiile operatorului de distribuție sau ale oricărui operator economic afiliat, care sunt necesare în vederea îndeplinirii atribuțiilor sale.
- (3) Operatorii economici integrați pe verticală, care furnizează servicii pentru mai puțin de 100.000 de clienți conectați sau care deservește sisteme mici, izolate, nu au obligația de implementare a măsurilor prevăzute la alin. (1) și (2).
- (4) Operatorul de distribuție este obligat să păstreze confidențialitatea informațiilor comerciale obținute în cursul desfășurării activității sale.
- (5) Operatorul de distribuție este obligat să împiedice divulgarea discriminatorie a informațiilor privind propria activitate, care pot fi avantajoase din punct de vedere comercial.
- (6) Pentru a îndeplini obligațiile prevăzute la alin. (2) lit. c), operatorul de distribuție trebuie să aibă la dispoziție resursele necesare, care includ resurse umane, tehnice și financiare.
- (7) În desfășurarea activității economice, inclusiv de comunicare și publicitate, operatorul de distribuție este obligat să nu creeze confuzie cu privire la identitatea separată față de operatorul economic care realizează serviciul de furnizare a energiei electrice din cadrul operatorului economic integrat pe verticală.
- (8) ANRE monitorizează activitatea operatorului de distribuție care face parte dintr-un operator economic integrat pe verticală, luând măsuri pentru a evita sau elimina eventuale practici care denaturează concurența.

Art. 49 **Interdicții**

Pentru protejarea rețelelor electrice de distribuție, se interzice persoanelor fizice și juridice:

- a) să efectueze construcții de orice fel în zona de siguranță a rețelelor electrice de distribuție, fără avizul de amplasament al operatorului de distribuție;
- b) să efectueze săpături de orice fel sau să înființeze plantații în zona de siguranță a rețelelor electrice de distribuție, fără acordul operatorului de distribuție;
- c) să depoziteze materiale pe culoarul de trecere și în zonele de protecție și de siguranță ale instalațiilor, fără acordul operatorului de distribuție;
- d) să arunce obiecte de orice fel pe rețelele electrice de distribuție sau să intervină în oricare alt mod asupra acestora;
- e) să deterioreze construcțiile, îngrădirile sau inscripțiile de identificare și avertizare aferente rețelelor electrice de distribuție;
- f) să limiteze sau să îngreuească, prin execuția de împrejmuire, prin construcții ori prin orice alt mod, accesul la instalații al operatorului de distribuție.

Art. 50 **Sistemul de distribuție închis**

(1) Sistemul de distribuție închis este acel sistem prin care se distribuie energie electrică într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitată din punct de vedere geografic și care, fără a aduce atingere dispozițiilor alin. (4), nu alimentează clienții casnici, dacă:

a) din motive tehnice sau de securitate specifice, activitățile ori procesul de producție desfășurate de utilizatorii sistemului respectiv sunt integrate; sau

b) sistemul respectiv distribuie energie electrică, în principal proprietarului sistemului de distribuție, operatorului acestuia ori operatorilor economici afiliați acestora.

(2) Operatorului unui sistem de distribuție închis nu i se aplică:

a) obligația de a cumpăra energia electrică necesară acoperirii consumului propriu tehnologic pe baza unor proceduri transparente, nediscriminatorii, în condițiile art. 36 alin. (4);

b) obligația ca tarifele de racordare la rețea sau metodologiile care stau la baza calculării acestora să fie aprobate înainte de intrarea în vigoare a acestora.

(3) Tarifele pentru serviciul de distribuție dintr-un sistem de distribuție închis sau metodologiile care stau la baza calculării acestora pot fi și aprobate și revizuite de ANRE, la cererea unui utilizator al sistemului de distribuție închis.

(4) Dispozițiile alin. (2) se aplică și în cazul în care în zona deservită de un sistem de distribuție închis sunt amplasați clienți casnici, numai dacă consumul anual al acestora este mai mic de 5% din consumul anual al sistemului închis și dacă aceștia se află într-un raport de muncă sau într-o formă de asociere cu proprietarul sistemului de distribuție.

Art. 51

Electrificarea localităților și extinderea rețelelor de distribuție a energiei electrice

(1) În executarea contractului de concesiune, la solicitarea autorităților administrației publice locale sau centrale, în baza planurilor de dezvoltare regională și de urbanism, operatorul de distribuție este obligat să asigure dezvoltarea și finanțarea rețelei de distribuție pentru electrificarea localităților ori pentru extinderea rețelelor de distribuție în zona acoperită de contractul de concesiune, respectiv de licență, pe care acesta o deține.

(2) În cazul în care realizarea investițiilor de la alin. (1) nu este justificată economic pentru operatorul de distribuție, acesta poate propune, după informarea ANRE, realizarea obiectivelor respective prin coparticiparea solicitantului la finanțare cu fonduri din bugetele locale și din bugetul de stat, în condițiile legii.

(3) Evaluarea condițiilor de finanțare a investițiilor prevăzute la alin. (1) și (2) se determină de operatorul de distribuție, în baza unui studiu de fezabilitate realizat în termen de maximum 60 de zile de la primirea solicitării, conform unei metodologii aprobate de ANRE.

(4) Pentru dezvoltarea programelor de electrificare a localităților și de extindere a rețelelor de distribuție a energiei electrice, autoritățile administrației publice locale și ministerele implicate vor răspunde, în termen de 60 de zile de la primirea solicitărilor operatorului de transport și sistem, precum și ale operatorilor de distribuție, pentru realizarea planurilor de dezvoltare a rețelei pe termen mediu și lung.

(5) Localitățile care, din considerente tehnice sau economice, nu sunt conectate la SEN pot fi alimentate cu energie electrică prin sisteme electroenergetice izolate.

(6) ANRE va stabili prețul local și condițiile minime privind continuitatea și calitatea serviciului de furnizare.

Art. 52

Furnizarea energiei electrice

(1) Furnizarea energiei electrice este activitatea prin care persoana juridică titulară de licență comercializează energie electrică clienților. Pentru furnizarea energiei electrice la clienți se încheie un contract, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

(2) Energia electrică furnizată clientului se facturează de către furnizor, conform reglementărilor ANRE și prevederilor legale în vigoare.

(3) Sunt interzise consumul și furnizarea de energie electrică fără încheierea contractului de furnizare, cu excepția situațiilor reglementate în mod distinct de către autoritatea competentă.

Art. 53

Obligațiile furnizorului de ultimă instanță

(1) Furnizorul de ultimă instanță are obligația de a asigura serviciul universal clienților prevăzuți la art. 55 alin. (1) lit. b).

(2) Furnizorul de ultimă instanță are obligația de a furniza energie electrică clienților finali al căror furnizor se află în situația de a i se retrage licența de furnizare în cursul desfășurării activității sau în orice altă situație identificată de autoritatea competentă în care clienții finali nu au asigurată furnizarea de energie electrică din nicio altă sursă, cu

excepția clienților deconectați pentru sustragere de energie electrică ori neplată, conform reglementărilor emise de autoritatea competentă.

Art. 54

Desemnarea furnizorilor de ultimă instanță

Furnizorii de ultimă instanță se desemnează de către ANRE dintre furnizorii existenți pe piața de energie, prin mecanisme concurențiale, pe baza unui regulament care stabilește modalitățile și criteriile de selecție a acestora, pentru fiecare categorie de clienți finali pe care aceștia îi deservește.

Art. 55

Clienții furnizorilor de ultimă instanță

(1) Furnizorii de ultimă instanță sunt obligați să asigure furnizarea de energie electrică, în condiții de calitate și la prețuri rezonabile, transparente, ușor comparabile și nediscriminatorii, conform reglementărilor ANRE, cu respectarea prevederilor art. 22 alin. (1), următoarelor categorii de clienți:

a) clienții finali care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate;

b) clienții casnici și clienții noncasnici cu un număr mediu scriptic de salariați mai mic de 50 și o cifră de afaceri anuală sau o valoare totală a activelor din bilanțul contabil, conform raportărilor fiscale anuale, care nu depășește 10 milioane euro.

(2) Identificarea clienților finali noncasnici care îndeplinesc condițiile menționate la alin. (1) lit. b) se va realiza de către furnizorii de ultimă instanță, în baza documentelor prevăzute de legislația specifică, transmise de clienți furnizorilor de ultimă instanță. Termenul pentru finalizarea identificării acestora este de maximum 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(3) După finalizarea procesului de identificare, clienții finali noncasnici prevăzuți la alin. (2) au obligația de a transmite, o dată la 2 ani, documentele menționate la alin. (2) furnizorului de ultimă instanță.

Art. 56

Trecerea clienților finali la furnizorul de ultimă instanță

(1) Trecerea unui client aflat în una dintre situațiile prevăzute la art. 53 alin. (2) la furnizorul de ultimă instanță se face conform reglementărilor emise de autoritatea competentă, fără a fi necesară semnarea unui contract de furnizare.

(2) În cazul schimbării furnizorului ca urmare a trecerii la furnizorul de ultimă instanță în condițiile art. 53 alin. (2), operatorul rețelei la care este racordat locul de consum va asigura continuitatea în alimentarea cu energie electrică a acestuia, iar energia electrică și serviciile aferente furnizării în aceste condiții vor fi suportate prin intermediul furnizorului de ultimă instanță.

(3) Furnizarea de energie electrică de către furnizorul de ultimă instanță se face la tarife stabilite/prețuri avizate în condițiile reglementărilor emise de autoritatea competentă.

Art. 57

Obligațiile furnizorului

(1) Furnizorul trebuie să pună la dispoziția clienților casnici puncte unice de contact, conform reglementărilor ANRE, pentru informarea acestora cu privire la drepturile acestora, la legislația în vigoare și la căile de soluționare a litigiilor în cazul unor dezacorduri sau plângeri.

(2) Furnizorul trebuie să pună la dispoziția clienților casnici mai multe modalități de plată a energiei furnizate și să permită acestora să opteze pentru oricare dintre acestea.

(3) Furnizorul este obligat să asigure etichetarea energiei electrice conform reglementărilor autorității competente și să informeze, periodic, clienții finali privind structura, proveniența, caracteristicile și impactul asupra mediului pentru energia electrică furnizată acestora.

(4) Furnizorul este obligat să participe la activități prin care se asigură siguranța și securitatea SEN.

Art. 58

Obligația de contractare

(1) La cererea scrisă a unui client final, furnizorul este obligat să comunice, în scris, într-un interval de cel mult 15 zile lucrătoare, o ofertă privind condițiile de furnizare a energiei electrice, care conține, obligatoriu, prețul de furnizare, termenii de plată și data-limită de încheiere a contractului de furnizare, elaborat în conformitate cu reglementările emise de autoritatea competentă.

(2) Contractul de furnizare încheiat în baza prevederilor alin. (1) este valabil o perioadă nedeterminată sau pe o perioadă convenită de părți.

(3) Clientul final are dreptul de a denunța unilateral contractul de furnizare, cu notificare transmisă furnizorului de energie electrică cu cel puțin 21 de zile înainte, cu respectarea condițiilor contractuale.

(4) Furnizorul este îndreptățit să rezilieze contractul în următoarele cazuri:

a) sustragerea de energie electrică constatată prin hotărâre judecătorească definitivă;

b) neplata facturilor;

c) alte situații prevăzute de legislația în vigoare.

(5) Furnizorul este îndreptățit să solicite unui client final constituirea de garanții financiare pentru o perioadă de consum echivalent de maximum un an în cazul constatării, conform prevederilor legale în vigoare, a unor acțiuni menite să denatureze în orice fel indicațiile echipamentelor de măsurare sau să sustragă energia electrică prin ocolirea echipamentelor de măsurare din partea acestuia. Modalitatea de constituire a garanțiilor financiare este prevăzută în contractele-cadru de furnizare a energiei electrice și/sau în alte reglementări emise de ANRE.

(6) Refuzul constituirii garanțiilor prevăzute la alin. (5) dă dreptul furnizorului să solicite operatorului de distribuție deconectarea clientului final de la rețea.

Art. 59

Plata energiei furnizate

În conformitate cu prevederile contractului, clientul final este obligat să plătească contravaloarea energiei electrice consumate la prețul și în condițiile prevăzute în contractul de furnizare a energiei electrice.

Art. 60

Răspunderea furnizorului

(1) Furnizorul răspunde pentru toate daunele provocate clientului final din culpa sa, în condițiile stabilite prin contractul de furnizare.

(2) Furnizorul este îndreptățit să recupereze daunele produse clienților finali și, respectiv, furnizorului însuși de la operatorul de distribuție, operatorul de transport și de sistem sau de la producător, dovedite a fi cauzate din culpa oricărui dintre aceștia.

Art. 61

Obligațiile clientului final de energie electrică

(1) Clientul final de energie electrică răspunde pentru daunele dovedite cauzate furnizorului/operatorului de rețea din culpa sa.

(2) Nerespectarea contractului de furnizare a energiei electrice de către clientul final poate atrage suportarea următoarelor consecințe, după caz:

a) penalizări;

b) sistarea temporară a furnizării energiei electrice;

c) rezilierea contractului de furnizare a energiei electrice.

(3) În cazul intervențiilor asupra instalațiilor electrice de către persoane neautorizate, operatorul de rețea este îndreptățit să întrerupă alimentarea cu energie electrică, în conformitate cu reglementările specifice ale ANRE.

(4) În cazul constatării, conform prevederilor legale în vigoare, a unor acțiuni menite să denatureze în orice fel indicațiile echipamentelor de măsurare sau să sustragă energia electrică prin ocolirea echipamentelor de măsurare, clientul final este obligat să constituie o garanție financiară, conform prevederilor **art. 58** alin. (5).

(5) Clientul final de energie electrică cu o putere aprobată prin avizul tehnic de racordare de cel puțin 1.000 kVA este obligat să prezinte prognoze orare de consum furnizorului cu care are relații contractuale, conform reglementărilor emise de autoritatea competentă.

(6) Clienții finali au obligația plății contravalorii facturilor pentru energia electrică și pentru serviciile de care beneficiază la termenele scadente prevăzute în contractele încheiate între părți.

(7) Pentru garantarea plăților facturilor la energia electrică, furnizorii de ultimă instanță pot solicita clienților constituirea de garanții financiare, numai în condițiile stabilite de reglementările emise de autoritatea competentă.

Art. 62

Drepturile clientului final de energie electrică

(1) Clienții finali de energie electrică au următoarele drepturi:

a) să aibă acces la rețelele electrice de interes public și să consume energie electrică în conformitate cu prevederile contractului de furnizare;

- b) să solicite furnizorului modificarea și completarea contractului de furnizare și a anexelor la acesta sau să inițieze acte adiționale la contracte, atunci când apar elemente noi ori când consideră necesară detalierea sau completarea unor clauze contractuale;
- c) să aibă acces pentru citire la grupurile de măsurare pentru decontare;
- d) să solicite furnizorului sau operatorului de distribuție să ia măsuri pentru remedierea defecțiunilor și a deranjamentelor survenite în rețelele electrice;
- e) să primească despăgubiri de la furnizor, operator de rețea sau alt client final, conform prevederilor contractuale, când i se produc daune din vina acestora ori în cazul nerespectării indicatorilor de calitate a energiei;
- f) să se asocieze voluntar în vederea reprezentării intereselor clienților, conform reglementărilor ANRE;
- g) să achiziționeze energia electrică pe bază de contract bilateral de la un furnizor de energie, indiferent de statul membru în care este înregistrat furnizorul, cu condiția să respecte normele aplicabile de comercializare și de echilibrare stabilite pe teritoriul României;
- h) să schimbe furnizorul, conform unei proceduri aprobate de ANRE;
- i) să încheie contracte cu mai mulți furnizori de energie în același timp, pentru un singur loc de consum, drept ce le revine exclusiv clienților noncasnici de mari dimensiuni, a căror putere maximă aprobată prin avizul tehnic de racordare este stabilită prin reglementările ANRE;
- j) să supună soluționării autorității competente divergențele rezultate din derularea contractelor încheiate în sectorul energiei electrice, în baza unor proceduri elaborate de autoritatea competentă;
- k) să beneficieze de serviciile unui mediator, în condițiile **Legii nr. 192/2006** privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare, în vederea soluționării extrajudiciare a litigiilor apărute pe piața de energie electrică;
- l) să denunțe unilateral contractul de furnizare, în condițiile **art. 58** alin. (3).
- (2) Procedura prevăzută la alin. (1) lit. h) stabilește în principal etapele procesului de schimbare a furnizorului, modalitatea de stingere a obligațiilor de plată datorate de clientul final furnizorului ce urmează a fi schimbat, datele ce pot fi solicitate de clientul final sau de noul furnizor în procesul de schimbare, precum și operatorii economici care sunt obligați să le furnizeze.
- (3) Procedura prevăzută la alin. (1) lit. h) trebuie să garanteze unui client care dorește să schimbe furnizorul, cu respectarea condițiilor contractuale, că această schimbare se poate realiza în termen de 3 săptămâni de la inițierea acesteia.

Art. 63

Dreptul clienților finali de alegere a tarifelor

- (1) Clienții finali prevăzuți la **art. 55** alin. (1) au dreptul să opteze pentru oricare dintre tarifele reglementate aplicabile categoriei din care fac parte sau să beneficieze de serviciul universal în condițiile stabilite prin reglementările ANRE.
- (2) Clienții casnici au dreptul de a opta pentru orice modalitate de plată pe care furnizorul o pune la dispoziție.
- (3) Clienții finali nu mai pot reveni la tarife reglementate dacă și-au exercitat dreptul de eligibilitate.

Art. 64

Protecția clienților vulnerabili

- (1) Clienții vulnerabili beneficiază de facilități privind asigurarea serviciului de furnizare a energiei electrice și de acces la rețea.
- (2) Tipurile de facilități pentru fiecare dintre categoriile de clienți vulnerabili, cu excepția măsurilor de natură financiară, precum și modalitățile de implementare a acestora se stabilesc de către ANRE.
- (3) Este interzisă deconectarea de la rețeaua electrică a clienților vulnerabili inclusiv în situații de criză de energie.

Art. 65

Măsurarea energiei electrice

- (1) Energia electrică furnizată clienților finali pe piața de energie electrică se măsoară de către operatorii de măsurare, prin grupuri de măsurare, conform codului de măsurare elaborat de autoritatea competentă.
- (2) Transformatoarele de măsură aferente grupurilor de măsurare a energiei electrice în vederea decontării se asigură, după caz, de:
- a) operatorul de transport și de sistem;
- b) producători;
- c) operatorii de distribuție;

d) clienții finali de energie electrică.

(3) Operatorii de măsurare pot fi:

a) operatorul de transport și de sistem;

b) producătorii;

c) operatorul de distribuție.

(4) Operatorul de transport și de sistem, respectiv operatorul de distribuție au obligația de a presta serviciul de măsurare a energiei electrice pentru utilizatorii rețelelor electrice respective.

(5) Operatorul de transport și de sistem, respectiv operatorul de distribuție pot cesiona serviciul de măsurare și gestiunea datelor măsurate unui operator economic, cu condiția încadrării în costurile recunoscute de autoritatea competentă și cu respectarea reglementărilor aplicabile emise de aceasta.

Art. 66

Sisteme de măsurare inteligentă

(1) Până la data de 3 septembrie 2012, ANRE va evalua implementarea sistemelor de măsurare inteligente din punctul de vedere al costurilor și beneficiilor pe termen lung pentru piață, al rentabilității, precum și al termenelor fezabile de implementare.

(2) În situația în care prin evaluarea prevăzută la alin. (1) se constată că implementarea sistemelor de măsurare inteligente este avantajoasă pentru funcționarea pieței de energie, ANRE aprobă un calendar de implementare a sistemelor de măsurare inteligente, astfel încât circa 80% dintre clienți să dispună de sisteme de măsurare inteligente până în 2020. Implementarea acestor sisteme se va aproba în cadrul planurilor anuale de investiții ale operatorilor de distribuție.

CAPITOLUL V

Promovarea energiei electrice produse din resurse regenerabile de energie și în cogenerare de înaltă eficiență

Art. 67

Definirea surselor regenerabile de energie

În condițiile prezentului titlu, se definesc ca surse regenerabile de energie:

a) energia eoliană;

b) energia solară;

c) energia valurilor și a mareelor;

d) energia geotermală;

e) energia hidroelectrică;

f) energia conținută în fracțiunea biodegradabilă a produselor, deșeurilor și reziduurilor din agricultură (inclusiv substanțe vegetale și reziduuri de origine animală), silvicultură și industrii conexe, precum și fracțiunea biodegradabilă a deșeurilor industriale și comunale, orășenești și municipale, denumită biomasă;

g) energia conținută în gazul de fermentare a deșeurilor, denumit și gaz de depozit;

h) energia conținută în gazul de fermentare a nămolurilor din instalațiile de epurare a apelor uzate;

i) energia conținută în produse secundare gazoase, obținute prin fermentare din materii reziduale organice, formând categoria de combustibil gazos, denumită biogaz;

j) energia conținută în produse lichide obținute prin distilarea materiei organice fermentate, formând categoria de combustibil lichid, denumită alcool carburant;

k) energia obținută din alte surse regenerabile, neexploatate în prezent.

Art. 68

Tehnologii de cogenerare

În condițiile prezentului titlu, se definesc următoarele tehnologii de cogenerare cu:

a) turbine cu gaze în ciclu combinat cu recuperare de căldură și turbine cu abur;

b) turbina cu abur cu contrapresiune;

c) turbina cu abur cu condensare și prize reglabile;

d) turbine cu gaze și cazane recuperatoare;

e) motoare cu ardere internă;

- f) microturbine;
- g) motoare Stirling;
- h) celule de combustie;
- i) motoare termice;
- j) cicluri organice Rankine;
- k) orice altă instalație sau combinație de instalații prin care se produce simultan energie termică și electrică.

Art. 69

Cogenerarea de înaltă eficiență

În scopul promovării producerii energiei electrice în cogenerare se definește *cogenerarea de înaltă eficiență* ca fiind procesul de producere combinată a energiei electrice și termice, care îndeplinește următoarele criterii:

a) în cazul unităților de cogenerare cu puteri electrice instalate de peste 25 MW:

1. (i)

realizarea unui randament global anual de minimum 70%; și

2. (ii)

realizarea unei economii de energie primară de cel puțin 10% față de valorile de referință ale producerii separate ale aceluiași cantități de energie electrică și termică;

b) în cazul unităților de cogenerare cu puteri electrice instalate între 1 MW și 25 MW, realizarea de economie de energie primară de cel puțin 10% față de valorile de referință ale producerii separate a aceluiași cantități de energie electrică și termică;

c) în cazul unităților de cogenerare cu puteri instalate sub 1 MW, realizarea de economie de energie primară față de producerea separată a aceluiași cantități de energie electrică și termică.

Art. 70

Reguli de acces la rețea pentru energia electrică produsă din surse regenerabile și în cogenerare de înaltă eficiență

Autoritatea competentă stabilește prin reguli tehnice și comerciale:

a) accesul garantat la rețelele electrice și dispecerizarea prioritară a energiei electrice produse din surse regenerabile de energie și în cogenerare de înaltă eficiență;

b) accesul prioritar la rețelele electrice și dispecerizarea prioritară a energiei electrice produse din surse regenerabile de energie și în cogenerare de înaltă eficiență în centrale cu puteri instalate mai mici sau egale cu 1 MW, în măsura în care nu este afectat nivelul de siguranță a SEN.

Art. 71

Criterii de promovare a energiei electrice produse din surse regenerabile și în cogenerare de înaltă eficiență

(1) Criteriile de promovare a energiei electrice produse din surse regenerabile de energie au în vedere următoarele:

a) atingerea țintei naționale privind ponderea energiei electrice produse din surse regenerabile de energie;

b) compatibilitatea cu principiile concurențiale de piață;

c) caracteristicile diferitelor surse regenerabile de energie și tehnologiile de producere a energiei electrice;

d) promovarea utilizării surselor regenerabile de energie în cel mai eficient mod.

(2) Criteriile de promovare a energiei electrice produse în cogenerarea de înaltă eficiență au în vedere următoarele:

a) asigurarea accesului la schemele de sprijin, în condițiile acoperirii costurilor justificate aferente cogenerării de înaltă eficiență;

b) caracteristicile diferitelor tehnologii de producere a energiei electrice în cogenerare;

c) promovarea utilizării eficiente a combustibililor;

d) asigurarea protecției mediului, prin reducerea emisiilor poluante față de producerea separată a energiei electrice și termice.

Art. 72

Scheme de sprijin pentru promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile și în cogenerare de înaltă eficiență

(1) Pentru promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și în cogenerare de înaltă eficiență se aplică scheme de sprijin, în conformitate cu prevederile legislației europene.

(2) Pentru accesul la schemele de sprijin pentru promovarea energiei electrice produse din surse regenerabile de energie și în cogenerare de înaltă eficiență se aplică regulile de acreditare și calificare stabilite de autoritatea competentă.

Art. 73

Garanțiile de origine

Certificarea energiei electrice produse din surse regenerabile și în cogenerare de înaltă eficiență se atestă prin intermediul garanțiilor de origine emise de autoritatea competentă.

Art. 74

Aplicarea schemelor de sprijin

Aplicarea schemelor de sprijin pentru promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie electrică și în cogenerare de înaltă eficiență se face după autorizarea acestora de către Comisia Europeană, în condițiile legii.

CAPITOLUL VI

Prețuri și tarife

Art. 75

Tipurile de prețuri și tarife. Fundamentarea acestora

(1) Pentru activitățile desfășurate în sectorul energiei electrice se aplică următoarele prețuri și tarife:

- a) prețuri rezultate din mecanismele concurențiale ale pieței de energie electrică;
- b) tarife reglementate pentru serviciile de transport, de sistem și de distribuție a energiei electrice;
- c) tarife/prețuri reglementate pentru furnizarea de energie electrică clienților prevăzuți la **art. 55** alin. (1), cu respectarea prevederilor **art. 22**, până la eliminarea acestora;
- d) prețuri/tarife practicate de furnizorii de ultimă instanță clienților aflați în situația prevăzută la **art. 53** alin. (2);
- e) tarife reglementate pentru achiziția serviciilor tehnologice de sistem, până la crearea unei piețe concurențiale de servicii tehnologice de sistem;
- f) tarife reglementate de racordare la rețea;
- g) tarif reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică;
- h) prețuri reglementate practicate de producătorii/furnizorii de energie electrică clienților prevăzuți la **art. 55** alin. (1), cu respectarea prevederilor **art. 22**;
- i) prețuri reglementate pentru energia termică destinată consumului populației, produsă în instalațiile de cogenerare;
- j) prețuri rezultate din formule de stabilire/ajustare prevăzute în contractele de vânzare-cumpărare a energiei termice ori din contractele de concesiune sau de asociere ori de parteneriat.

(2) ANRE elaborează și aprobă regulile privind mecanismul de corelare a prețului orar de ofertă pe piața de echilibrare cu prețul de închidere a pieței PZU stabilit pentru ora respectivă.

Art. 76

Metodologiile de reglementare a prețurilor și tarifelor

(1) Prețurile și tarifele reglementate pentru activitățile de producere, transport, distribuție și furnizare a energiei electrice și a energiei termice produse în centrale de cogenerare, precum și pentru activitatea prestată de operatorul pieței de energie electrică se stabilesc pe baza metodologiilor aprobate și publicate de autoritatea competentă. În calculul acestora vor fi luate în considerare costurile justificate ale activităților respective, cheltuielile pentru dezvoltare și protecția mediului, precum și o cotă rezonabilă de profit.

(2) Metodele de formare a prețurilor reglementate pentru energia termică și a măsurilor de sprijin pentru energia electrică produsă în centrale de cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de scheme de sprijin instituite la nivel național se stabilesc pe bază de hotărâre a Guvernului.

(3) Metodologiile de reglementare a prețurilor și tarifelor se aprobă de autoritatea competentă, după parcurgerea procedurii de consultare publică.

Art. 77

Evidențierea costurilor și a veniturilor

Operatorii economici titulari de licență din sectorul energiei electrice, care practică prețuri și tarife reglementate, sunt obligați să prezinte autorității competente:

- a) costurile și veniturile realizate separat din activitățile care fac obiectul licențelor acordate în structura stabilită de autoritatea competentă;
- b) modul de alocare a activelor, pasivelor, cheltuielilor și veniturilor, conform reglementărilor emise de autoritatea competentă.

Art. 78

Stabilirea costurilor și veniturilor reglementate

(1) În scopul controlului tarifelor la clienții prevăzuți la **art. 55** alin. (1), autoritatea competentă aprobă metodologia de stabilire a costurilor/veniturilor reglementate pentru cumpărarea/vânzarea energiei electrice destinate acestor clienți.

(2) Depășirea costurilor reglementate pentru cumpărarea/vânzarea energiei electrice destinate clienților prevăzuți la **art. 55** alin. (1) și a costurilor reglementate pentru serviciile de transport și distribuție se poate face, cu aprobarea autorității competente, doar în situații excepționale, de forță majoră sau determinată de schimbări legislative.

Art. 79

Principiile pentru fundamentarea propunerilor de prețuri și tarife reglementate

(1) Propunerile de prețuri și tarife reglementate se elaborează de operatorii economici din sectorul energiei electrice, cu respectarea metodologiilor emise de autoritatea competentă, și se comunică autorității, împreună cu fundamentarea în formatul stabilit de aceasta.

(2) Operatorii economici din sectorul energiei electrice transmit autorității competente toate datele necesare folosite în procesul de fundamentare a solicitării și vor asigura accesul la aceste date al reprezentanților desemnați de autoritatea competentă.

(3) Ordinul de aprobare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru energia electrică, precum și cel de aprobare a metodologiilor de calcul al acestora, aplicabile clienților finali și activităților cu caracter de monopol natural, se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Ordinul va conține și data intrării lor în vigoare.

(4) Principiile ce stau la baza stabilirii prețurilor și tarifelor reglementate pentru activitățile desfășurate în sectorul energiei electrice, exclusiv prețurile pentru energia electrică și termică produsă în centrale de cogenerare de înaltă eficiență ce beneficiază de scheme de sprijin, au în vedere următoarele:

- a) prețurile/tarifele trebuie să fie nediscriminatorii, bazate pe criterii obiective și determinate într-o manieră transparentă, pe baza metodologiilor aprobate și publicate de autoritatea competentă;
- b) prețurile/tarifele energiei electrice trebuie să acopere costurile justificate economic;
- c) prețurile/tarifele trebuie să asigure o rată rezonabilă a rentabilității capitalului investit, stabilită conform reglementărilor emise de autoritatea competentă;
- d) tarifele și prețurile reglementate pentru clienții finali trebuie să permită acestora alegerea tipului de preț/tarif care le este mai favorabil, dintre cele practicate de furnizor, în condițiile stabilite de autoritatea competentă;
- e) tarifele de racordare trebuie să conțină numai costurile efective de realizare a lucrărilor de racordare a clienților la rețeaua electrică;
- f) metodologiile de calcul al tarifelor de transport și distribuție trebuie să conțină elemente stimulative pe termen scurt și lung privind creșterea eficienței energetice, a siguranței în alimentare, integrarea armonioasă în piață, precum și sprijinirea activității de cercetare aferente domeniului de activitate;
- g) tarifele de transport și de distribuție sunt nediscriminatorii și reflectă costurile justificate ale operatorilor, ținând cont și de costurile de rețea marginale evitate pe termen lung, ca urmare a producerii distribuite și a măsurilor de gestionare a cererii.

(5) Este interzisă subvenția încrucișată între activitățile reglementate, precum și între activitățile reglementate și cele nereglementate ale unui operator economic. În cazul producerii de energie electrică și termică în cogenerare de înaltă eficiență sau din surse regenerabile de energie care beneficiază de scheme de sprijin instituite la nivel național, subvenția încrucișată se analizează între activitatea de producere în cogenerare sau din surse regenerabile de energie care beneficiază de schema de sprijin și restul activităților desfășurate de operatorul economic.

(6) Furnizorului de ultimă instanță i se recunosc integral în tarife costurile de achiziție a energiei electrice și costurile asociate, precum și o cotă rezonabilă de profit.

(7) Principiile care stau la baza stabilirii prețurilor reglementate pentru energia electrică și termică produsă în centrale de cogenerare de înaltă eficiență sau din surse regenerabile ce beneficiază de scheme de sprijin au în vedere următoarele:

- a) pentru energia electrică și termică produsă în cogenerare de înaltă eficiență sau din surse regenerabile se aplică prevederile schemelor de sprijin, aprobate prin hotărâre a Guvernului;
- b) pentru energia termică produsă în capacități de producere termice amplasate într-o centrală electrică de cogenerare ce beneficiază de scheme de sprijin, prețurile se stabilesc pe baza metodologiei aprobate de autoritatea competentă.

Art. 80

Limitarea prețurilor/tarifelor

(1) În situații de dezechilibre majore între cerere și ofertă și disfuncționalități evidente ale pieței de energie electrică, Guvernul, la propunerea ANRE și cu avizul Consiliului Concurenței, poate limita creșterea excesivă a prețurilor/tarifelor sau blocarea acestora pentru o perioadă determinată de maximum 6 luni, perioadă ce poate fi prelungită succesiv pentru durate de câte cel mult 3 luni, cât timp persistă circumstanțele ce au determinat adoptarea respectivei decizii, prin:

- a) fixarea unei limite superioare a prețului pe o piață centralizată;
- b) limitarea venitului din activitatea reglementată.

(2) Costurile recunoscute și amânate, potrivit prevederilor alin. (1) lit. b), se recuperează integral, în conformitate cu procedura emisă de autoritatea competentă.

Art. 81

Recuperarea costurilor

(1) În cazul în care este impusă respectarea unor condiții legale de îndeplinire a obligațiilor de serviciu public și de serviciu universal, participanții la piața de energie electrică au dreptul de a-și recupera costurile rezultate din aplicarea acestor condiții.

(2) Recuperarea acestor costuri se va face conform reglementărilor emise de autoritatea competentă sau prin hotărâre a Guvernului, în funcție de modalitatea de impunere a obligațiilor de serviciu public, conform art. 16 alin. (2).

Art. 82

Evidențierea costurilor în producerea combinată a energiei electrice și termice

Operatorii economici care produc combinat energie electrică și termică și care comercializează cel puțin una dintre acestea vor repartiza costurile între cele două forme de energie, potrivit reglementărilor aprobate de autoritatea competentă.

Art. 83

Serviciile conexe

Serviciile prestate terților de către operatorii economici care produc energie hidroelectrică și care au în administrare, concesiune sau închiriere baraje, diguri și lacuri de acumulare se realizează pe baza contractelor încheiate cu beneficiarii.

CAPITOLUL VII

Procedura de desfășurare a investigațiilor

Art. 84

Dispunerea efectuării investigațiilor

Președintele autorității competente dispune, prin decizie, efectuarea de investigații, potrivit prevederilor art. 86, de către personalul propriu împuternicit în acest sens, din oficiu sau ca răspuns la o plângere înregistrată la autoritatea competentă, formulată de către o persoană fizică ori juridică afectată în mod real și direct de o potențială încălcare a prevederilor prezentului titlu, numai în domeniile în care ANRE are competența de investigare potrivit legii.

Art. 85

Solicitarea informațiilor și documentelor

În realizarea investigațiilor, precum și a competențelor conferite în baza prezentului titlu, autoritatea competentă poate solicita operatorilor economici informațiile și documentele care sunt necesare, menționând baza legală și scopul solicitării, și poate stabili termene până la care aceste informații și documente să îi fie furnizate.

Art. 86

Drepturi de investigare

(1) Pentru investigarea încălcării prevederilor prezentului titlu în condițiile **art. 84**, personalul ANRE împuternicit în acest sens are următoarele drepturi:

- a) să intre în spațiile, terenurile sau mijloacele de transport pe care operatorii economici le dețin legal;
- b) să examineze orice documente, registre, acte financiar-contabile și comerciale sau alte evidențe legate de activitatea operatorilor economici, indiferent de locul în care sunt depozitate;
- c) să ceară oricărui reprezentant sau angajat al operatorului economic explicații cu privire la faptele ori documentele legate de obiectul și scopul investigației și să consemneze sau să înregistreze răspunsurile acestora;
- d) să ridice sau să obțină, în orice formă, copii ori extrase din orice documente, registre, acte financiar-contabile și comerciale sau din alte evidențe legate de activitatea operatorului economic;
- e) să sigileze orice amplasament destinat activităților operatorului economic și orice documente, registre, acte financiar-contabile și comerciale sau alte evidențe legate de activitatea operatorului economic, pe durata și în măsura necesară investigării.

(2) Autoritatea competentă va proceda la acțiunile prevăzute la alin. (1) numai dacă există indicii că pot fi găsite documente sau pot fi obținute informații considerate necesare pentru îndeplinirea competențelor sale, iar rezultatul investigației va fi consemnat într-un proces-verbal de constatare și inventariere.

(3) Autoritatea competentă poate face inspecții inopinate și poate solicita orice fel de informații sau justificări legate de îndeplinirea competențelor de investigare, atât la fața locului, cât și prin convocare la sediul autorității competente.

Art. 87

Autorizarea judiciară a investigațiilor

În baza autorizării judiciare date prin încheiere, conform **art. 88**, personalul ANRE, împuternicit în condițiile **art. 84**, poate efectua inspecții în orice alte spații, inclusiv domiciliul, terenuri sau mijloace de transport aparținând conducătorilor, administratorilor, directorilor și altor angajați ai operatorilor economici ori asociațiilor de operatori economici supuși investigației.

Art. 88

Obținerea autorizării judiciare

(1) Personalul ANRE efectuează inspecții, în conformitate cu prevederile **art. 87**, numai în baza deciziei de împuternicire emise de către președintele autorității competente și cu autorizarea judiciară dată prin încheiere de către președintele Curții de Apel București sau de către un judecător delegat de acesta. O copie certificată a deciziei de împuternicire și a autorizației judiciare se comunică obligatoriu persoanei supuse inspecției, înainte de începerea acesteia.

(2) Cererea de autorizare se judecă în camera de consiliu, fără citarea părților. Judecătorul se pronunță asupra cererii de autorizare în termen de cel mult 48 de ore de la data înregistrării cererii. Încheierea se motivează și se comunică autorității competente, în termen de cel mult 48 de ore de la pronunțare.

(3) În cazul în care inspecția trebuie desfășurată simultan în mai multe spații dintre cele prevăzute la **art. 87**, autoritatea competentă va introduce o singură cerere, instanța pronunțându-se printr-o încheiere în care se vor indica spațiile în care urmează să se desfășoare inspecția.

(4) Cererea de autorizare trebuie să cuprindă toate informațiile de natură să justifice inspecția, iar judecătorul sesizat este ținut să verifice dacă cererea este întemeiată.

(5) Oricare ar fi împrejurările, inspecția se desfășoară între orele 8,00 și 18,00 și trebuie efectuată în prezența persoanei la care se efectuează inspecția sau a reprezentantului său. Inspecția poate continua și după ora 18,00 numai cu acordul persoanei la care se efectuează inspecția sau a reprezentantului său.

(6) Inventarele și punerile de sigilii se fac conform dispozițiilor **Codului de procedură penală**.

(7) Încheierea prevăzută la alin. (1) poate fi atacată cu recurs la Înalta Curte de Casație și Justiție, în termen de 48 de ore. Termenul de recurs pentru autoritatea competentă curge de la momentul comunicării încheierii, potrivit prevederilor alin. (2). În ceea ce privește persoana supusă inspecției, termenul de recurs curge de la momentul comunicării încheierii, potrivit prevederilor alin. (1). Recursul nu este suspensiv de executare.

(8) Președintele Curții de Apel București sau judecătorul delegat de acesta are competența să emită autorizația judiciară în vederea efectuării inspecției, potrivit **art. 87**. Instanța de judecată verifică dacă decizia de împuternicire emisă de către președintele ANRE este autentică și dacă măsurile coercitive preconizate nu sunt nici arbitrare și nici excesive, având în vedere, în special, gravitatea încălcării suspectate, importanța elementelor de probă căutate, implicarea întreprinderii în cauză și probabilitatea rezonabilă ca registrele și documentele privind activitatea, care au legătură cu obiectul inspecției, să fie păstrate în incintele pentru care se solicită autorizația. Instanța de judecată poate solicita ANRE explicații detaliate privind elementele care îi sunt necesare pentru a-i permite să verifice proporționalitatea măsurilor coercitive preconizate.

Art. 89

Accesul la documente și informații

(1) Organele administrației publice centrale și locale, precum și orice alte instituții și autorități publice sunt obligate să permită autorității competente accesul la documentele, datele și informațiile deținute de acestea, cu respectarea dispozițiilor legale.

(2) Autoritatea competentă, primind acces la documentele, datele și informațiile menționate la alin. (1), are obligația de a respecta caracterul datelor și informațiilor clasificate atribuit legal respectivelor documente, date și informații.

Art. 90

Procedura de investigare

Procedura de investigare se face în conformitate cu regulamentul privind organizarea și desfășurarea activității de investigare, aprobat prin ordin al președintelui ANRE.

CAPITOLUL VIII

Infrațiuni și contravenții

Art. 91

Răspunderi

Încălcarea prevederilor prezentului titlu atrage răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală, după caz, a persoanelor vinovate.

Art. 92

Infrațiuni

(1) Deteriorarea, modificarea fără drept sau blocarea funcționării echipamentului de măsurare a energiei electrice livrate ori modificarea fără drept a componentelor instalațiilor energetice constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) Executarea sau folosirea de instalații clandestine în scopul racordării directe la rețea sau pentru ocolirea echipamentelor de măsurare constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(3) În cazul în care infracțiunile prevăzute la alin. (1) și (2) sunt săvârșite de un salariat al unui titular de licență, limitele speciale se majorează cu jumătate.

(4) Tentativa la infracțiunile prevăzute la alin. (1) și (2) se pedepsește.

Art. 93

Contravenții

(1) Constituie contravenții următoarele fapte:

1. desfășurarea de către persoane fizice ori juridice de activități și/sau prestări de servicii în sectorul energiei electrice fără a deține licență ori autorizație de înființare conform prevederilor prezentei legi și ale regulamentului prevăzut la **art. 9** alin. (4);
2. proiectarea, executarea și verificarea instalațiilor electrice fără atestat și/sau autorizație;
3. nerespectarea normelor tehnice emise de către ANRE;
4. nerespectarea condițiilor de valabilitate asociate licențelor/atestatelor/autorizațiilor emise de ANRE;
5. încălcarea de către participanții la piața de energie electrică a reglementărilor tehnice și/sau comerciale emise de ANRE;
6. refuzul de a permite efectuarea de acțiuni de control dispuse de ANRE, precum și obstrucționarea acestora în îndeplinirea atribuțiilor sale;

7. nefurnizarea/neprezentarea datelor, documentelor și/sau a informațiilor solicitate în termenele stabilite de ANRE sau furnizarea/prezentarea incompletă ori eronată a acestora, precum și/sau nerealizarea măsurilor dispuse de aceasta;
8. refuzul nejustificat de a acorda acces oricărui solicitant la rețele de interes public;
9. furnizarea de către operatorul de distribuție sau operatorul de transport și de sistem a unor informații incomplete ori eronate necesare pentru accesul la rețea;
10. neasigurarea de către operatorul de distribuție sau operatorul de transport și de sistem a unui tratament nediscriminatoriu între utilizatorii rețelei electrice;
11. întârzierea nejustificată în racordarea/alimentarea cu energie electrică a clienților sau în realimentarea acestora după întrerupere, precum și propunerea unor soluții de racordare, altele decât cele optime din punct de vedere tehnic și cu costuri minime, conform actelor normative în vigoare și reglementărilor emise de ANRE;
12. punerea sub tensiune a instalațiilor electrice fără a exista încheiat contract de furnizare a energiei electrice, precum și/sau fără a exista montat un grup de măsurare a energiei electrice, după caz;
13. necomunicarea unei oferte privind condițiile de furnizare a energiei electrice solicitanților, conform prevederilor [art. 58](#) alin. (1);
14. sistarea nejustificată a alimentării cu energie electrică a clienților;
15. nerespectarea prevederilor standardelor de performanță referitoare la serviciile publice de transport și distribuție, precum și la serviciul universal din sectorul energiei electrice;
16. nerespectarea prevederilor clauzelor obligatorii din contractele-cadru emise de ANRE;
17. nerespectarea prevederilor legale privind schimbarea furnizorului de energie electrică;
18. divulgarea informațiilor sensibile din punct de vedere comercial privind operațiunile comerciale de către operatorul de transport și de sistem, de operatorii de distribuție sau de operatorul pieței de energie electrică, inclusiv a celor privind toate tranzacțiile din cadrul contractelor de furnizare de energie electrică și/sau al instrumentelor financiare derivate din sectorul energiei electrice, cu excepția cazului în care acestea sunt solicitate de autoritățile competente;
19. nerespectarea cerințelor de independență a operatorului de distribuție ori a operatorului de transport și de sistem și/sau a reglementărilor privind controlul direct ori indirect asupra unor întreprinderi din sectorul producerii, furnizării, distribuției sau transportului de energie electrică;
20. nerespectarea de către furnizorul de ultimă instanță a obligației de a asigura serviciul universal clienților, conform dispozițiilor prezentului titlu;
21. nerespectarea de către producători a obligațiilor care le revin potrivit [art. 6](#) lit. p) și [art. 28](#);
22. nerespectarea de către operatorul de transport și de sistem a reglementărilor privind ordinea de merit în piața de echilibrare, privind dispacherizarea instalațiilor de producere și/sau utilizarea interconexiunilor cu celelalte sisteme;
23. neprezentarea de către operatorul de transport și de sistem, în vederea aprobării de către ANRE, a planului de dezvoltare a rețelei de transport, la termenele stabilite prin reglementările în vigoare;

24. practicarea de prețuri sau tarife neaprobată de către ANRE, pentru activitățile reglementate;
25. nerespectarea reglementărilor emise de ANRE privind stabilirea prețurilor și tarifelor;
26. nerespectarea reglementărilor privind separarea contabilă a activităților desfășurate de către operatorii economici titulari de licență în sectorul energiei electrice;
27. nepublicarea și neactualizarea, pe pagina proprie de web, a datelor tehnice și comerciale prevăzute de reglementări de către participanții la piața de energie electrică;
28. refuzul clienților finali de a permite accesul la grupurile de măsurare, precum și la instalațiile aflate în patrimoniu și/sau în gestiunea operatorului de distribuție ori a operatorului de transport și de sistem;
29. executarea de săpături sau de lucrări de orice fel în zonele de protecție a instalațiilor fără consimțământul prealabil al titularului acestora;
30. interzicerea/împiedicarea de către persoane fizice sau juridice a exercitării drepturilor prevăzute de prezenta lege, de acces, uz și servitute ori de restrângere a unor activități, cu ocazia efectuării lucrărilor de rețehnologizare, reparații, revizii, intervenții la avarii, investiții, mentenanță și/sau racordare de noi utilizatori și pentru defrișare sau a tăierilor de modelare, pentru crearea și menținerea distanței regulamentare față de rețelele electrice;
31. utilizarea de către un terț a componentelor rețelelor electrice de distribuție/transport în alte scopuri decât cele prevăzute de legislația din sectorul energiei electrice fără încheierea unui contract în acest sens cu deținătorul de drept al acestora;
32. nerespectarea de către operatorul de transport și de sistem a obligațiilor prevăzute la art. 13 alin. (2), (3) și (6) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009;
33. nerespectarea de către operatorul de transport și de sistem și de către ceilalți participanți la piață a obligațiilor prevăzute la art. 15 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009;
34. nerespectarea de către operatorul de transport și de sistem și de către ceilalți participanți la piață a obligațiilor prevăzute la art. 16 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009;
35. nerespectarea de către operatorul de transport și de sistem și de către ceilalți participanți la piață a obligațiilor prevăzute în anexa I la Regulamentul (CE) nr. 714/2009;
36. nerespectarea prevederilor art. 38 alin. (2) lit. c) și d) și ale art. 48 alin. (2) lit. d) și e) privind stabilirea programului de conformitate și a agentului de conformitate;
37. nerespectarea de către proprietarul rețelei de transport a obligațiilor ce îi revin în temeiul prezentului titlu;
38. nerespectarea de către operatorul de transport și de sistem a obligațiilor prevăzute la art. 31 alin. (3).
(2) Contravențiile prevăzute la alin. (1) se sancționează astfel:
1. în cazul persoanelor fizice, după cum urmează:
- a) cu amendă de la 1.000 lei până la 2.000 lei, pentru cele prevăzute la pct. 2, 11, 13, pct. 26–31;
- b) cu amendă de la 2.000 lei până la 4.000 lei, pentru cele prevăzute la pct. 3–7, 9, 12, pct. 14–17, 21, 24 și 25;
- c) cu amendă de la 4.000 lei până la 8.000 lei, pentru cele prevăzute la pct. 8, 18 și 36;

2. în cazul persoanelor juridice, după cum urmează:

- a) cu amendă de la 8.000 lei până la 40.000 lei, pentru cele prevăzute la pct. 2, 6, 7, 9, pct. 11–14, 16, 17, 23, 25, 27–31;
- b) cu amendă de la 40.000 lei până la 200.000 lei, pentru cele prevăzute la pct. 1, 3–5, 8, 10, 15, 18, pct. 20–22, 26 și 36;
- c) cu amendă de la 200.000 lei până la 400.000 lei, pentru cele prevăzute la pct. 24, pct. 32–35, 37 și 38;
- d) cu amendă cuprinsă între 1%–10% din cifra de afaceri anuală, pentru cea prevăzută la pct. 19.

(3) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac de către:

- a) reprezentanții împuterniciți ai autorității competente, în cazul contravențiilor prevăzute la alin. (1) pct. 1–27 și pct. 32–38;
- b) reprezentanții împuterniciți ai consiliilor locale, în cazul contravențiilor prevăzute la alin. (1) pct. 29 și 31;
- c) polițiști, jandarmi sau polițiști locali, împreună cu reprezentanții împuterniciți ai operatorilor de rețea, în cazul contravențiilor prevăzute la alin. (1) pct. 28–31.

(4) Pentru contravențiile prevăzute la alin. (1), săvârșite în mod repetat, participanții la piața de energie electrică, persoane juridice, pot fi sancționați cu amendă cuprinsă între 1%–5% din cifra de afaceri. Prin *contravenție săvârșită în mod repetat* se înțelege săvârșirea de cel puțin 3 ori a aceleiași fapte contravenționale în decursul unui an.

(5) Prin *cifra de afaceri anuală* se înțelege cifra de afaceri rezultată din activitatea reglementată pentru care s-a aplicat contravenția persoanei contraveniente, realizată în anul financiar anterior sancționării faptei.

(6) Contravenientul poate achita, în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției sau, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii prevăzute la alin. (2) și (4), agentul constatatator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal.

(7) Aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 2 ani de la data săvârșirii faptei.

Art. 94

Regimul juridic al contravențiilor

. – Contravențiilor prevăzute la art. 93 alin. (1) le sunt aplicabile prevederile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin **Legea nr. 180/2002**, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 95

Constatarea contravențiilor

În vederea constatării contravențiilor prevăzute la art. 93 alin. (1), agenții constatatatori menționați la art. 93 alin. (3) au acces, în condițiile legii, în clădiri, încăperi, la instalații și în orice alt loc, până la receptoarele de energie, și au dreptul să verifice instalația, precum și să execute măsurători și determinări. Proprietarii și cei care exploatează aceste clădiri, locuri sau instalații sunt obligați să pună la dispoziția agenților constatatatori documentele și actele specifice activității lor.

CAPITOLUL IX

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 96

Intrarea în vigoare

(1) Dispozițiile art. 32 intră în vigoare la data de 3 martie 2013.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea energiei electrice nr. 13/2007, publicată în **Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 23 ianuarie 2007**, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția art. 7–11.

(3) În termen de maximum 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, autoritatea competentă aprobă regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(4) În termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, ANRE va adapta cadrul de reglementare în concordanță cu prezentul titlu.

(5) Până la adaptarea cadrului de reglementare, toate actele normative emise în temeiul **Legii nr. 13/2007**, cu modificările și completările ulterioare, își păstrează valabilitatea, cu excepția prevederilor contrare prezentului titlu.

(6) În scopul simplificării procedurilor birocratice de autorizare, autorizarea persoanelor fizice care desfășoară activități de proiectare, verificare și execuție a lucrărilor aferente instalațiilor electrice aparținând SEN se realizează numai conform reglementărilor emise de ANRE, cu respectarea prevederilor prezentului titlu.

(7) Orice altă formă de autorizare realizată de alte entități publice referitoare la activitățile prevăzute la alin. (6) este interzisă începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi.

(8) Persoanele fizice autorizate până la data intrării în vigoare a prezentei legi își desfășoară activitatea până la expirarea termenului de valabilitate a autorizațiilor.

Art. 97

Dispoziții finale

(1) În actele normative în care apar sintagmele „furnizor implicit” și „furnizor de ultimă opțiune”, acestea se înlocuiesc cu sintagma „furnizor de ultimă instanță”.

(2) Ministerul de resort notifică Comisia Europeană cu privire la adoptarea prezentei legi și a altor acte administrative necesare pentru punerea în aplicare a prevederilor Directivei 2009/72/CE, inclusiv prin transmiterea textelor acestor acte normative.

(3) În termen de 24 de luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, ministerul de resort realizează o evaluare a funcționării operatorului de transport și de sistem în baza modelului „operator independent de sistem” și, dacă este cazul, propune Guvernului adoptarea modelului de separare a proprietății, conform art. 9 alin. (1) din Directiva 2009/72/CE.

(4) Un operator economic integrat pe verticală care deține în proprietate o rețea de transport nu poate fi împiedicat să adopte măsurile necesare implementării modelului de separare a proprietății prevăzut la art. 9 alin. (1) din Directiva 2009/72/CE.

TITLUL II

Gazele naturale

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 98

Domeniul de reglementare

(1) Prezentul titlu stabilește cadrul de reglementare pentru desfășurarea activităților privind producția, transportul, distribuția, furnizarea și înmagazinarea gazelor naturale, modalitățile de organizare și funcționare a sectorului gazelor naturale, de acces pe piață, precum și criteriile și procedurile aplicabile pentru acordarea de autorizații și/sau licențe în sectorul gazelor naturale.

(2) Prevederile prezentului titlu se aplică într-un mod nediscriminatoriu și pentru biogaz, gaz obținut din biomasă sau alte tipuri de gaze, în măsura în care este posibil din punct de vedere tehnic ca acestea să fie injectate ori transportate prin sistemele de transport/distribuție al/a gazelor naturale și prin conductele de alimentare din amonte și/sau să fie utilizate în instalații de utilizare, în deplină siguranță.

Art. 99

Obiectivele activităților în sectorul gazelor naturale

Activitățile în sectorul gazelor naturale trebuie să se desfășoare pentru realizarea următoarelor obiective de bază:

- a) asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;
- b) asigurarea continuității și a siguranței în alimentarea cu gaze naturale a clienților;
- c) protejarea intereselor legitime ale clienților finali de gaze naturale;
- d) promovarea, stimularea și asigurarea concurenței pe piața de gaze naturale;
- e) armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene în domeniu, cu respectarea principiului subsidiarității;
- f) transparența prețurilor și a tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale;
- g) dezvoltarea sectorului gazelor naturale în condiții de eficiență economică și protecție a mediului;
- h) promovarea producerii și utilizării surselor noi și regenerabile de gaze;
- i) asigurarea accesului nediscriminatoriu la sursele de gaze naturale;
- j) asigurarea măsurilor de securitate în vederea prevenirii și combaterii actelor de terorism și sabotaj asupra infrastructurii sectorului gazelor naturale;

k) dezvoltarea interconectărilor sistemelor de transport al gazelor naturale cu sistemele similare din țările vecine și cu alte infrastructuri de transport și integrarea Sistemului național de transport al gazelor naturale în Rețeaua europeană de transport și sistem de gaze naturale – ENTSO-G, denumită în continuare *ENTSO-G*;

l) asigurarea condițiilor necesare pentru buna funcționare a pieței gazelor naturale și pentru integrarea pieței naționale în piața internă europeană a gazelor naturale;

m) asigurarea accesului nediscriminatoriu al terților la conductele de alimentare din amonte, depozitele de înmagazinare, sistemele de transport, sistemele de distribuție a gazelor naturale, precum și la instalațiile GNL;

n) asigurarea funcționării instalațiilor tehnologice de suprafață din câmpurile de producție, a depozitelor de înmagazinare, a sistemelor de transport și de distribuție a gazelor naturale, în condiții de siguranță și eficiență;

o) asigurarea capacității de înmagazinare a gazelor naturale pentru nevoile curente și pentru cele care contribuie la securitatea energetică a țării.

Art. 100

Înțelesul unor termeni și expresii

În sensul prezentului titlu, următorii termeni și expresii se definesc după cum urmează:

1. acces la conductele de alimentare din amonte – dreptul unui operator economic din sectorul gazelor naturale sau al unui client eligibil de a utiliza conductele de alimentare din amonte, mai puțin partea utilizată în procesele de producție a gazelor naturale, respectiv în punctul în care gazele naturale îndeplinesc condițiile tehnice de calitate pentru a putea fi comercializate;

2. acces la sistemul de distribuție – dreptul unui operator economic din sectorul gazelor naturale sau al unui client de a utiliza sistemul de distribuție;

3. acces la sistemul de înmagazinare – dreptul unui operator economic din sectorul gazelor naturale sau al unui client de a utiliza sistemul de înmagazinare subterană;

4. acces la sistemul de transport – dreptul unui operator economic din sectorul gazelor naturale sau al unui client de a utiliza sistemul de transport;

5. acces la terminalul GNL – dreptul unui operator economic din sectorul gazelor naturale sau al unui client de a utiliza terminalul GNL;

6. activități conexe – activități complementare celor de producție, transport, distribuție, înmagazinare a gazelor naturale, ce sunt desfășurate de către operatorul licențiat, conform condițiilor de valabilitate ale licențelor de operare a sistemelor respective;

7. aparat de utilizare – parte componentă a instalației de utilizare a gazelor naturale, destinată să consume gaze naturale în calitate de combustibil sau de materie primă, cu îndeplinirea condițiilor legale pentru funcționare;

8. autorizație/licență – actul administrativ individual emis de ANRE, acordat unei persoane fizice sau juridice, pentru exercitarea unui drept și executarea unor obligații;

9. autoritate competentă – Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei – ANRE, care este organizată și funcționează în conformitate cu prevederile legii;

10. aviz tehnic – documentul emis în urma analizei unei documentații tehnice, care atestă respectarea condițiilor impuse de legislația în vigoare;

11. biogaz – amestec de gaze de origine biogenă produs prin procese de fermentație, gazeificare sau piroliză a unor substanțe organice;

12. *biometan* – biogaz adus la parametrii de calitate pentru a putea fi utilizat în rețelele de transport și distribuție în amestec cu gazele naturale;

13. *bunuri proprietate a terților* – elemente componente ale sistemelor de transport sau ale sistemelor de distribuție, utilizate de către operatorii licențiați pentru realizarea serviciilor de transport sau de distribuție, bunuri neincluse în patrimoniul acestora;

14. *capacitate* – fluxul maxim, exprimat în unitate de volum pe unitate de timp sau în unitate de energie pe unitate de timp, la care are dreptul utilizatorul rețelei în conformitate cu prevederile contractuale;

15. *capacitate contractată* – capacitatea pe care operatorul sistemului a alocat-o unui utilizator printr-un contract;

16. *capacitate disponibilă* – partea din capacitatea tehnică care nu este alocată și este încă disponibilă pentru sistem în momentul respectiv;

17. *capacitate fermă* – capacitatea garantată contractual ca fiind neîntreruptibilă de către operatorul sistemului;

18. *capacitate întreruptibilă* – capacitatea care poate fi întreruptă de operatorul sistemului, în conformitate cu condițiile prevăzute în contractul cu utilizatorul rețelei sau prin reglementările specifice;

19. *capacitate neutilizată* – capacitatea fermă pe care a achiziționat-o un utilizator al rețelei, în baza unui contract, dar pe care utilizatorul nu a nominalizat-o până la termenul-limită specificat în contract;

20. *capacitate tehnică* – capacitatea fermă maximă pe care o poate oferi operatorul sistemului unui utilizator, luând în considerare integritatea sistemului respectiv și cerințele de exploatare ale acestuia;

21. *client* – clientul angro, clientul final de gaze naturale sau un operator economic din sectorul gazelor naturale care cumpără gaze naturale;

22. *client angro* – persoană fizică sau juridică, alta decât un operator de transport și de sistem sau un operator de distribuție, care cumpără gaze naturale în scopul revânzării în interiorul sau în afara sistemului în care este stabilită;

23. *client casnic* – clientul care cumpără gaze naturale pentru consumul casnic propriu;

24. *client eligibil* – clientul care este liber să cumpere gaze naturale de la un furnizor ales de acesta;

25. *client final* – clientul care cumpără gaze naturale pentru uz propriu;

26. *client industrial* – clientul final noncasnic al cărui consum anual de gaze naturale estimat la locul de consum, în baza tipului și debitelor aparatelor de utilizare a gazelor instalate, este de cel puțin 450.000 MWh; fac excepție centralele în cogenerare de înaltă eficiență cu o putere instalată mai mare de 10 MW, care produc energie termică destinată SACET, care sunt considerate clienți industriali, indiferent de nivelul consumului lor;

27. *client industrial nou* – clientul industrial care se racordează pentru prima oară la un sistem; nu se consideră clienți industriali noi acei clienți care sunt succesorii în drepturi – universali, cu titlu universal și/sau cu titlu particular – ai unor clienți finali care au sau care au avut o instalație de racordare la un sistem de distribuție ori de transport al gazelor naturale sau la o conductă de alimentare din amonte;

28. *client noncasnic* – clientul care cumpără gaze naturale ce nu sunt destinate consumului casnic propriu;

29. client vulnerabil – clientul final aparținând unei categorii de clienți casnici care, din motive de vârstă, sănătate sau venituri reduse, se află în risc de marginalizare socială și care, pentru prevenirea acestui risc, beneficiază de măsuri de protecție socială, inclusiv de natură financiară. Măsurile de protecție socială, precum și criteriile de eligibilitate pentru acestea se stabilesc prin acte normative;

30. client întreruptibil – client final care poate contribui decisiv la menținerea funcționării în deplină siguranță a Sistemului național de transport al gazelor naturale și a sistemelor de distribuție, prin reducerea consumului, până la oprire, și care are obligația încheierii unui contract pentru prestarea serviciilor întreruptibile; obligațiile, drepturile, condițiile de contractare, de reducere sau de oprire se stabilesc de ANRE și ministerul de resort printr-un regulament specific;

31. cod – colecție de reglementări cu caracter tehnic și/sau comercial, elaborate sau aprobate de către ANRE, prin care se stabilesc reguli și proceduri pentru operatorii economici din sectorul gazelor naturale;

32. conductă de alimentare din amonte – ansamblul format din conducte, inclusiv instalațiile, echipamentele și dotările aferente, prin care se asigură transportul gazelor naturale, delimitat de robinetul de secționare la ieșirea din instalația de condiționare sau, în lipsa acesteia, de la punctul în care gazele naturale îndeplinesc condițiile tehnice de calitate pentru a putea fi comercializate, aparținând producătorului de gaze naturale, și sistemul de transport, sistemul de distribuție, un terminal GNL sau clientul final;

33. conductă de transport – ansamblul format din conducte, inclusiv instalațiile, echipamentele și dotările aferente, care funcționează în principal în regim de înaltă presiune, prin care se asigură transportul gazelor naturale între punctele de preluare din conductele de alimentare din amonte, din conductele de interconectare, punctele de preluare din import sau din terminalele GNL, până la punctele de predare la operatorii de distribuție, la clienții finali sau în conductele de interconectare;

34. conductă de interconectare – conductă de transport care traversează sau trece peste o frontieră dintre două state membre ale Uniunii Europene pentru unicul scop al conectării sistemelor de transport ale acestor state; conductele de interconectare cu statele ce nu sunt membre ale Uniunii Europene sunt supuse prevederilor acordurilor cu aceste state;

35. consum tehnologic – cantitatea de gaze naturale, certificată pe baza metodologiei elaborate de Agenția Națională pentru Resurse Minerale, denumită în continuare ANRM, sau ANRE, după caz, necesară a fi consumată de către un operator economic pentru asigurarea parametrilor tehnologici necesari desfășurării activității de producție, transport, înmagazinare sau distribuție a gazelor naturale;

36. contract de furnizare a gazelor naturale – un contract de vânzare-cumpărare a gazelor naturale, care exclude un instrument de finanțare din domeniul gazelor naturale;

37. contorizare inteligentă – sistem avansat de contorizare care furnizează informații consumatorului final și operatorului privind consumul real de energie electrică sau de gaze naturale, precum și despre momentul efectiv al consumului și care oferă opțiuni consumatorului în vederea utilizării eficiente a energiei;

38. depozit de înmagazinare subterană – spațiul din scoarța terestră având calități naturale sau dobândite ca urmare a unor operațiuni petroliere sau activități miniere anterioare, proprii pentru injectarea, depozitarea și extragerea unor volume de gaze naturale, aflat în proprietatea publică a statului;

39. deținerea controlului – orice drepturi, contracte sau orice alte elemente care, fiecare în parte ori luate împreună și ținând seama de circumstanțele de fapt sau de drept, conferă posibilitatea de a exercita o influență determinantă asupra unei întreprinderi, în special prin:

a) drepturi de proprietate sau de folosință asupra totalității ori a unei părți din activele unei întreprinderi;

b) drepturi sau contracte care conferă o influență determinantă asupra structurii întreprinderii, votului sau deciziilor organelor de conducere ale unei întreprinderi;

40. dispecerizare – activitatea specifică de echilibrare permanentă și operativă, la nivelul sistemelor, a cantităților de gaze naturale intrate și, respectiv, ieșite, la parametri rezultați din obligațiile de livrare, precum și luarea măsurilor de limitare a efectelor situațiilor excepționale, cum ar fi: temperaturi foarte scăzute, calamități naturale, avarii majore și altele asemenea, prin folosirea de mijloace specifice;

41. distribuția gazelor naturale – activitatea de vehiculare a gazelor naturale printr-un sistem de conducte de distribuție pentru a fi furnizate clienților, dar neincluzând furnizarea;

42. durata de funcționare – intervalul de timp în care un obiectiv din sectorul gazelor naturale realizează scopul pentru care a fost construit în condiții de siguranță și de eficiență economică, conform reglementărilor în vigoare;

43. furnizarea gazelor naturale – activitatea comercială de vânzare a gazelor naturale, inclusiv GNL, către clienți;

44. furnizor – persoană fizică sau juridică ce realizează activitatea de furnizare a gazelor naturale;

45. furnizor de ultimă instanță – furnizorul desemnat de autoritatea competentă pentru a presta serviciul de furnizare în condiții specifice reglementate;

46. gaz natural comprimat pentru vehicule (GNCV) – gazul natural stocat în recipiente sub presiune, prin comprimare, în scopul utilizării drept combustibil pentru vehicule cu motoare termice;

47. gaz natural lichefiat (GNL) – gazul natural care, în urma unor procese specifice, este adus în stare lichidă și stocat în recipiente speciale;

48. gaze naturale – gazele libere din zăcămintele de gaz metan, gazele dizolvate în țiței, cele din câmpul de gaze asociat zăcămintelor de țiței, precum și gazele rezultate din extracția sau separarea hidrocarburilor lichide;

49. gaze petroliere lichefiate (GPL) – fracții de hidrocarburi ușoare derivate din procesele de rafinare, din instalațiile de stabilizare a țițeiului și din procesarea gazelor naturale, care sunt în mod normal lichefiate, prin creșterea presiunii sau scăderea temperaturii, pentru a fi transportate ori depozitate, având o presiune de vapori care nu o depășește pe cea admisă pentru propanul comercial, compuse predominant din următoarele hidrocarburi, singure sau în amestec: propan, propenă (propilenă), butan (n-butan și/sau izo-butan) și butene (butilene), inclusiv butadiene;

50. informație sensibilă comercial – informație a cărei divulgare ar putea restrânge, împiedica ori denatura concurența pe piața de gaze naturale și/sau ar conduce la producerea de prejudicii participanților la piață;

51. infrastructură nouă – infrastructură care nu a fost finalizată până la data de 4 august 2003;

52. instalație tehnologică de suprafață aferentă producției de gaze naturale – ansamblul format din aparatele, accesoriile și conductele, inclusiv cele din amonte, utilizate pentru producția și vehicularea gazelor naturale;

53. instalație de înmagazinare – instalația utilizată pentru înmagazinarea gazelor naturale și care este deținută și/sau exploatată de un operator de înmagazinare, inclusiv instalațiile GNL utilizate pentru stocare, dar excluzând partea utilizată pentru activitățile de producție, precum și instalațiile rezervate exclusiv pentru operatorii de transport și de sistem, în vederea îndeplinirii atribuțiilor lor;

54. instalație de utilizare – ansamblul de conducte, aparate și accesorii, inclusiv focarul și coșul de evacuare a gazelor arse, situat după stația/postul de reglare a presiunii și măsurare a debitului, după caz, cu excepția aparatului de măsurare a debitului, care face parte din sistemul de distribuție;

55.instrument financiar derivat pe gaze naturale – instrument financiar derivat pe mărfuri, astfel cum sunt aceste tipuri de instrumente financiare explicitate în reglementările în vigoare privind piețele de instrumente financiare;

56.înmagazinarea gazelor naturale – ansamblul de activități și operațiuni desfășurate de operatorul de înmagazinare pentru sau în legătură cu rezervarea capacității de înmagazinare în depozitele subterane și pentru injecția, depozitarea și extracția din aceste capacități a unor cantități determinate de gaze naturale;

57.magistrală directă – conducta de transport de gaze naturale complementară sistemului interconectat;

58.monopol natural în domeniul gazelor naturale – situație în care serviciile de transport, de înmagazinare/stocare sau de distribuție a gazelor naturale se asigură de către un singur operator pentru o zonă determinată;

59.obiectiv din sectorul gazelor naturale – conductă de alimentare din amonte aferentă producției de gaze naturale, un sistem de transport, distribuție sau înmagazinare a gazelor naturale ori o parte componentă a uneia dintre acestea;

60.operator al terminalului GNL – persoana fizică sau juridică ce realizează activitatea de lichefiere a gazelor naturale ori importul, descărcarea și regazeificarea GNL și răspunde de exploatarea unei instalații GNL;

61.operator al pieței de gaze naturale – persoana juridică ce asigură organizarea și administrarea piețelor centralizate, cu excepția pieței de echilibrare, în vederea tranzacționării angro de gaze naturale pe termen scurt, mediu și lung;

62.operator conducte de alimentare din amonte – persoana fizică sau juridică ce realizează activitatea de producție a gazelor naturale și răspunde de exploatarea, întreținerea și, dacă este necesar, dezvoltarea conductelor de alimentare din amonte într-o anumită zonă;

63.operator de distribuție – persoana fizică sau juridică ce realizează activitatea de distribuție a gazelor naturale în una sau mai multe zone delimitate și răspunde de exploatarea, întreținerea și dezvoltarea sistemului în respectiva zonă și, după caz, a interconectărilor sale cu alte sisteme, precum și de asigurarea capacității pe termen lung a sistemului, în vederea satisfacerii la un nivel rezonabil a cererii pentru distribuția gazelor naturale;

64.operator de înmagazinare – persoana fizică sau juridică ce realizează activitatea de înmagazinare și răspunde de exploatarea instalației de înmagazinare a gazelor naturale;

65.operator de transport și de sistem – persoana fizică sau juridică ce realizează activitatea de transport al gazelor naturale și răspunde de exploatarea, întreținerea și, dacă este necesar, dezvoltarea sistemului de transport într-o anumită zonă și, după caz, a interconectărilor sale cu alte sisteme, precum și de asigurarea capacității pe termen lung a sistemului, în vederea satisfacerii cererii pentru transportul gazelor naturale;

66.operator economic afiliat – orice alt operator economic care, direct sau indirect, controlează operatorul economic specificat, este controlat de acesta ori este sub control comun împreună cu acest operator economic;

67.operator economic din sectorul gazelor naturale – persoana fizică sau juridică, cu excepția clienților finali, care desfășoară cel puțin una dintre următoarele activități: producție, transport, distribuție, furnizare, administrare de piață centralizată, cumpărare sau înmagazinare de gaze naturale, inclusiv GNL, și care are atribuții comerciale, tehnice și/sau de mentenanță legate de respectivele activități;

68.operator economic integrat din sectorul gazelor naturale – operator economic din sectorul gazelor naturale integrat vertical sau orizontal;

69.operator economic integrat pe orizontală – operator economic din sectorul gazelor naturale care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de producție, transport, distribuție, furnizare sau înmagazinare a gazelor naturale, precum și o activitate din afara sectorului gazelor naturale;

70.operator economic integrat pe verticală – operator economic sau un grup de operatori din sectorul gazelor naturale în care aceeași persoană ori aceleași persoane este (sunt) îndreptățită (îndreptățite), în mod direct sau indirect, să exercite controlul asupra acestuia și care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de transport, distribuție, înmagazinare a gazelor naturale, inclusiv pentru GNL, și cel puțin una dintre activitățile de producție sau de furnizare de gaze naturale;

71.piața de gaze naturale – cadrul de organizare în care se tranzacționează gaze naturale și serviciile asociate;

72.piața centralizată de gaze naturale – cadrul organizat de desfășurare a tranzacțiilor cu gaze naturale între diverși operatori economici, intermediare de operatorul pieței de gaze naturale sau de operatorul de transport și de sistem, pe baza unor reguli specifice aprobate de autoritatea competentă;

73.piața de echilibrare a gazelor naturale – cadrul organizat de desfășurare a tranzacțiilor cu gaze naturale între diverși operatori economici, intermediare de operatorul sistemului de transport, pe baza unor reguli specifice aprobate de ANRE;

74.planificare pe termen lung – planificarea pe termen lung a capacității de alimentare și transport a operatorilor economici din sectorul gazelor naturale, în scopul satisfacerii cererii de gaze naturale a sistemului, al diversificării surselor și al asigurării alimentării clienților;

75.preț reglementat – prețul la care este realizată furnizarea gazelor naturale în baza unui contract-cadru, a unor standarde de calitate a serviciului și/sau a unor condiții specifice stabilite de autoritatea competentă;

76.racord – conducta de legătură între o ramură principală (conductă de alimentare din amonte, conductă de transport, conductă de distribuție a gazelor naturale) și o stație de măsurare sau o stație de reglare, măsurare, predare a gazelor naturale, care alimentează un sistem de distribuție, unul ori mai mulți clienți finali;

77.rețea de transport și/sau de distribuție – ansamblul de conducte conectate între ele, inclusiv instalațiile și echipamentele aferente pentru vehicularea gazelor naturale, conform reglementărilor tehnice specifice;

78.rezervare de capacitate – menținerea unei părți din capacitatea disponibilă de transport/distribuție/înmagazinare la dispoziția utilizatorilor în vederea transportului/distribuției/înmagazinării unei cantități de gaze naturale determinate;

79.sectorul gazelor naturale – ansamblul activităților desfășurate de operatorii economici pentru producția, transportul, înmagazinarea, distribuția și furnizarea de gaze naturale, biogaz, biometan, GPL, GNL și GNCV, precum și instalațiile și echipamentele folosite pentru realizarea acestor activități;

80.serviciu de sistem – orice serviciu necesar pentru accesul și exploatarea rețelelor de transport, rețelelor de distribuție, instalațiilor GNL și/sau de înmagazinare, inclusiv dispozitive de echilibrare a sarcinilor, de amestecare și de injectare a gazelor inerte, dar excluzând instalațiile rezervate exclusiv pentru operatorii de transport și de sistem, de distribuție sau de înmagazinare în vederea îndeplinirii atribuțiilor acestora;

81.siguranță – siguranța aprovizionării cu gaze naturale și securitatea tehnică a obiectivelor;

82.sistem – orice rețea de transport, distribuție, terminal GNL și/sau instalație de înmagazinare exploatată de un operator economic din sectorul gazelor naturale, inclusiv instalațiile aferente acestora prin care se asigură servicii de sistem, inclusiv stocarea în conducte, precum și instalațiile operatorilor economici afiliați, necesare pentru asigurarea accesului la sistemul de transport, de distribuție, la depozitul de înmagazinare sau terminalul GNL;

83.sistem de transport – ansamblul de conducte conectate între ele, inclusiv instalațiile și echipamentele aferente pentru vehicularea gazelor naturale, conform reglementărilor tehnice specifice, prin care se asigură preluarea gazelor naturale extrase din perimetrele de exploatare sau a celor provenite din import și livrarea către distribuitori, clienți direcți, la înmagazinare, și către beneficiarii din diverse țări;

84.sistemul național de transport (SNT) – sistemul de transport situat pe teritoriul României și care se află în proprietatea publică a statului;

85.sistem interconectat – un număr de sisteme legate între ele;

86.stocare în conductă – stocarea gazelor prin compresie în sistemele de transport și distribuție a gazelor naturale, dar excluzând cantitățile de gaze naturale rezervate de operatorii sistemului de transport sau distribuție în vederea îndeplinirii atribuțiilor acestora;

87.terminal de coastă – ansamblul de instalații amplasat pe țărmul Mării Negre unde se asigură preluarea gazelor naturale provenite din perimetrele de exploatare submarine, respectiv punctul în care gazele naturale îndeplinesc condițiile tehnice de calitate pentru a putea fi comercializate;

88.terminal GNL – totalitatea instalațiilor necesare pentru lichefierea gazelor naturale sau pentru importul, descărcarea și regazeificarea GNL și care include serviciile auxiliare și instalațiile de înmagazinare temporară necesare pentru procesul de regazeificare și livrarea ulterioară către sistemul de transport, dar care nu include nicio parte a terminalelor GNL utilizate pentru stocare;

89.transportul gazelor naturale – vehicularea gazelor naturale printr-o rețea care constă în principal din conducte de înaltă presiune, alta decât o rețea de conducte de alimentare din amonte și decât cea parte din conductele de înaltă presiune care este folosită în principal pentru distribuția de gaze naturale la nivel local, în scopul de a le livra clienților, dar fără a include furnizarea;

90.utilizator de sistem – persoana fizică sau juridică ce alimentează sistemul sau este deservită de sistem;

91.zonă de protecție – zona adiacentă obiectivelor din sectorul gazelor naturale, extinsă în spațiu, în care se instituie interdicții privind accesul persoanelor, regimul activităților și al construcțiilor, stabilite prin norme tehnice;

92.zonă de siguranță – zona adiacentă obiectivelor din sectorul gazelor naturale, extinsă în spațiu, în care se instituie restricții și interdicții, în scopul asigurării funcționării normale și pentru evitarea punerii în pericol a persoanelor, bunurilor și mediului, stabilite prin norme tehnice; zona de siguranță cuprinde și zona de protecție.

CAPITOLUL II

Autorități și competențe

Art. 101

Strategia și politica energetică în sectorul gazelor naturale

(1) Strategia energetică națională definește obiectivele sectorului gazelor naturale pe termen mediu și lung și modalitățile de realizare a acestora, în condițiile asigurării unei dezvoltări durabile a economiei naționale. Strategia energetică se elaborează de ministerul de resort și se aprobă de Guvern, cu consultarea organizațiilor neguvernamentale, a partenerilor sociali și a reprezentanților mediului de afaceri.

(2) Politica energetică, urmărind direcțiile stabilite prin strategia energetică, este elaborată de ministerul de resort, pe baza programului de guvernare, pentru un interval de timp mediu și cu considerarea evoluțiilor probabile pe termen lung, cu consultarea organizațiilor neguvernamentale, a partenerilor sociali și a reprezentanților mediului de afaceri, având în vedere, în principal:

- a) constituirea cadrului instituțional corespunzător, prin stabilirea organismelor și a autorității competente pentru realizarea acestei politici;
- b) asigurarea securității în aprovizionarea cu gaze naturale;
- c) prognozarea importurilor și a exporturilor de gaze naturale;

- d) elaborarea programelor de dezvoltare în sectorul gazelor naturale;
- e) asigurarea protecției mediului;
- f) creșterea eficienței economice și/sau energetice în producția, înmagazinarea, transportul, distribuția și utilizarea gazelor naturale;
- g) stimularea dezvoltării capacităților de înmagazinare a gazelor naturale, a capacităților de injecție/extracție din depozite și a constituirii stocurilor strategice;
- h) precizarea liniilor directe privind cercetarea și dezvoltarea specifice sectorului gazelor naturale și promovarea tehnologiilor avansate în domeniu;
- i) dezvoltarea cooperării internaționale.

(3) Guvernul, ministerul de resort și celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale iau măsuri pentru realizarea obiectivelor politicii energetice prevăzute la alin. (2) și examinează, anual sau ori de câte ori este necesar, stadiul îndeplinirii prevederilor acestuia.

Art. 102

Atribuțiile ministerului de resort

Ministerul de resort elaborează politica în domeniul gazelor naturale și asigură ducerea la îndeplinire a acesteia, în condițiile prevederilor prezentului titlu, având următoarele atribuții principale:

- a) implementează politica energetică a Guvernului;
- b) elaborează programe și planuri de măsuri pentru aplicarea politicii Guvernului în sectorul gazelor naturale;
- c) asigură elaborarea de studii pe baza cărora urmează a fi stabilite prioritățile privind investițiile din sectorul gazelor naturale;
- d) elaborează proiecte de acte normative pentru sectorul gazelor naturale, cu consultarea părților interesate;
- e) exercită calitatea de concedent pentru serviciul public de distribuție a gazelor naturale și pentru concesionarea bunurilor din domeniul public al statului aferente sectorului gazelor naturale;
- f) supraveghează aplicarea și respectarea măsurilor stabilite pentru protecția mediului de către participanții la activitățile din sectorul gazelor naturale;
- g) asigură armonizarea cu standardele și reglementările Uniunii Europene în domeniul gazelor naturale și creează mecanismele necesare aplicării acestora;
- h) asigură monitorizarea respectării angajamentelor asumate prin Tratatul de aderare la Uniunea Europeană pentru sectorul gazelor naturale și coordonează transpunerea și implementarea acestor angajamente de către instituțiile implicate;
- i) elaborează și fundamentează, împreună cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale și cu organizațiile patronale și sindicale, propunerile de politică socială specifice sectorului gazelor naturale, programele de asistență socială și medicală, de asigurări de risc și accidente, în vederea evitării riscurilor profesionale și a reabilitării celor care au suferit accidente de muncă și boli profesionale;
- j) monitorizează aspectele privind siguranța alimentării, în special privind echilibrul cerere/ofertă de pe piața națională, la nivelul cererii viitoare prognozate și al rezervelor disponibile, la capacitatea suplimentară avută în vedere, planificată sau în construcție, la calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor, precum și la măsurile necesare pentru a se face față vârfurilor de cerere și deficitului de alimentare a unuia sau mai multor furnizori. În acest sens, publică la fiecare 2 ani, până la 31 iulie, un raport care să evidențieze constatările făcute în monitorizarea acestor aspecte, precum și orice măsuri luate sau preconizate în vederea abordării lor și înaintează imediat acest raport Comisiei Europene;
- k) promovează și facilitează, împreună cu ANRE, cooperarea dintre operatorii de transport și de sistem la nivel regional, inclusiv în ceea ce privește aspectele transfrontaliere, cu scopul de a crea o piață internă competitivă a gazelor naturale; această cooperare acoperă zonele geografice definite în conformitate cu art. 12 alin. (3) din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.775/2005, precum și alte zone geografice;
- l) asigură punerea în aplicare a măsurilor prevăzute în Regulamentul (UE) nr. 994/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010 privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale și de abrogare a Directivei 2004/67/CE a Consiliului;
- m) avizează, împreună cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, normativele de protecție a muncii în sectorul gazelor naturale;
- n) realizează planul național de acțiune în cazuri de sărăcie energetică, definește situațiile critice și clienții care nu pot fi deconectați în astfel de situații.

CAPITOLUL III

Concesionarea și regimul drepturilor asupra proprietății altuia

Art. 103

Obiectul concesiunii

Bunurile proprietate publică aferente obiectivelor/sistemelor de transport și înmagazinare a gazelor naturale, precum și serviciile de transport, de înmagazinare și de distribuție a gazelor naturale fac obiectul concesiunii către persoane juridice române sau străine, în condițiile legii.

Art. 104

Concesionarea serviciului public de distribuție a gazelor naturale

- (1) Serviciul public de distribuție a gazelor naturale se concesionează pentru una sau mai multe zone delimitate – unități administrativ-teritoriale; concesiunea este exclusivă pentru zonele delimitate în care s-a acordat.
- (2) Ministerul de resort inițiază procesul de atribuire a concesiunii, în urma solicitării primite de la o persoană sau autoritate publică interesată, în condițiile legii; solicitarea este însoțită de un studiu de fezabilitate aprobat de către ANRE.
- (3) Studiul de fezabilitate prevăzut la alin. (2) se întocmește, în conformitate cu prevederile metodologiei elaborate și aprobate de către ANRE, de un operator economic autorizat de ANRE, se avizează prin decizie a ANRE și este parte integrantă din documentația de atribuire a concesiunii.
- (4) Decizia favorabilă a ANRE este obligatorie pentru inițierea procesului de atribuire a concesiunii serviciului public de distribuție a gazelor naturale.
- (5) Concedentul, în colaborare cu ANRE, va lua măsurile ce se impun astfel încât să se asigure, după caz, concesionarea mai multor unități administrativ-teritoriale învecinate în cadrul unui singur contract; ministerul de resort și autoritatea competentă vor urmări ca soluția tehnică de alimentare a zonei concesionate să fie realizată, de regulă, prin intermediul unui singur racord.
- (6) În condiții justificate, concedentul serviciului public de distribuție, cu avizul prealabil al ANRE, poate decide extinderea zonei concesionate pentru una sau mai multe localități aparținătoare unității administrativ-teritoriale, din cadrul căreia, pentru cel puțin o localitate, serviciul de distribuție a fost deja concesionat; extinderea zonei concesionate se realizează prin act adițional la contractul de concesiune încheiat cu concesionarul din zona respectivă, definită conform prevederilor alin. (1).
- (7) După adjudecarea concesiunii, în vederea desfășurării activității, concesionarul solicită autorizațiile/licențele specifice prevăzute de legislația în vigoare.
- (8) Solicitanții de gaze naturale situați în zone delimitate care nu sunt concesionate pot fi alimentați în condițiile prevăzute la [art. 152](#).

Art. 105

Asigurarea urmăririi executării lucrărilor

Concesionarul serviciului public de distribuție a gazelor naturale trebuie să asigure urmărirea executării lucrărilor prevăzute în contractul de concesiune, prin personal propriu, autorizat conform reglementărilor ANRE, precum și prin personal contractual, autorizat conform legislației în vigoare.

Art. 106

Retragerea concesiunii

- (1) Dreptul de concesiune poate fi retras de concedent în situațiile în care titularul:
 - a) nu efectuează volumul de lucrări în termenele prevăzute în contract;
 - b) nu respectă clauzele esențiale definite ca atare de către părțile din contract, care includ obligatoriu clauzele privind plata redevențelor și protecția mediului;
 - c) încalcă în mod sistematic condițiile de valabilitate ale licențelor de distribuție a gazelor naturale sau ale legislației privitoare la siguranța în funcționare a obiectivelor.
- (2) Decizia de retragere a concesiunii emisă de concedent poate fi contestată, în termen de 60 de zile de la comunicare, la instanța de contencios administrativ competentă. Decizia rămasă definitivă va fi publicată conform prevederilor legale.
- (3) Licența corelativă concesiunii se retrage de ANRE, în condițiile încetării contractului de concesiune.

Art. 107

Încetarea contractului de concesiune

(1) La încetarea din orice motiv a contractului de concesiune, bunurile aferente serviciului public de distribuție aflate în proprietatea concesionarului pot fi preluate, în tot sau în parte, de către concedent sau de către un alt concesionar, cu acordul concedentului, în schimbul plății unei compensații egale cu valoarea reglementată rămasă neamortizată, stabilită de ANRE.

(2) În cazul în care contractul de concesiune încetează din vina exclusivă a concesionarului, acesta nu poate beneficia de compensații de la concedent sau alt concesionar, cu excepția unei compensații egale cu valoarea reglementată rămasă neamortizată, stabilită de ANRE.

Art. 108

Drepturile concesionarului

(1) Pentru realizarea serviciului de transport sau de distribuție, în cazul utilizării bunurilor proprietate a terților, concesionarul are următoarele drepturi:

- a) să folosească aceste bunuri prin efectul legii;
- b) fără a se aduce atingere dreptului prevăzut la lit. a), condițiile de exercitare a acestuia sunt cele prevăzute în procesul-verbal de predare în exploatare și/sau în contract;
- c) să includă costurile aferente lucrărilor de exploatare, întreținere, reparații și modernizare și altele, efectuate pentru bunuri, la stabilirea tarifului pentru serviciul prestat, în condițiile reglementărilor ANRE specifice;
- d) cu acordul proprietarului, să preia aceste bunuri în proprietatea sa, cu o justă despăgubire;
- e) să dezvolte sistemul;
- f) să utilizeze întreaga capacitate a bunului;
- g) să asigure accesul unor noi solicitanți, cu respectarea uneia dintre următoarele condiții:

1. prezentarea acceptului proprietarului;

2. prezentarea acordului solicitantului de acces privind despăgubirea proprietarului; acordul solicitantului se prezumă atunci când acesta consimte în scris, printr-un act autentic, să îl despăgubească pe proprietar pentru partea ce îi revine din investiția făcută;

h) să solicite proprietarului bunului documente tehnico-economice care să facă dovada calității materialelor și lucrărilor efectuate, precum și a valorii investiției;

i) să înlocuiască bunurile în urma unor necesități apărute în scopul modernizării, măririi capacității sistemului sau ca urmare a creșterii gradului de uzură ori deteriorării acestora; concesionarul are obligația să înlocuiască aceste bunuri în conformitate cu reglementările aprobate de ANRE în acest scop; concesionarul este proprietarul bunurilor astfel înlocuite.

(2) Corelativ cu drepturile prevăzute la alin. (1), operatorii sistemelor de transport/distribuție se obligă:

a) să finanțeze, la expirarea duratei de funcționare, investițiile aferente înlocuirii bunurilor;

b) să opereze și să întrețină bunurile pentru funcționarea în condiții de siguranță a sistemului.

(3) În vederea asigurării continuității și a siguranței în alimentarea cu gaze naturale a clienților, în cazul în care prestarea serviciului public de transport/distribuție se realizează prin intermediul bunurilor proprietate a terților, se interzice schimbarea destinației pentru care aceste bunuri au fost construite.

Art. 109

Dreptul de uz și dreptul de servitute

Asupra terenurilor și altor bunuri proprietate publică sau proprietate privată a persoanelor fizice sau juridice, precum și asupra activităților desfășurate de persoane fizice sau juridice în vecinătatea capacităților, concesionarii din sectorul gazelor naturale beneficiază, în condițiile legii, pe durata lucrărilor de dezvoltare, reabilitare, modernizare, respectiv de exploatare și de întreținere a capacităților respective, de următoarele drepturi:

a) dreptul de uz pentru executarea lucrărilor necesare în vederea realizării, reabilitării sau modernizării obiectivelor/sistemelor;

b) dreptul de uz pentru asigurarea funcționării normale a capacității prin efectuarea reviziilor, reparațiilor și a intervențiilor necesare;

c) dreptul de servitute legală de trecere subterană, de suprafață sau aeriană pentru instalarea de rețele, de conducte, de linii sau de alte echipamente aferente obiectivelor/sistemelor și pentru accesul la locul de amplasare a acestora;

d) dreptul de a obține restrângerea sau încetarea unor activități care ar putea pune în pericol persoane și bunuri;

e) dreptul de acces la utilitățile publice.

Art. 110

Dreptul de uz pentru executarea lucrărilor

În exercitarea dreptului de uz pentru executarea lucrărilor necesare în vederea realizării, reabilitării sau modernizării obiectivelor/sistemelor, concesionarul poate:

- a) să depoziteze pe terenurile proprietate privată, în măsura strict necesară, materiale, echipamente, utilaje și instalații;
- b) să desființeze culturi sau plantații ori alte amenajări existente ori numai să le restrângă, în măsura strict necesară, pentru executarea lucrărilor, în condițiile legii;
- c) să extragă materiale, să capteze apă, în condițiile prevăzute de legislația în vigoare;
- d) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea, să amplaseze birouri și locuințe de șantier;
- e) să oprească ori să restrângă activități ale proprietarului, în măsura strict necesară, pentru executarea lucrărilor pentru obiectivul/sistemul respectiv.

Art. 111

Dreptul de uz pentru asigurarea funcționării normale a obiectivului/sistemului

(1) Dreptul de uz pentru asigurarea funcționării normale a obiectivului/sistemului se întinde pe toată durata de funcționare a acestuia, iar exercitarea lui se face ori de câte ori este necesar pentru asigurarea funcționării normale a obiectivului/sistemului.

(2) În exercitarea dreptului prevăzut la alin. (1) concesionarul poate:

- a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje, instalații pentru întreținere, revizii, reparații și intervenții;
- b) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea;
- c) să afecteze culturi, plantații sau alte amenajări existente și să restrângă activități ale proprietarului, în măsura și pe durata strict necesară, în vederea executării operațiunilor de întreținere, reparații, revizii sau intervenții.

Art. 112

Dreptul de servitute legală de trecere subterană, de suprafață sau aeriană

Servitutea legală de trecere subterană, de suprafață sau aeriană cuprinde dreptul la instalare de rețele, de conducte, linii, stâlpi și de alte echipamente aferente capacității, precum și accesul la locul de amplasare a acestora pentru intervenții, întreținere, reparații, revizii, modificări și exploatare, conform prevederilor legale în vigoare.

Art. 113

Exercitarea drepturilor de uz și de servitute

(1) Drepturile de uz și de servitute au ca obiect utilitatea publică, au caracter legal, iar conținutul acestora este prevăzut la **art. 108** și se exercită fără înscriere în cartea funciară, pe toată durata existenței obiectivului/sistemului de gaze naturale sau, temporar, cu ocazia re tehnologizării unei capacități în funcțiune, reparației, reviziei, lucrărilor de intervenție, în caz de avarie.

(2) Exercitarea drepturilor de uz și de servitute asupra proprietăților private afectate de obiectivul/sistemul care se vor realiza după intrarea în vigoare a prezentei legi se face în conformitate cu regulile procedurale privind condițiile și termenii referitori la durată, conținutul și limitele de exercitare a acestor drepturi, prevăzute într-o convenție-cadru, precum și pentru determinarea cuantumului indemnizațiilor și a despăgubirilor și a modului de plată a acestora, care se aprobă, împreună cu convenția-cadru, prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministerului de resort.

(3) Proprietarii terenurilor afectate de exercitarea drepturilor de uz și de servitute de către titularii de licențe și autorizații pot solicita încheierea de convenții, conform prevederilor alin. (2).

(4) Titularii de licențe și autorizații sunt obligați să procedeze la încheierea convențiilor-cadru prevăzute la alin. (2), în termen de maximum 30 de zile de la solicitarea proprietarilor afectați.

(5) Dacă, cu ocazia intervențiilor pentru dezvoltare, modernizare, reparații, revizii, avarii, se produc pagube proprietarilor din vecinătatea obiectivelor/sistemelor din domeniul gazelor naturale, concesionarii au obligația să plătească despăgubiri în condițiile legii.

(6) Despăgubirile se stabilesc avându-se în vedere următoarele criterii:

- a) suprafața de teren afectată cu ocazia lucrărilor;
- b) valorile pentru producțiile estimate ale culturilor și plantațiilor afectate, comunicate de organisme abilitate, precum și amenajările afectate de lucrări;
- c) valoarea de circulație a bunurilor imobile afectate.

(7) Cuantumul despăgubirii se stabilește prin acordul părților sau, în cazul în care părțile nu se înțeleg, prin hotărâre judecătorească.

Art. 114

Dreptul de a obține restrângerea sau sistarea activităților

(1) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor sau a unor activități desfășurate în zona de executare a lucrărilor de dezvoltare, reabilitare, modernizare a obiectivelor/sistemelor, precum și a operațiunilor de revizie, de întreținere sau de reparație la obiectivul/sistemul aflat în funcțiune, concesionarul are dreptul de a obține restrângerea sau sistarea, în măsura necesară și pe durata lucrărilor sau a operațiunilor menționate, a activităților desfășurate în vecinătate de alte persoane.

(2) Operatorul sistemului de distribuție are dreptul să intervină în orice moment asupra rețelelor de distribuție a gazelor naturale în vederea realizării unor lucrări de reparații în regim de urgență, în conformitate cu reglementările ANRE, fără a fi necesară obținerea în prealabil a avizelor și autorizațiilor prevăzute de prezentul titlu, în vederea remedierii acelor defecte care pun în pericol siguranța și securitatea consumatorilor.

Art. 115

Dreptul de acces la utilitățile publice

Dreptul de acces la utilitățile publice trebuie exercitat de concesionar cu bună-credință, fără a prejudicia accesul altor persoane la respectivele utilități publice.

Art. 116

Dreptul de a contracta furnizarea sau prestarea de servicii

Pentru consecințele secundare cauzate sau care pot fi produse prin dezvoltarea, reabilitarea sau modernizarea, respectiv prin funcționarea unor obiective/sisteme din sectorul gazelor naturale, concesionarul poate contracta cu persoanele interesate, în calitate de beneficiar, furnizarea sau prestarea de servicii corespunzătoare, în condițiile legii.

Art. 117

Instituirea zonelor de protecție sau siguranță

Pentru protecția și funcționarea normală a obiectivelor/sistemelor din sectorul gazelor naturale, ANRE instituie, prin norme tehnice, zone de protecție și de siguranță a acestora.

CAPITOLUL IV

Autorizații și licențe

Art. 118

Regimul de autorizare

(1) Înființarea de noi conducte de alimentare din amonte aferente producției de gaze naturale, precum și de noi obiective de producție de biogaz, biometan, GNL și GNCV sau de noi sisteme de transport, înmagazinare și distribuție a gazelor naturale de către persoane juridice române sau străine se desfășoară pe bază de autorizații de înființare.

(2) Desfășurarea activităților de furnizare a gazelor naturale, a biogazului/biometanului, GNL, GNCV, GPL, de operare a conductelor de alimentare din amonte aferente producției sau de înmagazinare a gazelor naturale, a sistemelor de transport, de distribuție, a terminalelor GNL, precum și administrarea piețelor centralizate de gaze naturale se realizează pe bază de licență.

(3) Procedura de acordare, modificare, suspendare și retragere a autorizațiilor și licențelor, termenele și condițiile de acordare se stabilesc prin regulamente elaborate de ANRE.

Art. 119

Categoriile de autorizații și licențe

Autoritatea competentă emite:

1. autorizații de proiectare/execuție/exploatare pentru:

- a) conducte de alimentare din amonte;
- b) sisteme de transport al gazelor naturale;
- c) sisteme de distribuție a gazelor naturale;

- d) instalații de utilizare a gazelor naturale;
- e) instalații aferente activității de producere/stocare GNCV/biogaz/biometan;
- f) instalații tehnologice de suprafață aferente înmagazinării gazelor naturale;

2. autorizații pentru înființarea:

- a) conductelor de alimentare din amonte;
- b) instalațiilor tehnologice de suprafață aferente înmagazinării, în cazul unor noi depozite;
- c) instalațiilor de producere a biogazului/biometanului;
- d) sistemelor de transport/distribuție a gazelor naturale, în cazul unor noi sisteme;
- e) instalațiilor GNL, GNCV;

3. licențe pentru desfășurarea activităților de:

- a) furnizare de gaze naturale, biogaz/biometan, GNL, GNCV, GPL;
- b) operare a sistemelor de transport, distribuție sau de înmagazinare subterană;
- c) operare a conductelor de alimentare din amonte aferente producției gazelor naturale;
- d) operare a terminalelor GNL;
- e) administrare a piețelor centralizate.

Art. 120

Refuz de acordare a unei autorizații sau licențe

(1) ANRE poate refuza acordarea unei autorizații/licențe în următoarele cazuri:

- a) solicitantul nu îndeplinește condițiile prevăzute în regulamentele specifice;
- b) solicitantul se află în procedura de reorganizare judiciară sau de faliment;
- c) solicitantului i-a fost retrasă de către ANRE o autorizație/licență în ultimii 5 ani pentru motive imputabile acestuia;
- d) pentru construirea și exploatarea sistemelor de distribuție a gazelor naturale într-o zonă delimitată pentru care a fost emisă autorizație/licență unui alt agent economic.

(2) Motivele pentru care se refuză acordarea unei autorizații/licențe trebuie să fie obiective și nediscriminatorii, refuzul se dispune și se motivează prin decizie a președintelui ANRE, solicitantul putând ataca decizia la instanța judecătorească de contencios administrativ, în condițiile legii.

(3) Motivele pentru care se refuză acordarea unei autorizații de înființare se notifică Comisiei Europene.

Art. 121

Proiectarea și execuția obiectivelor din sectorul gazelor naturale

(1) În vederea proiectării, execuției și exploatării obiectivelor/sistemelor din sectorul gazelor naturale, persoanele juridice au obligația de a deține autorizații emise de ANRE în baza unui regulament specific.

(2) Obiectivele din sectorul gazelor naturale, precum și lucrările de modificare, modernizare sau extindere a acestora sunt proiectate și executate de persoane juridice autorizate.

(3) În vederea proiectării și execuției obiectivelor/sistemelor din sectorul gazelor naturale, persoanele fizice au obligația de a deține calitatea de instalator autorizat, acordată de ANRE în baza unui regulament specific.

CAPITOLUL V

Prevederi generale privind producția, transportul, distribuția, înmagazinarea subterană, furnizarea și administrarea piețelor centralizate de gaze naturale

Art. 122

Obligații comune ale titularilor de licențe

(1) Obligațiile comune ale titularilor de licențe din sectorul gazelor naturale, indiferent de forma de proprietate sau de regimul juridic al acestora, sunt următoarele:

a) să țină, în sistemul de contabilitate internă, evidențe contabile separate pe tipuri de activități desfășurate și pentru fiecare dintre activitățile reglementate, așa cum li s-ar cere să facă dacă respectivele activități ar fi realizate de operatori economici separați, astfel încât să permită reflectarea exactă a veniturilor și cheltuielilor aferente fiecărei activități, în scopul evitării discriminării și subvențiilor încrucișate, precum și pentru încurajarea competiției; de

asemenea, aceștia țin evidențe contabile separate, care pot fi consolidate, pentru alte activități din sectorul gazelor naturale, precum și pentru alte activități din afara sectorului gazelor naturale; veniturile rezultate din deținerea în proprietate a rețelei de transport sau de distribuție trebuie specificate separat în conturi analitice de venituri; evidențele contabile interne cuprind un bilanț și un cont de profit și de pierderi pentru fiecare activitate în parte;

b) să întocmească, să supună spre auditare și să publice situațiile financiare anuale la nivel de operator economic, care nu cuprind în mod distinct sediile secundare fără personalitate juridică, conform legislației specifice, adoptate în conformitate cu cea de-a Patra Directivă 78/660/CEE a Consiliului din 25 iulie 1978;

c) să păstreze confidențialitatea informațiilor comerciale obținute de la terți;

d) să nu abuzeze de informațiile sensibile din punct de vedere comercial, obținute de la terți în procesul de asigurare a accesului la sistem;

e) să furnizeze informațiile necesare pentru accesul terților la sistem într-o manieră clară, transparentă, ușor accesibilă și la intervale adecvate;

f) să dețină toate autorizațiile și licențele prevăzute de legislația în vigoare;

g) să respecte condițiile de valabilitate asociate autorizațiilor și licențelor acordate de ANRE;

h) să utilizeze gazele naturale cu respectarea prevederilor **art. 181**;

i) să pună la dispoziția ANRE, la cerere, copii de pe toate contractele de achiziție/vânzare-cumpărare/furnizare a gazelor naturale și de tranzit al gazelor naturale, după caz.

(2) Operatorii economici care nu au obligația de a publica situațiile financiare anuale păstrează la sediul lor un exemplar din acestea, la dispoziția publicului.

(3) Activitatea de audit prevăzută la alin. (1) lit. b) constă, în special, în verificarea respectării obligației de a evita discriminările și subvențiile încrucișate între activitățile desfășurate de operatorul economic auditat.

(4) În contabilitatea lor internă, operatorii economici sunt obligați să stabilească regulile de alocare a activului și pasivului, a cheltuielilor și veniturilor, precum și a pierderilor, pe care le vor aplica pentru a ține evidențele separate prevăzute la alin. (1) lit. a); aceste reguli pot fi modificate numai în cazuri excepționale și trebuie să fie menționate și justificate în mod corespunzător, conform reglementărilor ANRE.

(5) Operatorii economici indică prin note explicative la evidențele contabile reglementate orice tranzacție realizată cu întreprinderile conexe, de o anumită importanță, conform reglementărilor ANRE; prin *întreprinderi conexe* se înțelege întreprinderi afiliate, în sensul **art. 41** din a Șaptea Directivă 83/349/CEE a Consiliului din 13 iunie 1983 și/sau întreprinderi asociate în sensul **art. 33** alin. (1) din același document, și/sau întreprinderi care aparțin acelorași acționari.

Art. 123

Producătorul de gaze naturale

Producătorul de gaze naturale este persoana fizică sau juridică ce are ca specific activitatea de producție a gazelor naturale, a biogazului/biometanului sau altor tipuri de gaze, în condițiile prezentului titlu.

Art. 124

Obligațiile și drepturile producătorului de gaze naturale

(1) Obligațiile principale ale producătorului de gaze naturale sunt:

a) să dețină autorizațiile pentru înființarea conductelor de alimentare din amonte aferente activității de producție a gazelor naturale și licența de operare a acestora;

b) să asigure operarea conductelor de alimentare din amonte aferente producției de gaze naturale în condiții de siguranță, eficiență și de protecție a mediului;

c) să asigure accesul terților la conductele de alimentare din amonte în condiții nediscriminatorii, conform reglementărilor specifice;

d) să desfășoare activități conexe celei de operare a conductelor de alimentare din amonte, conform reglementărilor specifice elaborate de ANRE, în limitele drepturilor conferite prin condițiile de valabilitate asociate licenței;

e) să pună cu prioritate la dispoziția furnizorilor cantitățile de gaze naturale rezultate din activitatea de producție, necesare acoperirii consumului pe piața reglementată, în conformitate cu reglementările ANRE privind respectarea graficului de liberalizare a prețurilor și de asigurare a gazelor naturale pentru clienții captivi, furnizorii având obligația respectării destinației acestor cantități de gaze naturale; restul producției proprii, mai puțin cantitatea de gaze naturale aferentă consumului tehnologic definit la **art. 100** pct. 35, va fi pus la dispoziția pieței concurențiale;

f) să asigure odorizarea gazelor naturale conform reglementărilor în vigoare, pentru gazele naturale predate în punctele de predare-preluare comercială a gazelor naturale către clienții racordați direct în conductele din amonte, precum și către sistemele de distribuție.

(2) Principalele drepturi ale producătorului de gaze naturale sunt:

- a) să elaboreze norme tehnice/comerciale specifice activității proprii și să le supună spre aprobare ANRE;
- b) să comercializeze gazele naturale rezultate ca urmare a procesului de extracție, în limitele licenței de furnizare;
- c) să întrerupă funcționarea instalațiilor pe timpul strict necesar pentru executarea lucrărilor de întreținere și de reparații, precum și în alte situații prevăzute de lege, cu anunțarea prealabilă a dispecerilor sistemelor afectate și, după caz, a clienților finali;
- d) să refuze accesul terților la conductele de alimentare din amonte:

1. atunci când există, în ceea ce privește specificațiile tehnice, o incompatibilitate care nu poate fi rezolvată într-un mod acceptabil;

2. pentru a evita dificultăți care nu pot fi depășite într-un mod acceptabil și care ar putea prejudicia producția eficientă, curentă și viitoare, de hidrocarburi, inclusiv din zăcăminte a căror viabilitate economică este scăzută;

3. pentru a respecta nevoile rezonabile și justificate în mod corespunzător ale proprietarului sau ale operatorului rețelei de conducte de alimentare din amonte, cu privire la transportul și prelucrarea gazelor naturale, precum și interesele tuturor celorlalți utilizatori ai rețelei de conducte de alimentare din amonte sau ai principalelor instalații de prelucrare și manipulare care pot fi afectate;

4. în situațiile prevăzute la [art. 149](#);

e) să refuze racordarea terților la conductele de alimentare din amonte, conform prevederilor [art. 148](#).

Art. 125

Transportul gazelor naturale

(1) Activitatea de transport al gazelor naturale constituie serviciu public de interes național.

(2) Transportul gazelor naturale se realizează de către operatorul de transport și de sistem, certificat de autoritatea competentă în condițiile legii.

(3) Sistemul național de transport este proprietatea publică a statului.

(4) Lucrările de dezvoltare, reabilitare, modernizare, exploatare și întreținere a obiectivelor/sistemelor de transport al gazelor naturale sunt lucrări de utilitate publică.

(5) Punctele de delimitare ale sistemului de transport sunt de la robinetul de la intrarea în stația de reglare-măsurare-predare aparținând producătorilor sau operatorilor sistemelor de înmagazinare, respectiv punctul de trecere a frontierei, în cazul conductelor de interconectare la sistemele de transport din țările vecine, până la robinetul de la ieșirea din stația de reglare-măsurare-predare aparținând operatorului de transport, respectiv punctul de trecere a frontierei, în cazul conductelor de interconectare la sistemele de transport din țările vecine.

(6) Operatorul de transport și de sistem are obligația de a elabora planuri de investiții și de dezvoltare a sistemului de transport pe 10 ani, în concordanță cu stadiul actual și evoluția viitoare a consumului de gaze naturale și a surselor, inclusiv importurile și exporturile de gaze naturale.

(7) Planurile vor conține modalitățile de finanțare și realizare a investițiilor privind instalațiile de transport, cu luarea în considerare și a planurilor de amenajare și sistematizare a teritoriului străbătut de acestea, în condițiile respectării normelor de protecție a mediului.

(8) Planurile prevăzute la alin. (6) se aprobă de ANRE.

Art. 126

Certificarea operatorului de transport și de sistem

(1) Operatorul de transport și de sistem se organizează și funcționează după modelul „operator de sistem independent” și este persoana juridică certificată de ANRE în condițiile prevăzute la [art. 128](#).

(2) Pentru a respecta condițiile prevăzute la [art. 128](#), prin hotărâre a Guvernului elaborată la propunerea ministerului de resort, se stabilește entitatea publică ce reprezintă statul ca acționar majoritar la operatorii economici care desfășoară activități de producere și furnizare, pe de o parte, precum și entitatea publică ce reprezintă statul ca acționar majoritar la operatorul de transport și sistem, pe de altă parte.

(3) În termen de 15 zile de la adoptarea măsurilor prevăzute la alin. (2), operatorul de transport și de sistem va înainta ANRE, cu avizul proprietarului sistemului de transport, cererea de certificare însoțită de documentația justificativă privind îndeplinirea cerințelor prevăzute la [art. 128](#).

(4) ANRE emite o decizie de certificare preliminară, în termen de 4 luni de la data înregistrării cererii operatorului de transport și de sistem, care se notifică Comisiei Europene, însoțită de documentația aferentă.

(5) Procedura de certificare a operatorului de transport și de sistem se finalizează conform prevederilor art. 3 din Regulamentul (CE) nr. 715/2009.

(6) Desemnarea operatorului de transport și de sistem în calitate de operator de sistem independent se aprobă de Comisia Europeană ca urmare a comunicării de către ANRE a operatorului economic certificat, după încheierea procedurii de certificare conform alin. (5).

(7) Pe lângă decizia de certificare, autoritatea competentă este obligată să notifice Comisiei Europene orice solicitare de certificare a proprietarului sistemului de transport sau a operatorului de transport și de sistem, care este controlat de o persoană sau de persoane dintr-una sau mai multe țări terțe, precum și orice circumstanțe în urma cărora o persoană sau persoane dintr-una sau mai multe țări terțe ar dobândi controlul asupra sistemului de transport ori asupra operatorului de transport și de sistem, dacă este cazul.

Art. 127^[1]

Certificarea operatorilor de transport și de sistem controlați de țări terțe

(1) Înainte de certificarea unui operator de transport și de sistem care este controlat de o persoană sau de persoane dintr-una sau mai multe țări terțe, ANRE solicită un aviz Comisiei Europene cu privire la faptul că:

a) entitatea respectivă respectă cerințele art. 128; și

b) acordarea certificării nu pune în pericol siguranța alimentării cu gaze naturale a Uniunii Europene.

(2) ANRE refuză certificarea unui operator de transport și de sistem care este controlat de o persoană sau de persoane dintr-una sau mai multe țări terțe, în următoarele situații:

a) entitatea în cauză nu îndeplinește cerințele de la art. 128;

b) acordarea certificării poate pune în pericol siguranța alimentării cu gaze naturale pe teritoriul național și al Uniunii Europene; la examinarea acestui aspect, ANRE ține seama de:

1. (i)

drepturile și obligațiile Uniunii Europene față de țara terță respectivă în temeiul dreptului internațional, inclusiv al oricărui acord încheiat cu una sau mai multe țări terțe la care Uniunea Europeană este parte și în care sunt abordate aspecte legate de siguranța alimentării cu gaze naturale;

2. (ii)

drepturile și obligațiile României față de țara terță respectivă în temeiul acordurilor încheiate cu țara terță respectivă, în măsura în care acestea respectă dreptul comunitar european; precum și

3. (iii)

alte elemente specifice legate de caz sau de țara terță implicată.

(3) În termen de două luni de la emiterea avizului de către Comisia Europeană, ANRE adoptă decizia finală cu privire la certificare, ținând cont, în cel mai înalt grad, de acest aviz. Decizia ANRE se publică împreună cu avizul Comisiei Europene. În situația în care Comisia Europeană nu emite un aviz în termenul de două luni de la primirea solicitării, se poate considera că acesta nu a ridicat obiecții privind decizia ANRE.

(4) În cazul în care decizia finală a ANRE diferă de avizul Comisiei Europene, se publică motivele acestei decizii.

(5) ANRE poate, în orice situație, să refuze certificarea prevăzută la alin. (1) dacă acordarea acesteia ar pune în pericol siguranța alimentării cu gaze naturale pe teritoriul național sau pe teritoriul altui stat membru al Uniunii Europene.

Art. 128

Condiții de certificare a operatorului de transport și de sistem

(1) Certificarea operatorului de transport și de sistem se realizează dacă sunt îndeplinite următoarele cerințe:

a) aceeași persoană sau aceleași persoane nu au dreptul:

1. (i)

să exercite, direct sau indirect, controlul asupra unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare și în același timp să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra operatorului de transport și de sistem sau asupra unui sistem de transport; sau

2. (ii)

să exercite, direct sau indirect, controlul asupra operatorului de transport și de sistem ori asupra unui sistem de transport și să exercite, direct sau indirect, controlul ori să exercite vreun drept asupra unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare;

b) aceeași persoană sau aceleași persoane nu sunt abilitate să numească membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organisme care reprezintă operatorul de transport și de sistem din punct de vedere juridic în cazul unui operator de transport și de sistem sau în cazul unei rețele de transport și, de asemenea, să exercite, direct sau indirect, controlul ori să exercite vreun drept asupra unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare a gazelor naturale;

c) aceeași persoană nu este abilitată să fie membru în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organisme care reprezintă operatorul economic din punct de vedere juridic atât în cazul unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare, cât și în cazul unui operator de transport și de sistem sau în cazul unei rețele de transport;

d) operatorul de transport și de sistem dispune de resursele financiare, tehnice, fizice și umane pentru îndeplinirea propriilor atribuții;

e) operatorul de transport și de sistem își asumă angajamentul de a respecta un plan de dezvoltare a rețelei de transport pe 10 ani, aprobat de ANRE;

f) operatorul de transport și de sistem are capacitatea de a respecta obligațiile care îi revin în temeiul Regulamentului (CE) nr. 715/2009, inclusiv în ceea ce privește cooperarea cu alți operatori de transport și de sistem la nivel european și regional;

g) proprietarul rețelei de transport și de sistem îndeplinește cerințele prevăzute la **art. 131**.

(2) Drepturile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) cuprind, în special:

1. (i)

competența de a exercita drepturi de vot;

2. (ii)

competența de a numi membri în consiliul de supraveghere, consiliul de administrație sau alte organe care reprezintă operatorul economic din punct de

3. (iii)

deținerea unei cote majoritare.

(3) În sensul alin. (1) lit. a), noțiunea de „operator economic care desfășoară activitatea de producere sau de furnizare gaze naturale” include și activitățile de producere și furnizare de energie electrică, iar termenii de „operator de transport și sistem” și „rețea de transport” includ și termenii care se utilizează în același sens în sectorul energiei electrice.

Art. 129

Reevaluarea certificării operatorului de transport și de sistem

(1) Operatorul de transport și de sistem notifică ANRE orice tranzacție planificată care poate necesita o reevaluare a conformității acesteia cu cerințele **art. 128**, precum și orice circumstanțe în baza cărora o persoană sau persoane dintr-una sau mai multe țări terțe ar dobândi controlul asupra sistemului de transport ori asupra operatorului de transport și de sistem.

(2) ANRE poate decide o reevaluare a îndeplinirii de către operatorul de transport și de sistem a cerințelor prevăzute la **art. 128**:

a) în urma notificării de către operatorul de transport și de sistem în condițiile alin. (1);

b) din oficiu;

c) la cererea motivată a Comisiei Europene.

Art. 130

Obligațiile și drepturile operatorului de transport și de sistem

(1) Operatorul de transport și de sistem are în principal următoarele obligații:

- a) să opereze sistemul de transport și să asigure echilibrul fizic rezidual al acestuia, respectiv programarea, dispecerizarea și funcționarea sistemului de transport în condiții de siguranță;
- b) să întrețină, să reabiliteze, să modernizeze și să dezvolte sistemul de transport în condiții de siguranță, de eficiență și de protecție a mediului;
- c) să realizeze, să întrețină și să dezvolte un sistem informatic de monitorizare, comandă și achiziție de date, care să permită monitorizarea și conducerea operativă a funcționării sistemului de transport al gazelor naturale;
- d) să asigure accesul terților la sistemul de transport, conform unor reglementări specifice, în condiții nediscriminatorii, în limitele capacităților de transport și cu respectarea regimurilor tehnologice;
- e) să asigure racordarea terților la sistemul de transport, conform unor reglementări specifice, în limitele capacităților de transport și cu respectarea regimurilor tehnologice;
- f) să desfășoare activități conexe celei de operare a sistemului, conform reglementărilor specifice aprobate de ANRE, în limitele drepturilor conferite prin condițiile de valabilitate asociate licenței;
- g) să elaboreze și să aplice regimurile optime de transport și de livrare pentru cantitățile de gaze naturale notificate de utilizatorii de rețea, pentru o anumită perioadă, conform contractelor încheiate;
- h) să elaboreze și să actualizeze acordurile tehnice de exploatare în zona de graniță și să le transmită spre avizare ANRE, anterior intrării în vigoare;
- i) să întocmească și să urmărească bilanțul de gaze naturale intrate în sistem și, respectiv, ieșite din sistem, conform reglementărilor ANRE;
- j) să dețină în depozitele subterane sau să asigure achiziția de gaze, inclusiv din import, pentru cantitățile necesare operării și asigurării echilibrului fizic al sistemului de transport, conform reglementărilor specifice aprobate de ANRE;
- k) să asigure odorizarea gazelor naturale la ieșirea din SNT, corespunzător reglementărilor propuse de operatorul de transport și de sistem și aprobate de ANRE;
- l) să elaboreze la solicitarea ANRE și să transmită spre aprobare ANRE metodologiile de tarificare aferente desfășurării activității de furnizare de servicii de echilibrare;
- m) să realizeze schimbul de informații cu alți operatori de transport și de sistem interconectați, cu operatori de înmagazinare GNL și de distribuție și cu alți colaboratori în domeniul energetic, cu respectarea reglementărilor ENTSO-G privind protocoalele de schimb de informații, rapoartele, structura și procedurile de acces la bazele de date;
- n) să realizeze servicii de sistem necesare pentru accesul și exploatarea rețelelor de transport;
- o) să elaboreze reglementări specifice necesare pentru realizarea activității de conducere operativă, cu consultarea participanților la piața de gaze naturale, pe care le supune spre aprobare ANRE;
- p) să elaboreze studii, programe și lucrări privind dezvoltarea sistemului de transport al gazelor naturale;
- q) să asigure alocarea capacităților pe conductele de interconectare cu respectarea Regulamentului (CE) nr. 715/2009;
- r) să asigure aplicarea regulilor privind managementul congestiilor, inclusiv pe conductele de interconectare, precum și a normelor de atribuire a capacităților de pe aceste conducte;
- s) să organizeze și să administreze piața de echilibrare a gazelor naturale;
- ș) să asigure exploatarea stațiilor de preluare a gazelor naturale din conductele din amonte sau din sistemele de înmagazinare în sistemul de transport, precum și a stațiilor de predare a gazelor naturale către sistemele de distribuție, clienții finali sau sistemele de înmagazinare.

(2) Operatorul sistemului de transport și de sistem are, în principal, următoarele drepturi:

- a) să perceapă tarife nediscriminatorii, corespunzătoare serviciilor prestate, să limiteze și/sau să întrerupă prestarea serviciului, conform reglementărilor specifice;
- b) să refuze accesul terților la sistemul de transport, în condițiile legii;
- c) să întrerupă sau să limiteze transportul gazelor naturale în condițiile în care sunt periclitată siguranța și integritatea sistemului de transport, conform reglementărilor specifice;
- d) să întrerupă funcționarea instalațiilor pentru timpul strict necesar, în vederea executării lucrărilor de întreținere și de reparații, precum și în alte situații prevăzute de lege, cu anunțarea prealabilă a dispecerilor sistemelor afectate și, după caz, a clienților;
- e) să elaboreze norme tehnice/comerciale/operaționale specifice activității proprii și să le supună spre aprobare ANRE;

- f) să elaboreze proiecte de reglementări obiective, transparente și nediscriminatorii pentru echilibrarea fizică a sistemului de transport al gazelor naturale, inclusiv propuneri pentru fundamentarea tarifelor care trebuie plătite de utilizatorii de sistem în cazul dezechilibrului fizic, și să le supună spre aprobare ANRE;
- g) să stocheze gaze naturale în sistemul de transport, în condițiile unor reglementări specifice aprobate de ANRE;
- h) să folosească, cu titlu gratuit, terenurile proprietate publică ocupate de obiectivele aferente sistemului de transport, precum și terenurile proprietate publică utilizate pentru lucrările de execuție, exploatare, întreținere și reparații;
- i) să administreze piața de echilibrare în vederea asigurării echilibrului fizic și menținerii în parametri operaționali a sistemului, cu efectuarea operațiunilor comerciale respective; evidențele comerciale privind astfel de operațiuni se țin distinct de cele privind activitatea de transport.
- (3) Operarea conductelor prin care se realizează interconectarea cu statele ce nu sunt membre ale Uniunii Europene, precum și alocarea capacităților pe acestea se realizează conform prevederilor acordurilor cu aceste state.
- (4) Operatorul de transport și de sistem și proprietarul sistemului de transport publică informațiile referitoare la propriile activități, necesare utilizatorilor de sistem, conform reglementărilor ANRE, în vederea asigurării accesului eficient la sistem, a unei concurențe efective și funcționării eficiente a pieței de gaze naturale, nefiindu-le permisă divulgarea informațiilor sensibile din punct de vedere comercial obținute pe parcursul activităților acestora, inclusiv cele obținute de la terți, în contextul acordării accesului la rețea.

Art. 131

Atribuțiile proprietarului sistemului de transport

- (1) Proprietarul sistemului de transport:
- a) cooperează cu operatorul de transport și de sistem în vederea îndeplinirii atribuțiilor acestuia, furnizându-i toate informațiile relevante;
- b) finanțează și/sau își dă acordul asupra modalității de finanțare a investițiilor în rețeaua de transport stabilite de operatorul de transport și de sistem și aprobate de ANRE;
- c) deține răspunderea privind activele sistemului de transport, cu excepția răspunderii privind atribuțiile operatorului de transport și de sistem;
- d) oferă garanții pentru facilitarea finanțării eventualelor extinderi ale sistemului, cu excepția investițiilor pentru care și-a dat acordul să fie finanțate de către orice parte interesată, inclusiv de către operatorul de transport și de sistem, în temeiul lit. b).
- (2) Consiliul Concurenței, în cooperare cu ANRE, este abilitat cu toate competențele necesare să monitorizeze în mod eficient respectarea de către proprietarul sistemului de transport a obligațiilor acestuia, în temeiul alin. (1).

Art. 132

Separarea proprietarului sistemului de transport

- (1) În cazul în care proprietarul sistemului de transport face parte dintr-un operator economic integrat pe verticală, proprietarul sistemului de transport este independent cel puțin în ceea ce privește statutul său juridic, organizarea și procesul decizional față de alte activități care nu au legătură cu transportul gazelor naturale.
- (2) Pentru a asigura independența proprietarului sistemului de transport în condițiile alin. (1), se aplică următoarele criterii:
- a) persoanele cu funcție de conducere ale proprietarului sistemului de transport nu pot face parte din structurile operatorului economic integrat din domeniul gazelor naturale care răspunde, direct sau indirect, de gestionarea zilnică a activităților de producere, distribuție și furnizare a gazelor naturale;
- b) persoanele cu funcție de conducere din cadrul proprietarului sistemului de transport acționează independent de orice interes de piață în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu;
- c) proprietarul sistemului de transport stabilește un program de conformitate, care conține măsurile luate pentru a garanta excluderea practicilor discriminatorii și stabilește și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență;
- d) proprietarul sistemului de transport desemnează o persoană sau un organism, denumit *agent de conformitate*, care să asigure monitorizarea adecvată a respectării programului de conformitate și care depune la ANRE în luna decembrie a fiecărui an un raport cu privire la măsurile luate, raport care se publică pe site-ul operatorului de transport și de sistem.
- (3) Proprietarul rețelei de transport transmite spre aprobare ANRE toate proiectele de contracte ce urmează să fie încheiate cu operatorul de transport și de sistem, inclusiv cele referitoare la utilizarea bunurilor existente, precum și a celor realizate ca urmare a investițiilor în rețeaua de transport.

(4) Persoanele care au exercitat în cadrul operatorului de transport și de sistem funcții de conducere sau alte funcții relevante în temeiul cărora au avut acces la informații comerciale sensibile, definite potrivit legii, nu pot ocupa funcții similare în cadrul operatorilor economici din domeniul producerii și/sau furnizării de gaze naturale, pe o perioadă de minimum 6 luni de la data încetării raporturilor contractuale cu operatorul de transport și de sistem.

Art. 133

Interdicții privind deținerea controlului asupra operatorilor de transport și de sistem

Operatorilor economici care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare de gaze naturale le este interzis ca, direct sau indirect, să exercite controlul sau să exercite vreun drept cu privire la operatorii de transport și de sistem separați din alte state ale Uniunii Europene care aplică dispozițiile art. 9 alin. (1) din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE.

Art. 134

Distribuția gazelor naturale

- (1) Distribuția gazelor naturale se realizează de către operatorul de distribuție.
- (2) Operatorul de distribuție prestează serviciul de distribuție pentru toți utilizatorii sistemului de distribuție, în condiții nediscriminatorii, asigurând accesul la acesta oricărui solicitant care îndeplinește cerințele prezentului titlu, cu respectarea normelor și standardelor de performanță prevăzute în reglementările tehnice în vigoare.
- (3) Delimitarea unui sistem de distribuție se realizează, după caz:
 - a) de obiectivele de producție de la robinetul aflat la ieșirea din stația de reglare-măsurare-predare a producătorului;
 - b) de sistemul de transport de la ieșirea din stația de reglare-măsurare-predare a operatorului de transport;
 - c) de alt sistem de distribuție de la ieșirea din stația de reglare/măsurare dintre operatorii de distribuție;
 - d) de clienții finali de la ieșirea din stațiile/posturile de reglare/măsurare sau, după caz, ieșirea din robinetul de branșament către instalațiile de utilizare ale acestora.

Art. 135

Caracterul activității de distribuție

Activitatea de distribuție a gazelor naturale, cu excepția celei realizate prin sistemele de distribuție închise, constituie serviciu public de interes general.

Art. 136

Independența operatorului de distribuție

- (1) În cazul în care operatorul de distribuție face parte dintr-un operator economic integrat pe verticală, acesta trebuie să fie independent cel puțin în ceea ce privește forma sa juridică, organizarea și procesul decizional, în raport cu celelalte activități care nu au legătură cu distribuția; această regulă nu creează obligația separării proprietății asupra activelor aparținând operatorului de distribuție față de operatorul economic integrat pe verticală.
- (2) În vederea asigurării independenței operatorului de distribuție care face parte dintr-un operator economic integrat pe verticală față de celelalte activități desfășurate de acesta din urmă, se aplică următoarele criterii:
 - a) persoanele care asigură conducerea operatorului de distribuție nu pot face parte din structurile operatorului integrat pe verticală care răspund, direct sau indirect, de gestionarea activităților de producție, transport și furnizare a gazelor naturale;
 - b) luarea măsurilor corespunzătoare pentru a se asigura că interesele profesionale ale persoanelor responsabile pentru managementul operatorului de distribuție sunt luate în considerare, într-o manieră de natură să asigure independența de acțiune a acestora;
 - c) operatorul de distribuție are dreptul de a lua decizii, în mod efectiv, independent de operatorul economic integrat pe verticală, cu privire la activele necesare pentru exploatarea, întreținerea sau dezvoltarea sistemului de distribuție; pentru a îndeplini aceste atribuții, operatorul de distribuție are la dispoziție resursele necesare, inclusiv resursele umane, tehnice, financiare și fizice; aceasta nu trebuie să afecteze existența unor mecanisme de coordonare corespunzătoare care trebuie să asigure că sunt protejate drepturile de supraveghere economică și managerială ale societății-mamă cu privire la rentabilitatea activelor de către filială; aceste mecanisme vor permite în mod special societății-mamă să aprobe planul financiar anual sau orice instrument echivalent al operatorului de distribuție și să stabilească limitele globale de îndatorare ale filialei; nu se va permite însă societății-mamă să dea instrucțiuni privind operațiunile curente și nici privind decizii individuale ce au în vedere construirea sau modernizarea obiectivelor aparținând sistemelor de distribuție care nu depășesc termenii stabiliți în planul financiar aprobat sau în oricare alt instrument echivalent;

d) operatorul de distribuție trebuie să stabilească un program de conformitate, în care să prezinte măsurile asumate ce asigură excluderea oricărui comportament discriminatoriu și garantează că respectarea acestuia este monitorizată în mod adecvat; acest program trebuie să prezinte și obligațiile specifice ale angajaților pentru realizarea acestui obiectiv; persoana sau organismul responsabil pentru monitorizarea programului de conformitate, denumit *agent de conformitate*, transmite ANRE și publică, în luna decembrie a fiecărui an, un raport cuprinzând măsurile luate; agentul de conformitate al operatorului de distribuție este complet independent și are acces la toate informațiile operatorului de distribuție sau ale oricărui operator economic afiliat, care sunt necesare în vederea îndeplinirii atribuției sale.

(3) Operatorii de distribuție integrați vertical nu trebuie, în activitățile lor de comunicare și de publicitate, să creeze confuzie cu privire la identitatea separată a filialei de furnizare din cadrul operatorului economic integrat vertical.

(4) Fac excepție de la prevederile alin. (1)–(3) operatorii economici care desfășoară activități de distribuție a gazelor naturale și care deserveșc un număr de cel mult 100.000 de clienți finali.

Art. 137

Obligația de păstrare a confidențialității

(1) Operatorul de distribuție este obligat să păstreze confidențialitatea asupra informațiilor sensibile din punct de vedere comercial obținute în cursul desfășurării activității sale.

(2) Operatorul de distribuție este obligat să împiedice divulgarea discriminatorie a informațiilor privind propria activitate, care pot fi avantajoase din punct de vedere comercial.

Art. 138

Obligațiile și drepturile operatorului de distribuție

(1) Distribuitorul de gaze naturale are, în principal, următoarele obligații:

a) să opereze, să întrețină, să repare, să modernizeze și să dezvolte sistemul de distribuție în condiții de siguranță, eficiență economică și de protecție a mediului, activitățile urmând a fi desfășurate în baza autorizațiilor specifice pentru proiectare și execuție a sistemelor de distribuție a gazelor naturale, iar operarea urmând să se desfășoare în baza licenței de distribuție;

b) să asigure odorizarea gazelor naturale corespunzător reglementărilor aprobate de ANRE, în baza contractelor de prestări de servicii încheiate cu operatorul din amonte, și, acolo unde este cazul, prin odorizare suplimentară în sistemul de distribuție;

c) să realizeze interconectări cu alte sisteme, după caz, și să asigure capacitatea sistemului de distribuție pe termen lung;

d) să asigure accesul terților la sistemele de distribuție, în condiții nediscriminatorii, în limitele capacităților de distribuție, cu respectarea regimurilor tehnologice, conform reglementărilor specifice elaborate de ANRE;

e) să întocmească și să urmărească bilanțul de gaze naturale intrate și, respectiv, ieșite din sistemul propriu;

f) să evite subvenția încrucișată între categoriile de clienți finali cu privire la repartizarea costurilor;

g) să preia pentru o perioadă determinată, dar nu mai mult de 2 ani, la solicitarea și conform reglementărilor ANRE, operarea unui sistem de distribuție în cazul în care operatorului inițial i-a fost retrasă licența de distribuție sau a fost reziliat contractul de concesiune;

h) să asigure echilibrul permanent al sistemului operat;

i) să asigure condițiile de securitate în alimentarea cu gaze naturale;

j) să desfășoare activități conexe celei de operare a sistemului, conform reglementărilor specifice elaborate de ANRE, în limitele stabilite prin condițiile de valabilitate asociate licenței;

k) să elaboreze și să trimită ANRE planurile de investiții pe 5 ani ale sistemelor pe care le operează; aceste planuri se actualizează anual de către operator până la sfârșitul lunii decembrie și se aprobă de către ANRE.

(2) Operatorul de distribuție a gazelor naturale are, în principal, următoarele drepturi:

a) să desfășoare activități comerciale legate de serviciul de distribuție a gazelor naturale;

b) să încaseze contravaloarea tarifelor corespunzătoare serviciilor prestate, să limiteze și/sau să întrerupă prestarea serviciului, conform reglementărilor specifice;

c) să întrerupă funcționarea obiectivelor sistemului de distribuție și alimentarea cu gaze naturale a clienților pentru timpul strict necesar executării lucrărilor de întreținere și reparații, precum și în alte situații prevăzute de prezentul titlu sau în caz de forță majoră, cu anunțarea prealabilă a dispecerilor sistemelor afectate și, după caz, a clienților;

d) să folosească, cu titlu gratuit, terenurile proprietate publică locală ocupate de obiectivele sistemului de distribuție, precum și pentru realizarea lucrărilor de execuție, operare, întreținere și reparații, în condițiile legii;

e) să aibă acces la instalațiile de utilizare ale clienților finali pentru verificarea informațiilor referitoare la debitele instalate, modificările efectuate, precum și ori de câte ori este necesară intervenția în scopul menținerii siguranței în funcționare a acestora;

f) să sisteze alimentarea cu gaze naturale a aparatelor/instalațiilor de utilizare care nu respectă prevederile legislației în vigoare și care pot pune în pericol securitatea persoanelor sau integritatea bunurilor, după certificarea neconformităților de către un operator economic autorizat de ANRE, altul decât operatorul de distribuție;

g) să stocheze gaze naturale în sistemele de distribuție, conform reglementărilor aprobate de ANRE;

h) să refuze racordarea la sistemul de distribuție în condițiile art. 150;

i) să elaboreze norme tehnice/comerciale specifice activității proprii și să le supună spre aprobare ANRE;

j) în cazul intervențiilor de către persoane neautorizate asupra instalațiilor de reglare-măsurare aflate la limita de proprietate, care pun în pericol siguranța alimentării cu gaze naturale, operatorul de distribuție este îndreptățit să întrerupă alimentarea, în conformitate cu reglementările specifice ale ANRE.

Art. 139

Sistemul de distribuție închis

(1) Sistemul de distribuție închis este acel sistem prin care se distribuie gaze naturale într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitată din punct de vedere geografic și care, fără a aduce atingere prevederilor alin. (4), nu alimentează clienții casnici, dacă, din rațiuni de organizare tehnologică, activitățile derulate de utilizatorii sistemului respectiv sunt integrate sau sistemul respectiv asigură gazele naturale în principal către proprietarul sistemului, operatorul sistemului sau un operator economic afiliat acestora, după caz.

(2) Obligațiile privind dezvoltarea sistemului de distribuție, prevăzute la art. 138 alin. (1) lit. c), g) și k), nu sunt aplicabile operatorului unui sistem de distribuție închis.

(3) Tarifele pentru serviciul de distribuție dintr-un sistem de distribuție închis sau metodologiile care stau la baza calculării acestora sunt aprobate de ANRE, la cererea operatorului sistemului de distribuție închis.

(4) Excepția prevăzută la alin. (2) se aplică și în cazul în care în zona deservită de un sistem de distribuție închis sunt amplasați clienți casnici, numai dacă aceștia se află într-un raport de muncă sau într-o formă de asociere cu proprietarul sistemului de distribuție la momentul racordării.

(5) Înființarea, respectiv operarea unui sistem de distribuție închis se realizează prin autorizație de înființare, respectiv pe bază de licență, acordate de ANRE.

Art. 140

Înmagazinarea gazelor naturale

(1) Înmagazinarea gazelor naturale se realizează de către operatorul de înmagazinare.

(2) Gazele naturale se înmagazinează în scopul:

a) asigurării securității în alimentarea cu gaze naturale a clienților finali;

b) armonizării variațiilor consumului sezonier, zilnic și orar cu sursele de gaze disponibile;

c) asigurării permanente a echilibrului fizic al SNT;

d) realizării altor activități comerciale.

Art. 141

Independența operatorului de înmagazinare

(1) Un operator de înmagazinare care face parte dintr-un operator economic integrat pe verticală trebuie să fie independent cel puțin în ceea ce privește forma juridică, organizarea și procesul de luare a deciziilor față de alte activități care nu au legătură cu transportul, distribuția sau înmagazinarea.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică numai cu privire la instalațiile de înmagazinare care sunt necesare din punct de vedere tehnic și/sau economic pentru asigurarea unui acces eficient la sistem în scopul alimentării clienților, în conformitate cu reglementările specifice.

(3) În vederea asigurării independenței operatorului de înmagazinare față de operatorul economic integrat pe verticală din care face parte și care desfășoară cel puțin una din activitățile de producție sau de furnizare, se aplică următoarele criterii minime:

a) persoanele care asigură conducerea operatorului de înmagazinare nu pot face parte din structurile operatorului economic integrat pe verticală care răspund, direct sau indirect, de coordonarea activității de producție și furnizare a gazelor naturale;

b) trebuie luate măsuri adecvate pentru a garanta că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere din cadrul operatorului de înmagazinare sunt luate în considerare, astfel încât să se asigure faptul că acestea au posibilitatea de a acționa independent;

c) operatorul de înmagazinare dispune de suficiente competențe de luare a deciziilor, independent de societatea-mamă, cu privire la elementele de active necesare pentru exploatarea, întreținerea sau dezvoltarea instalațiilor de înmagazinare; aceasta nu împiedică existența unor mecanisme de coordonare adecvate care să garanteze protejarea drepturilor de supraveghere economică și a celor de supraveghere a gestiunii ale societății-mamă asupra randamentului activelor unei filiale; societatea-mamă are dreptul să aprobe planul financiar anual al operatorului de înmagazinare sau orice document echivalent și să stabilească limite globale ale nivelului de îndatorare a filialei sale; societatea-mamă nu are dreptul să dea instrucțiuni privind gestionarea curentă, nici cu privire la deciziile individuale referitoare la construirea sau modernizarea instalațiilor de înmagazinare, care nu depășesc limitele din planul financiar aprobat sau orice document echivalent;

d) operatorul de înmagazinare stabilește un program de conformitate, care conține măsurile luate pentru a garanta excluderea practicilor discriminatorii și stabilește și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență;

e) operatorul de înmagazinare desemnează o persoană sau un organism, denumit *agent de conformitate*, care să asigure monitorizarea adecvată a respectării programului de conformitate și care transmite autorității competente în luna decembrie a fiecărui an un raport cu privire la măsurile luate, raport care se publică pe site-ul operatorului de înmagazinare.

Art. 142

Obligațiile și drepturile operatorului de înmagazinare

(1) Operatorul de înmagazinare are, în principal, următoarele obligații:

a) să opereze, să întrețină, să reabiliteze și să modernizeze instalațiile tehnologice de suprafață aferente depozitelor de înmagazinare, în condiții de siguranță, de eficiență și de protecție a mediului;

b) să asigure accesul terților la depozitele de înmagazinare, pe baza unor criterii obiective, transparente și nediscriminatorii, conform reglementărilor ANRE;

c) să publice lista instalațiilor de înmagazinare sau a unor părți dintre acestea care sunt oferite spre acces terților;

d) să furnizeze informații utilizatorilor sistemului de înmagazinare, necesare pentru un acces eficient la sistem;

e) să elaboreze și să trimită ANRE planurile de investiții pe 5 ani ale sistemelor pe care le operează; aceste planuri se actualizează anual de către operator până la sfârșitul lunii decembrie și se aprobă de către ANRE.

(2) Operatorul depozitului de înmagazinare are, în principal, următoarele drepturi:

a) să încaseze tariful aferent prestării serviciului de înmagazinare subterană a gazelor naturale, să limiteze și/sau să întrerupă prestarea serviciului, conform reglementărilor specifice;

b) să elaboreze norme tehnice/comerciale specifice activității proprii și să le supună spre aprobare ANRE;

c) să întrerupă funcționarea instalațiilor pentru timpul strict necesar, în vederea executării lucrărilor de întreținere și de reparații, precum și în alte situații prevăzute de lege, cu anunțarea prealabilă a dispecerilor sistemelor afectate și, după caz, a clienților;

d) să refuze în mod justificat accesul terților la depozitele de înmagazinare, în condițiile legii.

(3) Operatorul de înmagazinare publică informațiile referitoare la propriile activități, necesare utilizatorilor de sistem/solicitanților de acces, conform reglementărilor ANRE, în vederea asigurării accesului eficient la sistem, a unei concurențe efective și funcționării eficiente a pieței de gaze naturale, nefiindu-i permisă divulgarea informațiilor sensibile din punct de vedere comercial obținute pe parcursul activităților acestuia, inclusiv cele obținute de la terți în contextul acordării accesului la rețea.

Art. 143

Obligațiile și drepturile furnizorului de gaze naturale

(1) Furnizorul de gaze naturale are, în principal, următoarele obligații:

a) să desfășoare activitatea de furnizare a gazelor naturale pe bază de contracte comerciale încheiate conform reglementărilor ANRE;

b) să respecte standardele de performanță pentru serviciul de furnizare prestat în baza contractelor-cadru;

c) să asigure înmagazinarea gazelor naturale, conform reglementărilor ANRE;

d) să încheie contracte de achiziție a gazelor naturale, astfel încât să asigure acoperirea consumului pentru clienții săi;

- e) să pună la dispoziția clienților datele relevante privind consumul acestora pe o perioadă ce cuprinde cel puțin ultimii 5 ani;
 - f) să înființeze puncte unice de contact pentru informarea clienților finali cu privire la drepturile acestora, la legislația în vigoare și la căile de soluționare a litigiilor, în cazul unui diferend;
 - g) să permită clienților schimbarea efectivă a furnizorului de gaze naturale în termen de 3 săptămâni de la data solicitării;
 - h) să pună la dispoziția clienților mai multe modalități de plată a contravalorii consumului de gaze naturale și să permită acestora să opteze pentru oricare dintre acestea;
 - i) să plătească contravaloarea gazelor naturale achiziționate, conform contractelor încheiate.
- (2) Furnizorul de gaze naturale are, în principal, următoarele drepturi:
- a) să încaseze contravaloarea gazelor naturale furnizate, conform contractelor încheiate cu clienții;
 - b) să încaseze contravaloarea gazelor naturale furnizate în regim de furnizare de ultimă instanță, conform reglementărilor ANRE;
 - c) să limiteze și/sau să sisteze furnizarea gazelor naturale la clienți, în condițiile specificate în contracte.

Art. 144

Obligațiile furnizorului de ultimă instanță

- (1) Furnizorul de ultimă instanță are obligația de a asigura furnizarea gazelor naturale clienților finali, în conformitate cu reglementările ANRE, la prețuri reglementate de ANRE.
- (2) Furnizorul de ultimă instanță are obligația de a furniza, conform reglementărilor emise de ANRE, gaze naturale clienților finali al căror furnizor se află în situația de a i se retrage licența de furnizare în cursul desfășurării activității sau în orice altă situație identificată de ANRE în care clienții finali nu au asigurată furnizarea de gaze naturale din nicio altă sursă.

Art. 145

Obligațiile și drepturile clientului final de gaze naturale

- (1) Clienții finali au obligația să achite facturile reprezentând contravaloarea serviciilor prestate de către furnizorul/operatorul sistemului, în termenul și în condițiile prevăzute în contractul încheiat cu acesta.
- (2) Pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale, altele decât obligația de plată a clientului final, partea în culpă plătește celeilalte părți daune-interese până la acoperirea integrală a prejudiciului cauzat, în conformitate cu prevederile stipulate în contract.
- (3) În cazul intervențiilor asupra sistemelor de alimentare cu gaze naturale, cu excepția instalațiilor de utilizare a gazelor naturale, de către persoane neautorizate, care pun în pericol siguranța alimentării cu gaze naturale, operatorul de transport/distribuție este îndreptățit să întrerupă alimentarea, în conformitate cu reglementările specifice ale ANRE. În cazul constatării, conform prevederilor legale în vigoare, a unor acțiuni menite să denatureze în orice fel indicațiile echipamentelor de măsurare sau să sustragă gaze naturale prin ocolirea echipamentelor de măsurare, clientul final este obligat să constituie o garanție financiară pentru un consum maxim echivalent pentru un an.
- (4) Clienții finali de gaze naturale au următoarele drepturi:
 - a) să aibă acces la sistem în condițiile legii și să fie alimentați cu gaze naturale în conformitate cu prevederile contractului de furnizare, încheiat în conformitate cu contractul-cadru aprobat de ANRE;
 - b) să solicite furnizorului/operatorului sistemului modificarea și completarea contractului încheiat cu acesta, atunci când apar elemente noi ori când consideră necesară detalierea sau completarea unor clauze contractuale, în conformitate cu prevederile legale în vigoare;
 - c) să fie notificați în mod corespunzător cu privire la orice intenție de modificare a contractului și să fie informați, în momentul notificării, cu privire la dreptul de a denunța contractul, în cazul în care nu acceptă noile condiții;
 - d) să solicite furnizorului întreruperea furnizării gazelor naturale, în cazul în care întreruperea este legată de funcționarea în condiții de siguranță a instalațiilor clientului final sau ale operatorului de sistem;
 - e) să solicite furnizorului/operatorului de sistem să ia măsuri pentru remedierea defecțiunilor survenite;
 - f) să solicite și să primească penalitățile suportate de către furnizor/operatorul de sistem pentru neîndeplinirea obligațiilor, în conformitate cu prevederile standardelor de performanță;
 - g) să li se pună la dispoziție cel puțin două modalități de plată, care să le permită să își îndeplinească obligațiile de plată a facturii prevăzute în contract;
 - h) să își schimbe furnizorul în mod gratuit, cu respectarea condițiilor contractuale, în termen de 3 săptămâni de la data solicitării, conform unei proceduri aprobate de ANRE, care stabilește în principal etapele procesului de schimbare a furnizorului, modalitatea de stingere a obligațiilor de plată datorate de clientul final furnizorului ce

urmează a fi schimbat, datele ce pot fi solicitate de clientul final sau de noul furnizor în procesul de schimbare, precum și operatorii de sistem care sunt obligați să le furnizeze;

i) să primească un decont final de lichidare, după schimbarea furnizorului de gaze naturale, în termen de 6 săptămâni de la schimbarea furnizorului;

j) să solicite și să primească de la furnizor/operatorul de sistem toate datele relevante privind propriul consum pe ultimii 5 ani, fără să li se perceapă costuri suplimentare pentru acest serviciu.

(5) Clienții finali nu au dreptul să vândă gazele naturale.

Art. 146

Obligațiile și drepturile operatorului pieței de gaze naturale

(1) Operatorul pieței de gaze naturale este persoana juridică titulară de licență care asigură administrarea piețelor centralizate de gaze naturale, cu excepția pieței de echilibrare, în vederea tranzacționării de gaze naturale pe termen scurt, mediu și lung, conform reglementărilor emise de autoritatea competentă.

(2) Operatorul pieței de gaze naturale nu îi este permisă divulgarea informațiilor legate de tranzacțiile de gaze naturale pe care le deține, obținute pe parcursul activității sale, altfel decât în condițiile legii.

(3) Prețurile stabilite pe piețele centralizate de gaze naturale se fac publice conform reglementărilor ANRE.

CAPITOLUL VI

Accesul și racordarea la rețea

Art. 147

Regimul accesului terților la rețea

Accesul terților la conductele de alimentare din amonte, la sistemele de transport, la depozitele de înmagazinare, la sistemele GNL și la sistemele de distribuție a gazelor naturale se realizează în regim reglementat.

Art. 148

Regimul racordării la obiective din sectorul gazelor naturale

(1) Racordarea terților la conductele de alimentare din amonte, la sistemele de transport, la depozitele de înmagazinare, la sistemele GNL și la sistemele de distribuție a gazelor naturale se realizează în regim reglementat prin emiterea unui acord de acces, conform reglementărilor specifice elaborate de ANRE.

(2) Racordarea la conductele de alimentare din amonte și la sistemul de transport este permisă următoarelor categorii de solicitanți:

a) titularilor contractelor de concesiune a serviciului public de distribuție a gazelor naturale, în vederea îndeplinirii obligațiilor contractuale ce le revin în această calitate;

b) operatorilor terminalului GNL;

c) operatorilor depozitelor de înmagazinare subterană a gazelor naturale;

d) clienților industriali noi;

e) operatorilor economici titulari ai licenței de distribuție;

f) producătorilor de gaze naturale;

g) altor categorii de clienți dacă aceștia nu au soluție de alimentare, din punctul de vedere al debitului orar solicitat, din sistemul de distribuție a gazelor naturale din zona delimitată concesionată unde urmează să fie realizată racordarea; lipsa soluției de alimentare din sistemul de distribuție este comunicată obligatoriu, în scris, de operatorul de distribuție și avizată de ANRE.

Art. 149

Refuzul de acces

(1) Refuzul accesului terților la obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale se poate face în următoarele situații:

a) capacitatea obiectivului/sistemului este insuficientă;

b) accesul la sistem împiedică îndeplinirea obligațiilor de serviciu public și siguranță în exploatare;

c) accesul la sistem poate conduce la serioase dificultăți economice și/sau financiare legate de contractele de tip „take-or-pay” pentru titularul de licență/autorizație căruia i se solicită accesul;

d) calitatea gazelor naturale care urmează să fie introduse în sisteme și/sau în depozite nu corespunde cerințelor impuse de reglementările în vigoare.

(2) Refuzul de acces la sistem se materializează printr-un document denumit „Refuz de acces“, care cuprinde în mod obligatoriu motivele refuzului.

Art. 150

Refuzul de racordare

Refuzul de racordare la obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale se poate face în următoarele situații:

- a) operatorul de sistem a emis un refuz de acces la sistem;
- b) nu există obiective/conducte părți componente ale sistemelor la care urmează să fie realizată conectarea;
- c) în cazul neîndeplinirii obligației de plată a tarifului de racordare.

Art. 151

Finanțarea lucrărilor pentru realizarea obiectivelor/conductelor necesare racordării

(1) Operatorul de distribuție sau operatorul de transport și de sistem nu poate refuza accesul la sistem și este obligat să finanțeze lucrările dacă realizarea obiectivelor/conductelor necesare racordării este economic justificată și confirmată în acest sens de către ANRE.

(2) În cazul în care realizarea obiectivelor/conductelor, altele decât cele prevăzute la alin. (1), nu este economic justificată pentru operatorul de distribuție sau operatorul de transport și de sistem, solicitantul poate participa în cotă-parte la finanțarea obiectivelor/conductelor.

(3) Activele care rezultă în condițiile alin. (2) se preiau în folosință de către operatorul de distribuție sau de către operatorul de transport și de sistem, pe baza unui contract în care se stipulează în mod explicit condițiile financiare, în baza procedurii aprobate de ANRE.

(4) Solicitantul are dreptul să recupereze contravaloarea sumei investite conform alin. (2), din momentul punerii în funcțiune a obiectivului/conductei, de la următorii utilizatori racordați la obiectivele/sistemele realizate în conformitate cu prevederile alin. (2); modalitatea de recuperare a cotei-părți din investiție se face în conformitate cu reglementările ANRE.

(5) Evaluarea condițiilor privind asigurarea accesului solicitanților la sistem, în condițiile prevăzute la alin. (1) și (2), se determină în baza unui studiu tehnico-economic realizat conform unor criterii aprobate de către ANRE, care au la bază principiul recuperării costurilor investiției, pe care operatorul are obligația de a-l realiza în termen de 30 de zile de la data primirii solicitării.

(6) La expirarea termenului prevăzut la alin. (5), studiul se transmite solicitanților, cu titlu gratuit.

(7) Operatorul de distribuție sau operatorul de transport și de sistem are obligația de a realiza și de a pune în funcțiune obiectivul/conducta realizată în termen de 9 luni de la data emiterii acordului de acces ori de la data semnării contractului, după caz, sau de cel mult 6 luni de la data obținerii autorizației de construire.

Art. 152

Magistrale directe

(1) În vederea asigurării necesarului de gaze naturale, solicitanții care se află în alte zone decât cele prevăzute la **art. 104** alin. (1) pot solicita ANRE aprobarea pentru construirea unei magistrale directe.

(2) ANRE emite autorizații pentru construirea unei magistrale directe numai în absența unei perspective de acces la sistem în următorii 2 ani.

(3) Magistrala directă este finanțată integral de solicitanții prevăzuți la alin. (1) și se află în proprietatea acestora.

(4) Criteriile transparente și nediscriminatorii pentru acordarea autorizațiilor de înființare, precum și condițiile de operare a magistralei directe se aprobă de ANRE.

Art. 153

Soluționarea divergențelor de acces la sistem

(1) Pentru soluționarea pe cale administrativ-jurisdicțională a divergențelor de acces la sistem se constituie în cadrul ANRE o comisie de specialitate.

(2) Organizarea și funcționarea comisiei prevăzute la alin. (1) se realizează în baza unui regulament aprobat de ANRE.

(3) Comisia prevăzută la alin. (1) adoptă o hotărâre în termen de 60 de zile de la primirea reclamației.

(4) Hotărârea comisiei prevăzută la alin. (3) are caracter definitiv, este obligatorie pentru părți și poate fi atacată în condițiile Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare.

CAPITOLUL VII

Prevederi generale privind gazul petrolier lichefiat (GPL), gazul natural comprimat pentru vehicule (GNCV) și gazul natural lichefiat (GNL)

Art. 154

Reglementarea utilizării GPL

Reglementările tehnice și comerciale cu privire la stocarea, distribuția și utilizarea GPL sunt elaborate/aprobate de ANRE cu consultarea părților interesate.

Art. 155

Reglementarea utilizării GNCV

(1) Reglementările tehnice și comerciale privind tratarea și comprimarea gazelor naturale pentru producerea GNCV, precum și cele privind stocarea acestora în recipientele din stațiile de umplere sunt aprobate de ANRE cu consultarea părților interesate.

(2) În scopul realizării cadrului general de reglementare pentru producerea, stocarea, livrarea și utilizarea GNCV, ANRE stabilește Codul tehnic al GNCV.

Art. 156

Reglementarea utilizării GNL

Cadrul general de reglementare privind GNL se stabilește de ANRE prin Codul tehnic al GNL.

Art. 157

Regimul de autorizare în domeniul GNL, GNCV și GPL

Operatorii economici și/sau persoanele fizice care desfășoară activități de proiectare, execuție și exploatare în domeniul GNL, GNCV, GPL trebuie să dețină autorizații/licențe emise de ANRE în baza unor regulamente specifice.

CAPITOLUL VIII

Asigurarea calității echipamentelor, instalațiilor, aparatelor, produselor și procedeele utilizate în sectorul gazelor naturale

Art. 158

Utilizarea echipamentelor, instalațiilor, aparatelor, produselor și procedeele în sectorul gazelor naturale

(1) Utilizarea echipamentelor, instalațiilor, aparatelor, produselor și procedeele în sectorul gazelor naturale este permisă după obținerea în prealabil a acceptului operatorului sistemului, în baza unor metodologii/proceduri elaborate de către acesta și avizate de ANRE.

(2) ANRE asigură transparența acestui proces prin publicarea metodologiilor/procedurilor avizate pe site-ul propriu.

Art. 159

Sisteme de măsurare inteligente

(1) Până la data de 3 septembrie 2012, ANRE evaluează implementarea sistemelor de măsurare inteligente care contribuie la participarea activă a consumatorilor pe piața furnizării de gaze naturale, din punctul de vedere al costurilor și beneficiilor pe termen lung pentru piață și pentru consumatorii individuali, al tipului de contorizare inteligentă, precum și al termenelor fezabile de implementare.

(2) În condițiile în care, prin evaluarea prevăzută la alin. (1), se constată că implementarea sistemelor de măsurare inteligente este avantajoasă pentru funcționarea pieței gazelor naturale, ANRE elaborează, în consultare cu operatorii de distribuție și de transport, și aprobă un calendar de implementare, acordând atenția cuvenită utilizării de standarde adecvate și de bune practici, precum și importanței dezvoltării pieței gazelor naturale.

Art. 160

Verificarea proiectelor

(1) Înainte de execuția lucrărilor pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale, în vederea respectării cerințelor privind calitatea în construcții, operatorii economici care exploatează obiectivele/sistemele respective au obligația de a verifica proiectele de execuție prin intermediul verificatorilor de proiecte atestați de către ANRE.

(2) Proiectele aferente execuției/modificărilor instalațiilor de utilizare se verifică de către verificatori atestați de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului.

(3) Proiectele aferente sistemelor și instalațiilor de utilizare din domeniul gazelor naturale se consideră a fi avizate dacă au fost declarate conforme de către verificatorul de proiect.

Art. 161

Atestarea verificatorilor de proiecte

- (1) Atestarea verificatorilor de proiecte prevăzuți la **art. 160** alin. (1) se face conform unui regulament aprobat de către ANRE.
- (2) Verificatorii de proiecte care au fost atestați de alte instituții își păstrează competențele prin echivalarea atestatului, conform regulamentului prevăzut la alin. (1).
- (3) Verificatorii de proiecte atestați răspund în mod solidar cu proiectanții pentru asigurarea prin proiect a tuturor cerințelor tehnice și de calitate prevăzute de legislația în vigoare, în vederea realizării și exploatarei în condiții de siguranță a obiectivului proiectat, precum și pentru eventualele modificări ale proiectului pe durata execuției.

Art. 162

Recepția lucrărilor

- (1) Recepția obiectivelor/sistemelor din sectorul gazelor naturale se realizează de către specialiști, instalatori autorizați de ANRE, angajați ai operatorilor economici licențiați care au urmărit execuția acestora, conform prevederilor normelor tehnice specifice.
- (2) Recepția instalațiilor de utilizare a gazelor naturale aparținând consumatorilor finali se realizează de către beneficiarul lucrării și de către specialiștii operatorului economic autorizat de ANRE care a executat lucrarea respectivă, conform prevederilor normelor tehnice specifice.

Art. 163

Expertiza lucrărilor

- (1) Obiectivele/Sistemele din sectorul gazelor naturale se supun, după caz, expertizării tehnice de către experți autorizați, conform unui regulament aprobat de către ANRE.
- (2) Experții care au fost atestați de alte instituții își păstrează competențele prin echivalarea atestatului, conform regulamentului prevăzut la alin. (1).

CAPITOLUL IX

Noua infrastructură

Art. 164

Condițiile de derogare pentru noile infrastructuri

- (1) Noile infrastructuri majore pentru gaze naturale, cum ar fi interconectările dintre statele membre, instalațiile GNL și instalațiile de înmagazinare, pot beneficia de o derogare, pe o perioadă determinată de timp, la cerere, de la prevederile legislației în vigoare, referitoare la accesul terților la sistemele de transport, înmagazinare și la conductele de alimentare din amonte, precum și de la metodologiile de tarifyare, în următoarele condiții:
 - a) investiția trebuie să întărească concurența în furnizarea de gaze naturale și să îmbunătățească siguranța alimentării;
 - b) nivelul de risc legat de investiție este de așa natură încât investiția să nu se realizeze decât dacă se acordă o derogare;
 - c) infrastructura trebuie să fie în proprietatea unei persoane juridice care este separată cel puțin în privința formei sale juridice de operatorii de sistem în ale căror sisteme se construiește infrastructura;
 - d) se percep tarifye pentru utilizatorii infrastructurii respective;
 - e) derogarea nu influențează negativ concurența, funcționarea eficientă a pieței interne a gazelor naturale sau funcționarea eficientă a sistemului reglementat la care este conectată infrastructura.
- (2) Prevederile alin. (1) se aplică și creșterilor semnificative de capacitate a infrastructurilor existente, precum și modificărilor acestor infrastructuri care permit dezvoltarea unor noi surse de furnizare de gaze naturale.

Art. 165

Acordarea derogărilor

ANRE hotărăște asupra acordării derogării prevăzute la **art. 164**, adoptând o decizie motivată corespunzător. Decizia ANRE se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 166

Tipul derogării

Derogarea poate acoperi în întregime sau parțial noua infrastructură, infrastructura existentă cu capacitate semnificativ mărită sau modificarea infrastructurii existente.

Art. 167

Condiții de acordare a derogării

La luarea deciziei de acordare a unei derogări se ia în considerare, după caz, necesitatea de a impune condiții referitoare la durata derogării și accesul nediscriminatoriu la conducta de interconectare.

Art. 168

Condiții de acordare a derogării în cazul unei conducte de interconectare

La luarea deciziei privind condițiile prevăzute la **art. 170** se vor avea în vedere, în principal, durata contractelor, capacitatea suplimentară ce va fi construită sau modificarea capacității existente, orizontul de timp al proiectului și condițiile naționale.

Art. 169

Reguli și mecanisme pentru gestionarea și alocarea capacității

La acordarea unei derogări, ANRE poate decide asupra regulilor și mecanismelor pentru gestionarea și alocarea capacității, în cazul în care acestea nu împiedică punerea în aplicare a contractelor pe termen lung.

Art. 170

Consultarea cu alte state membre sau autorități de reglementare

În cazul unei conducte de interconectare, orice decizie de derogare se ia după consultări cu celelalte state membre sau, după caz, cu autoritățile de reglementare ori cu Agenția de Cooperare a Reglementatorilor în Domeniul Energiei – ACER.

Art. 171

Transmiterea cererilor de derogare

Autoritatea de reglementare transmite Comisiei Europene, fără întârziere, o copie a tuturor cererilor de derogare, imediat după primirea acestora. Decizia de derogare se comunică fără întârziere de ANRE Comisiei Europene, împreună cu toate informațiile relevante.

Art. 172

Informații relevante

Informațiile prevăzute la **art. 171** trebuie să cuprindă, în principal:

- a) motivele detaliate pe baza cărora autoritatea de reglementare sau statul membru a acordat derogarea, inclusiv informațiile financiare care justifică necesitatea;
- b) analiza efectuată în privința efectului asupra concurenței și funcționării eficiente a pieței interne a gazelor naturale rezultând din acordarea derogării;
- c) motivele pentru perioada de timp și partea din capacitatea totală a infrastructurii gazelor naturale respective pentru care s-a acordat derogare;
- d) în cazul în care derogarea se referă la o conductă de interconectare, rezultatul consultării cu statele membre respective sau cu autoritățile de reglementare;
- e) contribuția infrastructurii la diversificarea surselor de alimentare cu gaze naturale.

CAPITOLUL X

Obligația de serviciu public

Art. 173

Obligația de serviciu public

(1) Titularii de licențe de înmagazinare, transport, distribuție și furnizare a gazelor naturale au obligația să-și desfășoare activitățile cu respectarea obligațiilor stipulate în licențele, respectiv în autorizațiile emise de ANRE, privind siguranța, calitatea, continuitatea aprovizionării, eficiența energetică, cu respectarea normelor de securitate și sănătate a muncii și de protecție a mediului, precum și a prevederilor din contractele directe cu clienții.

(2) ANRE poate stabili prin reglementările specifice obligații de serviciu public pentru fiecare activitate din sectorul gazelor naturale, aplicabile tuturor titularilor de licență, sau autorizații în mod transparent, echidistant și nediscriminatoriu.

(3) Obligațiile de serviciu public prevăzute la alin. (2) nu trebuie să împiedice liberalizarea pieței gazelor naturale, să constituie bariere pentru intrarea unor noi operatori pe piață sau să distorsioneze concurența și funcționarea transparentă a pieței.

(4) Obligațiile de serviciu public de natură a afecta piața gazelor naturale în sensul celor prevăzute la alin. (3) se notifică Consiliului Concurenței.

(5) Costurile efectuate într-o manieră prudentă de operatorii economici pentru realizarea obligațiilor de serviciu public sunt costuri justificate și se acoperă prin prețurile sau tarifele practicate de aceștia, în conformitate cu reglementările specifice ale ANRE.

(6) ANRE reexaminează la fiecare 2 ani necesitatea și modalitatea de impunere a obligațiilor de serviciu public, ținând seama de evoluția sectorului de gaze naturale.

(7) ANRE elaborează și transmite primului-ministru și ministerului de resort un raport cu privire la măsurile adoptate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, inclusiv protecția consumatorului și a mediului, și la posibilul lor efect asupra concurenței interne și internaționale, care va fi reactualizat, la fiecare 2 ani, având în vedere modificările aduse acestor măsuri. Acest raport se transmite comisiilor de specialitate din Parlamentul României și Comisiei Europene, pentru informare.

CAPITOLUL XI

Piața gazelor naturale

Art. 174

Structura pieței de gaze naturale

(1) Piața de gaze naturale este compusă din piața reglementată și piața concurențială, iar tranzacțiile cu gaze naturale se fac angro sau cu amănuntul.

(2) Creșterea ponderii pieței concurențiale se realizează gradual, prin asigurarea accesului pe această piață pentru cât mai mulți participanți, furnizori și clienți finali, în conformitate cu prevederile **art. 175**.

(3) Participanții la piața de gaze naturale trebuie să respecte regulile de funcționare a acesteia, aprobate de ANRE.

(4) Participanții la piața de gaze naturale și structurile operaționale asociate sunt: producătorii, furnizorii, clienții finali, operatorul/operatorii de transport și de sistem, operatorii piețelor centralizate de gaze naturale, operatorii de distribuție și operatorii de înmagazinare/stocare.

(5) Participanții la piața de gaze naturale sunt obligați să își asume responsabilitatea financiară pentru plata dezechilibrelor pe care le generează pe piața de gaze naturale, în conformitate cu reglementările aprobate de ANRE.

(6) Clienții finali de gaze naturale au dreptul să își aleagă furnizorul și să negocieze direct contracte de vânzare-cumpărare cu acesta.

(7) Dacă și-au exercitat dreptul de eligibilitate, clienții finali nu mai au dreptul să revină la furnizarea reglementată.

(8) Se înființează Comisia de soluționare a disputelor, ca organism care soluționează disputele pe piața angro și cu amănuntul apărute între participanții la piața de gaze naturale.

(9) Comisia de soluționare a disputelor este formată din 5 membri care sunt numiți prin decizie a președintelui ANRE, pe o perioadă de 3 ani, dintre salariații ANRE având o vechime de cel puțin 5 ani în domeniul gazelor naturale.

(10) Comisia de soluționare a disputelor își desfășoară activitatea pe baza unui regulament de organizare și funcționare aprobat prin decizie a președintelui ANRE, după consultare publică.

Art. 175

Funcționarea pieței reglementate de gaze naturale

(1) Piața reglementată de gaze naturale funcționează în principal pentru asigurarea alimentării cu gaze naturale a clienților finali prevăzuți la **art. 179** alin. (2) lit. a)–c).

(2) Pe piața reglementată de gaze naturale autoritatea competentă are dreptul:

a) să impună obligații de serviciu public, conform **art. 173**;

b) să impună furnizorilor proceduri transparente de achiziție a gazelor naturale de pe piața concurențială destinate realizării activităților prevăzute la **art. 179** alin. (2) lit. a)–c);

c) să stabilească prețurile aplicate de furnizorii de gaze naturale de ultimă instanță clienților finali;

d) să aprobe metodologiile de verificare/control a cheltuielilor cu achiziția gazelor naturale.

(3) Furnizarea gazelor naturale pe piața reglementată se face pe bază de contracte-cadru aprobate de ANRE.

(4) ANRE monitorizează continuu efectul pieței reglementate asupra pieței concurențiale de gaze naturale și ia măsurile necesare pentru evitarea eventualelor distorsiuni ale concurenței și pentru creșterea gradului de transparență a tranzacțiilor comerciale.

(5) ANRE organizează, în cadrul acțiunii de monitorizare, un proces de evaluare a funcționării pieței de gaze naturale în condițiile renunțării la aplicarea prețurilor reglementate pentru clienții finali, în care vor fi utilizate cel puțin următoarele criterii generale:

- a) numărul de furnizori activi în piața de gaze naturale în fiecare an;
- b) cota de piață a fiecăruia dintre furnizorii activi;
- c) capabilitatea economico-financiară a furnizorilor activi și comportamentul acestora în piață;
- d) evoluția numărului anual de schimbări ale furnizorului de gaze naturale;
- e) nivelul și evoluția prețurilor în piață;
- f) numărul și tipul consumatorilor vulnerabili.

Art. 176

Măsuri de salvagardare

(1) În cazul unor situații de criză neașteptate pe piața de gaze naturale și în cazul în care este amenințată siguranța fizică sau securitatea persoanelor, a aparatelor sau a instalațiilor ori integritatea sistemului, operatorul de transport și de sistem propune ministerului de resort adoptarea unor măsuri de siguranță.

(2) Măsurile menționate la alin. (1) trebuie să afecteze cât mai puțin buna funcționare a pieței interne a Uniunii Europene și să se rezume strict la remedierea situației de criză care le-a generat.

(3) Punerea în aplicare a măsurilor prevăzute la alin. (1) se face prin hotărâre a Guvernului inițiată de ministerul de resort.

(4) Ministerul de resort notifică în regim de urgență, celorlalte state membre ale Uniunii Europene, precum și Comisiei Europene măsurile de siguranță adoptate în fiecare caz.

Art. 177

Funcționarea pieței concurențiale de gaze naturale

(1) Pe piața concurențială, tranzacțiile comerciale cu gaze naturale se fac angro sau cu amănuntul, cu respectarea reglementărilor ANRE, iar prețurile se formează pe baza cererii și a ofertei, ca rezultat al mecanismelor concurențiale.

(2) Piața concurențială angro funcționează pe bază de:

- a) contracte bilaterale între operatorii economici din domeniul gazelor naturale;
- b) tranzacții pe piețe centralizate, administrate de către operatorul pieței de gaze naturale sau operatorul pieței de echilibrare, după caz;
- c) alte tipuri de tranzacții sau contracte.

(3) Pe piața concurențială cu amănuntul, furnizorii vând gaze naturale clienților finali prin contracte la prețuri negociate sau oferte-tip.

(4) Datele relevante cum ar fi durata, regulile privind livrarea și decontarea, cantitatea, termenele de executare, prețurile tranzacției, mijloacele de identificare ale clientului angro, cu privire la toate tranzacțiile din cadrul contractelor de furnizare de gaze naturale și al instrumentelor derivate din domeniul gazelor naturale încheiate cu clienți angro și cu operatorii de transport și de sistem, precum și cu operatorii de înmagazinare și de GNL se păstrează de furnizori cel puțin 5 ani și se pun la dispoziția ANRE, Consiliului Concurenței, Comisiei Europene și a celorlalte autorități naționale competente, la cererea acestora.

(5) Obligația de păstrare a datelor privitoare la tranzacțiile din cadrul instrumentelor derivate se aplică numai după publicarea liniilor directe de către Comisia Europeană.

(6) Datele prevăzute la alin. (5) pot fi publicate cu respectarea confidențialității informațiilor sensibile comerciale.

CAPITOLUL XII

Prețuri și tarife

Art. 178

Sistemul de prețuri și tarife. Principii

(1) Sistemul de prețuri și tarife pentru gazele naturale este conceput astfel încât să asigure:

- a) apropierea de valoarea de piață a combustibililor alternativi, promovarea competiției pe piața gazelor naturale, diversificarea surselor de alimentare cu gaze naturale și mărirea siguranței furnizării;

- b) recuperarea costurilor efectuate într-o manieră prudentă, aferente activităților reglementate, asigurarea unei rate rezonabile a rentabilității pentru capitalul investit în activitățile reglementate, stimularea dezvoltării capacităților de producție, transport, înmagazinare și distribuție a gazelor naturale, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung;
- c) economisirea de energie la clienții finali;
- d) îmbunătățirea calității gazelor naturale și a serviciilor prestate clienților.
- (2) Principiile care stau la baza elaborării reglementărilor privind sistemele de prețuri și tarife pentru activitățile reglementate sunt următoarele:
- a) prețurile/tarifele trebuie să fie nediscriminatorii, bazate pe criterii obiective și determinate într-o manieră transparentă, pe baza metodologiilor aprobate și publicate de autoritatea competentă;
- b) stimularea utilizării eficiente a gazelor naturale, asigurarea calității serviciilor, asigurarea puterii calorice a gazelor naturale, promovarea concurenței pe piața gazelor naturale și protecția intereselor clienților;
- c) prevenirea speculațiilor și a comportamentelor speculative pe piața gazelor naturale;
- d) încurajarea trecerii cererii din perioada de vârf de consum în perioadele de consum redus.
- (3) Este interzisă recuperarea costurilor corespunzătoare serviciului asigurat pentru o anumită categorie de clienți finali prin tarifele practicate altor categorii de clienți finali.
- (4) Este interzisă subvenția încrucișată între activitățile reglementate, precum și între activitățile reglementate și cele nereglementate ale unui operator economic.

Art. 179

Activitățile aferente pieței reglementate

- (1) Pe piața reglementată care cuprinde activitățile cu caracter de monopol natural, activitățile conexe acestora și furnizarea la preț reglementat și în baza contractelor-cadru, sistemele de prețuri și tarife se stabilesc de ANRE.
- (2) Activitățile aferente pieței reglementate cuprind:
- a) furnizarea gazelor naturale la preț reglementat și în baza contractelor-cadru până la 31 decembrie 2014 pentru clienții noncasnici, cu excepția cazului în care la această dată se constată existența unei diferențe semnificative între prețul de comercializare a producției interne și prețul european de import, care ar putea periclita stabilitatea pieței, situație în care termenul se prelungește până la 31 decembrie 2015;
- b) furnizarea gazelor naturale la preț reglementat și în baza contractelor-cadru până la 31 decembrie 2018 pentru clienții casnici;
- c) furnizarea de ultimă instanță a gazelor naturale la preț reglementat și în baza contractelor-cadru pentru clienții finali;
- d) administrarea piețelor centralizate;
- e) transportul gazelor naturale;
- f) transportul gazelor prin conductele de alimentare din amonte, conform prevederilor condițiilor de valabilitate a licenței;
- g) înmagazinarea subterană a gazelor naturale;
- h) stocarea gazelor naturale în conductă;
- i) distribuția gazelor naturale și a biogazului/biometanului;
- j) activitățile conexe desfășurate de către operatorii licențiați.
- (3) Calendarul de eliminare treptată a prețurilor reglementate pentru clienții finali cu începere de la 1 decembrie 2012 pentru clienții noncasnici, respectiv din 1 iulie 2013 pentru clienții casnici este stabilit de către Guvern, în conformitate cu graficul de eşalonare a prețurilor producătorilor, propus de ANRE și ANRM, ținând seama de posibilele efecte negative ale eliminării prețurilor reglementate, astfel încât acestea să fie cât mai puțin resimțite de clienți.
- (4) Pentru activitățile aferente pieței reglementate, prețurile și tarifele se stabilesc pe baza metodologiilor aprobate și publicate de către ANRE.
- (5) Metodologiile de reglementare a prețurilor și tarifelor se aprobă de ANRE, după informarea și consultarea tuturor părților interesate.
- (6) Ordinul de aprobare a prețurilor și tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale, precum și ordinul de aprobare a metodologiilor de reglementare a acestora se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Ordinul de aprobare a prețurilor și tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale va conține inclusiv data intrării în vigoare a acestora.
- (7) ANRE monitorizează anual rezultatele calendarului de eliminare treptată a prețurilor reglementate pentru clienții finali și propune Guvernului, după caz, valorificarea producției interne a gazelor naturale pe piața internă până la finalizarea calendarului aprobat, respectiv 31 decembrie 2018.

Art. 180

Limitarea prețurilor/tarifelor

(1) În situația unui dezechilibru major între cerere și ofertă și/sau a unei disfuncționalități evidente a pieței de gaze naturale, Guvernul, la propunerea ANRE și cu avizul Consiliului Concurenței, poate limita creșterea excesivă a prețurilor/tarifelor sau blocarea acestora pentru o perioadă determinată de maximum 6 luni, care poate fi prelungită succesiv pentru durate de câte cel mult 3 luni, cât timp persistă circumstanțele care au determinat adoptarea respectivei decizii, prin:

- a) fixarea unei limite superioare a prețului;
- b) limitarea venitului din activitatea reglementată.

(2) Costurile recunoscute și amânate, potrivit alin. (1), se recuperează integral, în conformitate cu procedura aprobată de autoritatea competentă.

Art. 181

Stabilirea structurilor de amestec

(1) Pentru acoperirea necesarului de consum, clienții finali au dreptul să fie alimentați cu gaze naturale în amestec intern/import, conform structurilor avizate/stabilite de către ANRE.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică până la convergența prețului gazelor naturale din producția internă cu cel al gazelor naturale din import.

(3) ANRE poate stabili:

a) până la 31 decembrie 2014, respectiv până la 31 decembrie 2015, în condițiile art. 179 alin. (2) lit. a), o structură specifică de amestec import/intern pentru cantitatea de gaze naturale destinată consumului clienților casnici și producătorilor de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinată consumului populației, și o structură specifică de amestec import/intern pentru cantitatea de gaze naturale destinată consumului clienților noncasnici, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinată consumului populației;

b) începând cu 1 ianuarie 2015, respectiv cu 1 ianuarie 2016, în condițiile art. 179 alin. (2) lit. a), și până la 31 decembrie 2018 o structură de amestec import/intern pentru cantitatea de gaze naturale destinată consumului clienților casnici.

(4) În vederea asigurării suportabilității costurilor legate de factura energetică, în special a celor legate de încălzirea populației, stabilirea structurii de amestec import/intern și aprobarea prețului final reglementat pentru clienții casnici vor avea în vedere și premisele considerate la stabilirea datelor pentru eliminarea prețurilor reglementate către această categorie de clienți.

(5) Prețul de achiziție a gazelor din producția internă pentru piața reglementată se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministerului de resort și se actualizează de ANRE și ANRM, în concordanță cu prevederile Calendarului de eliminare treptată a prețurilor reglementate pentru clienții finali.

(6) Sunt exceptate de la respectarea structurilor amestecurilor de gaze naturale stabilite/avizate de ANRE:

- a) cantitățile de gaze naturale reinjectate în zăcăminte, exceptate de la plata redevenței, în condițiile legii;
- b) cantitățile de gaze naturale destinate consumurilor tehnologice specifice operațiunilor petroliere desfășurate de titularii de acorduri petroliere;
- c) cantitățile de gaze naturale destinate echilibrării SNT.

(7) Excepțiile de la respectarea structurilor amestecurilor de gaze naturale stabilite/avizate de ANRE se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministerului de resort, în termen de 45 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(8) În baza datelor prevăzute la art. 179 alin. (2) și (3), ANRE va elimina treptat prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale pentru clienții finali.

Art. 182

Obligația de separare contabilă

Persoanele juridice din sectorul gazelor naturale care practică activități reglementate conform art. 179 alin. (2) sunt obligate să asigure separarea contabilă, conform normelor legale și reglementărilor ANRE.

CAPITOLUL XIII

Procedura de desfășurare a investigațiilor

Art. 183

Disponerea efectuării investigațiilor

Președintele autorității competente dispune prin decizie efectuarea de investigații în condițiile art. 185 de către personalul propriu împuternicit în acest sens, din oficiu sau ca răspuns la o plângere înregistrată la autoritatea competentă, formulată de către o persoană fizică sau juridică afectată în mod real și direct de o potențială încălcare a prevederilor prezentului titlu, numai în domeniile în care ANRE are competența de investigare, potrivit legii.

Art. 184

Solicitarea informațiilor și documentelor

În realizarea investigațiilor, precum și a competențelor conferite în baza prezentului titlu, autoritatea competentă poate solicita operatorilor economici informațiile și documentele care sunt necesare, menționând baza legală și scopul solicitării, și poate stabili termene până la care aceste informații și documente să îi fie furnizate.

Art. 185

Drepturi de investigare

(1) Pentru investigarea încălcării prevederilor prezentului titlu, în condițiile art. 183, personalul ANRE împuternicit în acest sens are următoarele drepturi:

- a) să intre în spațiile, terenurile sau mijloacele de transport pe care operatorii economici le dețin legal;
- b) să examineze orice documente, registre, acte financiar-contabile și comerciale sau alte evidențe legate de activitatea operatorilor economici, indiferent de locul în care sunt depozitate;
- c) să ceară oricărui reprezentant sau angajat al operatorului economic explicații cu privire la faptele sau documentele legate de obiectul și scopul investigației și să consemneze sau să înregistreze răspunsurile acestuia;
- d) să ridice sau să obțină în orice formă copii ori extrase din orice documente, registre, acte financiar-contabile și comerciale sau din alte evidențe legate de activitatea operatorului economic;
- e) să sigileze orice amplasament destinat activităților operatorului economic și orice documente, registre, acte financiar-contabile și comerciale sau alte evidențe legate de activitatea operatorului economic, pe durata și în măsura necesară investigării.

(2) Autoritatea competentă va proceda la acțiunile prevăzute la alin. (1) numai dacă există indicii că pot fi găsite documente sau pot fi obținute informații considerate necesare pentru îndeplinirea competențelor sale, iar rezultatul investigației va fi consemnat într-un proces-verbal de constatare și inventariere.

(3) Autoritatea competentă poate face inspecții inopinate și poate solicita spre a-i fi prezentate într-un termen rezonabil orice fel de informații sau justificări legate de îndeplinirea competențelor de investigare, atât la fața locului, cât și prin convocare la sediul său.

Art. 186

Autorizarea judiciară a investigațiilor

În baza autorizării judiciare date prin încheiere, conform art. 187, personalul ANRE împuternicit în condițiile art. 183 poate efectua inspecții în orice alte spații, inclusiv domiciliul, terenuri sau mijloace de transport aparținând conducătorilor, administratorilor, directorilor și altor angajați ai operatorilor economici sau asociațiilor operatorilor economici supuși investigației.

Art. 187

Obținerea autorizării judiciare

(1) Personalul ANRE efectuează inspecții în conformitate cu prevederile art. 186 numai în baza deciziei de împuternicire emise de către președintele autorității competente și cu autorizarea judiciară dată prin încheiere de către președintele Curții de Apel București sau de către un judecător delegat de acesta. O copie certificată a deciziei de împuternicire și a autorizației judiciare se comunică obligatoriu persoanei supuse inspecției înainte de începerea acesteia.

(2) Cererea de autorizare se judecă în camera de consiliu, fără citarea părților. Judecătorul se pronunță asupra cererii de autorizare în termen de cel mult 48 de ore de la data înregistrării cererii. Încheierea se motivează și se comunică autorității competente în termen de cel mult 48 de ore de la pronunțare.

(3) În cazul în care inspecția trebuie desfășurată simultan în mai multe spații dintre cele prevăzute la art. 186, autoritatea competentă va introduce o singură cerere, instanța pronunțându-se printr-o încheiere în care se vor indica spațiile în care urmează să se desfășoare inspecția.

(4) Cererea de autorizare trebuie să cuprindă toate informațiile de natură să justifice inspecția, iar judecătorul sesizat este ținut să verifice dacă cererea este întemeiată.

(5) Oricare ar fi împrejurările, inspecția se desfășoară între orele 8,00 și 18,00 și trebuie efectuată în prezența persoanei la care se efectuează inspecția sau a reprezentantului său. Inspecția poate continua și după ora 18,00 numai cu acordul persoanei la care se efectuează inspecția sau a reprezentantului său.

(6) Inventarele și punerile de sigilii se fac conform dispozițiilor **Codului de procedură penală**.

(7) Încheierea prevăzută la alin. (1) poate fi atacată cu recurs la Înalta Curte de Casație și Justiție, în termen de 48 de ore. Termenul de recurs pentru autoritatea competentă curge de la momentul comunicării încheierii, potrivit prevederilor alin. (2). În ceea ce privește persoana supusă inspecției, termenul de recurs curge de la momentul comunicării încheierii, potrivit prevederilor alin. (1). Recursul nu este suspensiv de executare.

(8) Președintele Curții de Apel București sau judecătorul delegat de acesta are competența să emită autorizația judiciară în vederea efectuării inspecției potrivit **art. 186**. Instanța de judecată verifică dacă decizia de împuternicire emisă de către președintele ANRE este autentică și dacă măsurile coercitive preconizate nu sunt nici arbitrare și nici excesive, având în vedere, în special, gravitatea încălcării suspectate, importanța elementelor de probă căutate, implicarea întreprinderii în cauză și probabilitatea rezonabilă ca registrele și documentele privind activitatea care au legătură cu obiectul inspecției să fie păstrate în incintele pentru care se solicită autorizația. Instanța de judecată poate solicita ANRE explicații detaliate privind elementele care îi sunt necesare pentru a-i permite să verifice proporționalitatea măsurilor coercitive preconizate.

Art. 188

Accesul la documente și informații

(1) Organele administrației publice centrale și locale, precum și orice alte instituții și autorități publice sunt obligate să permită autorității competente accesul la documentele, datele și informațiile deținute de acestea, cu respectarea dispozițiilor legale.

(2) Autoritatea competentă, primind acces la documentele, datele și informațiile menționate la alin. (1), are obligația de a respecta caracterul de secret de stat sau secret de serviciu atribuit legal respectivelor documente, date și informații.

Art. 189

Procedura de investigare

Procedura de investigare se face în conformitate cu regulamentul privind organizarea și desfășurarea activității de investigare aprobat prin ordin al președintelui ANRE.

CAPITOLUL XIV

Interdicții

Art. 190

Protecția obiectivelor/sistemelor

Pentru protecția obiectivelor/sistemelor din sectorul gazelor naturale se interzice terților:

- a) să realizeze construcții de orice fel în zona de siguranță a obiectivelor de gaze naturale; în cazul în care, în mod excepțional, este necesar ca pe terenul pe care sunt amplasate acestea să se execute o construcție, solicitantul va suporta toate cheltuielile aferente modificărilor necesare, cu respectarea tuturor prevederilor referitoare la proiectarea și execuția lucrărilor în sectorul gazelor naturale și sub condiția cedării în patrimoniu operatorului a bunului rezultat;
- b) să efectueze săpături sau lucrări de orice fel în zona de protecție a obiectivelor de gaze naturale, fără avizul prealabil al operatorului de sistem;
- c) să depoziteze materiale pe căile de acces și în zona de protecție a obiectivelor de gaze naturale;
- d) să intervină în orice mod asupra conductelor, echipamentelor și instalațiilor de gaze naturale.

Art. 191

Interdicții

În vederea exploatarea în condiții de siguranță a sistemului de transport a gazelor naturale, se interzice, cu excepția cazului de forță majoră, întreruperea alimentării cu energie electrică, a legăturilor telefonice sau de radiocomunicații și a transportului feroviar.

CAPITOLUL XV

Infrațiuni și contravenții

Art. 192

Răspunderi

Încălcarea prevederilor prezentului titlu atrage răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală, după caz, a persoanelor vinovate.

Art. 193

Infrațiuni

- (1) Deteriorarea, modificarea fără drept sau blocarea funcționării echipamentului de măsurare a consumului de gaze naturale furnizate constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.
- (2) Executarea sau folosirea de instalații clandestine în scopul racordării directe la sistemul de alimentare cu gaze naturale sau pentru ocolirea echipamentelor de măsurare constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.
- (3) În cazul în care infracțiunile prevăzute la alin. (1) și (2) sunt săvârșite de un salariat al unui titular de licență, limitele speciale se majorează cu jumătate.
- (4) Tentativa la infracțiunile prevăzute la alin. (1) și (2) se pedepsește.

Art. 194

Contravenții

Constituie contravenții la normele privind desfășurarea activităților în sectorul gazelor naturale următoarele fapte:

1. proiectarea, avizarea, execuția, recepția, punerea în funcțiune și/sau exploatarea de lucrări noi, modificări, extinderi sau revizii ale obiectivelor din sectorul gazelor naturale de către persoane fizice sau juridice neautorizate;
2. proiectarea și/sau execuția de lucrări noi, modificări, extinderi ale obiectivelor din sectorul gazelor naturale fără obținerea acordurilor, avizelor și autorizațiilor necesare și/sau fără respectarea restricțiilor/condițiilor stabilite prin acestea;
3. proiectarea și/sau execuția de lucrări noi, modificări, extinderi ale obiectivelor din sectorul gazelor naturale, cu încălcarea reglementărilor tehnice emise în domeniu;
4. avizarea documentațiilor tehnice pentru execuția, recepția și/sau punerea în funcțiune de lucrări noi, modificări, extinderi ale obiectivelor din sectorul gazelor naturale, care nu corespund cerințelor reglementărilor tehnice în vigoare;
5. execuția de lucrări noi, modificări, extinderi ale obiectivelor din sectorul gazelor naturale, cu încălcarea prevederilor **art. 104, 105 și 151**;
6. execuția de lucrări noi, modificări, extinderi ale obiectivelor din sectorul gazelor naturale fără documentație tehnică de execuție verificată, conform prevederilor legale;
7. execuția de lucrări noi, modificări, extinderi ale obiectivelor din sectorul gazelor naturale, excluzând instalațiile de utilizare de orice fel, fără urmărirea acestora de către un operator licențiat;
8. utilizarea de echipamente, instalații, aparate, produse și procedee neconforme cu reglementările tehnice în vigoare;
9. utilizarea/exploatarea de instalații, echipamente și aparate care nu au verificările metrologice și/sau verificările/reviziile tehnice în termen de valabilitate, conform reglementărilor în vigoare;
10. efectuarea, fără acordul operatorului licențiat, a oricăror lucrări, operații, manevre sau intervenții, de orice natură, la conductele, aparatele, echipamentele, instalațiile de măsurare și accesoriile, aferente obiectivelor/sistemelor de producție, înmagazinare/stocare, transport sau distribuție a gazelor naturale;

11. recepția, punerea în funcțiune și/sau exploatarea obiectivelor/sistemelor/instalațiilor/echipamentelor din sectorul gazelor naturale pentru care nu au fost întocmite documentele prevăzute de reglementările în vigoare și/sau pentru care nu au fost obținute autorizațiile necesare;
12. neîndeplinirea și/sau îndeplinirea necorespunzătoare a condițiilor de valabilitate ale autorizațiilor prevăzute la **art. 119** pct. 1, altele decât cele menționate în cuprinsul prezentului articol;
13. neîndeplinirea și/sau îndeplinirea necorespunzătoare a condițiilor de valabilitate ale autorizațiilor/licențelor precizate la **art. 119** pct. 2 și 3, altele decât cele menționate în cuprinsul prezentului articol;
14. nerespectarea prevederilor regulamentelor privind accesul și/sau racordarea la depozitele de înmagazinare subterană a gazelor naturale, sistemele de transport/distribuție și/sau la conductele de alimentare din amonte;
15. nerespectarea contractelor-cadru aprobate de către ANRE;
16. nerespectarea prevederilor standardelor de performanță din sectorul gazelor naturale;
17. întreruperea sau întârzierea nejustificată a alimentării cu gaze naturale;
18. refuzul nejustificat al accesului/racordării solicitanților la conductele de alimentare din amonte, la sistemul de transport, la sistemul de distribuție sau la depozitele de înmagazinare a gazelor naturale;
19. revânzarea gazelor naturale de către clienții finali;
20. refuzul sau obstrucționarea agenților constatați imputerniciți de către ANRE de a efectua verificări și/sau inspecții, conform prevederilor legale;
21. nefurnizarea sau furnizarea incompletă/eronată a datelor și informațiilor solicitate de ANRE, neîndeplinirea măsurilor dispuse și/sau refuzul de a da curs convocării adresate de către ANRE;
22. nerespectarea obligațiilor/cerințelor prevăzute în regulamentele pentru autorizarea și verificarea persoanelor fizice și operatorilor economici care desfășoară activități de proiectare, execuție și exploatare în domeniul gazelor naturale;
23. nerespectarea obligațiilor/cerințelor prevăzute în regulamentele privind acordarea autorizațiilor și licențelor în sectorul gazelor naturale;
24. nerespectarea programului de înmagazinare, stabilit conform reglementărilor în vigoare;
25. neconstituirea stocului minim de gaze naturale, pe care titularii licențelor de furnizare/transport au obligația să îl dețină în depozitele de înmagazinare subterană, stabilit conform reglementărilor în vigoare;
26. nerespectarea normelor privind zonele de protecție și siguranță, stabilite conform legii;
27. nerespectarea reglementărilor comerciale aprobate de ANRE, inclusiv a metodologiilor privind prețurile și tarifele;
28. nerespectarea reglementărilor privind separarea legală și/sau contabilă a activităților reglementate în sectorul gazelor naturale;

29. desfășurarea oricăror activități comerciale și/sau prestări de servicii fără a deține licența/autorizația necesară, emisă conform prevederilor prezentului titlu și reglementărilor elaborate în temeiul acestuia;
30. nerespectarea prevederilor legale privind schimbarea furnizorului de gaze naturale;
31. nerespectarea prevederilor legale privind măsurarea gazelor naturale;
32. nerespectarea cerințelor de raportare a informațiilor prevăzute de reglementările în vigoare, inclusiv în regulamentele europene;
33. nerespectarea prevederilor privind informarea consumatorilor de gaze naturale;
34. nerespectarea prevederilor reglementărilor tehnice emise/aprobate de ANRE;
35. nerespectarea de către operatorul de transport și de sistem a prevederilor privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale, prevăzute de regulamentele europene;
36. nerespectarea de către operatorul de transport și de sistem a prevederilor referitoare la mecanismele de alocare a capacității și a procedurilor de gestionare a congestiilor, prevăzute de regulamentele europene;
37. nerespectarea cerințelor privind transparența, prevăzute de regulamentele europene;
38. nefurnizarea sau furnizarea incompletă de către operatorul de transport și de sistem a informațiilor necesare utilizatorilor de rețea pentru luarea de măsuri corective oportune în vederea evitării dezechilibrelor;
39. nerespectarea ordinelor și deciziilor ANRE, altele decât cele prevăzute în cuprinsul prezentului articol;
40. nerespectarea prevederilor privind confidențialitatea.

Art. 195

Sanctiuni

(1) Contravențiile prevăzute la **art. 194** se sancționează astfel:

1. în cazul în care au fost săvârșite de către persoane fizice:

- a) cu amendă de la 2.000 lei la 6.000 lei, cele de la pct. 9, 20 și 21;
- b) cu amendă de la 4.500 lei la 10.000 lei, cele de la pct. 2, 3, 8, 22 și 34;
- c) cu amendă de la 6.000 lei la 15.000 lei, cele de la pct. 4, 10, 26 și 40;

2. în cazul în care au fost săvârșite de către persoane juridice:

- a) cu amendă de la 7.000 lei la 15.000 lei, cele de la pct. 1, 2, 9, 12, 20, 22 și 33;
- b) cu amendă de la 15.000 lei la 25.000 lei, cele de la pct. 3, 6, 8, 15, 16, 19, 21, 23, 30 și 34;
- c) cu amendă de la 50.000 lei la 100.000 lei, cele de la pct. 4, 5, 7, 10, 11, 13, 14, 17, 18, 24, 26, 27, 29, 31, 32, 39 și 40;
- d) cu amendă de 500.000 lei, cele de la pct. 25, 28, 36, 37 și 38;
- e) cu amendă cuprinsă între 1%–10% din cifra de afaceri anuală, cea de la pct. 35.

(2) Pentru contravențiile prevăzute la **art. 194**, săvârșite în mod repetat de către persoanele juridice, autoritatea de reglementare poate aplica o amendă de până la 5% din cifra de afaceri anuală a persoanei contraveniente.

(3) Prin *contravenție săvârșită în mod repetat* se înțelege săvârșirea de cel puțin 3 ori pe parcursul unui an calendaristic a uneia și aceleiași fapte contravenționale, în cadrul aceleiași structuri organizatorice, dintre cele prevăzute la [art. 194](#) pct. 10, 11, 17, 21, 22, 28, 29, 36, 37, 38 și 39.

(4) Prin *cifra de afaceri anuală* se înțelege cifra de afaceri a persoanei juridice contraveniente realizată din activitatea reglementată pentru care s-a stabilit contravenția, în anul financiar anterior sancționării faptei.

(5) Contravenientul poate achita, pe loc sau în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal de constatare și sancționare ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii prevăzute la alin. (1) și (2), agentul constator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal.

(6) Aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 2 ani de la data săvârșirii faptei.

Art. 196

Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor

Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac de către persoane împuternicite în acest scop de către președintele ANRE.

Art. 197

Actualizarea limitelor amenzilor

Actualizarea limitelor amenzilor prevăzute la [art. 195](#) se va face prin hotărâre a Guvernului.

Art. 198

Regimul juridic al contravențiilor

Contravențiilor prevăzute la [art. 194](#) le sunt aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin [Legea nr. 180/2002](#), cu modificările și completările ulterioare.

Art. 199

Accesul în vederea constatării contravențiilor

(1) În vederea constatării contravențiilor, agenții constatori au acces, în condițiile legii, la obiectivele de producție, la sistemele din sectorul gazelor naturale, inclusiv la instalațiile și echipamentele aferente acestora, precum și la instalațiile de utilizare a gazelor naturale.

(2) Proprietarii instalațiilor de utilizare sau cei care le exploatează sunt obligați să pună la dispoziția agenților constatori documente, date și/sau informații relevante.

(3) Organele de poliție, precum și celelalte organe cu atribuții în domeniu sunt obligate să acorde sprijin, la cerere, agenților constatori.

CAPITOLUL XVI

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 200

Intrarea în vigoare

(1) Dispozițiile [art. 127](#) intră în vigoare la data de 3 martie 2013.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă:

a) [Legea gazelor nr. 351/2004](#), publicată în [Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 679 din 28 iulie 2004](#), cu modificările și completările ulterioare, cu excepția [art. 6-10](#);

b) orice alte dispoziții contrare.

(3) În termen de 9 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, ANRE va adapta, după caz, cadrul de reglementare în concordanță cu prezentul titlu.

(4) Până la adaptarea, după caz, a cadrului de reglementare, toate actele normative emise în temeiul [Legii nr. 351/2004](#), cu modificările și completările ulterioare, își păstrează valabilitatea, cu excepția prevederilor care sunt contrare prezentei legi.

Art. 201

Dispoziții finale

(1) Ministerul de resort notifică Comisiei Europene adoptarea acestei legi și a altor acte administrative necesare pentru punerea în aplicare a prevederilor Directivei 2009/73/CE, inclusiv prin transmiterea textelor acestor acte normative.

(2) În termen de 24 de luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, ministerul de resort realizează o evaluare a funcționării operatorului de transport și de sistem în baza modelului „operator independent de sistem” și, dacă este cazul, propune Guvernului adoptarea modelului de separare a proprietății, conform **art. 9** alin. (1) din Directiva 2009/73/CE. Un operator economic integrat pe verticală care deține în proprietate o rețea de transport nu poate fi împiedicat să adopte măsurile necesare implementării modelului de separare a proprietății prevăzut la **art. 9** alin. (1) din Directiva 2009/73/CE.

(3) Guvernul, cu avizul Consiliului Concurenței, poate decide constituirea unui fond de solidaritate pentru susținerea financiară a consumatorului vulnerabil, din contribuția și/sau impozitarea suplimentară a profiturilor neașteptate ale producătorilor și furnizorilor de energie electrică și gaze naturale, realizate ca urmare a unor situații favorabile ale pieței și/sau a unor tranzacții conjuncturale. Modul de constituire și utilizare a fondului se stabilește prin hotărâre a Guvernului.

Titlul I al prezentei legi transpune Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 211 din 14 august 2009, Directiva 2005/89/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 ianuarie 2006 privind măsurile menite să garanteze siguranța aprovizionării cu energie electrică și investițiile în infrastructuri, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 33 din 4 februarie 2006, și prevederile **art. 4** alin. (3) din Directiva 2004/8/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 februarie 2004 privind promovarea cogenerării pe baza cererii de energie termică utilă pe piața internă a energiei și de modificare a Directivei 92/42/CEE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 52 din 21 februarie 2004.

Titlul II al prezentei legi transpune Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 211 din 14 august 2009.

*Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor **art. 75** și ale **art. 76** alin. (1) din **Constituția României**, republicată.*

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

ROBERTA ALMA ANASTASE

PREȘEDINTELE SENATULUI

VASILE BLAGA

Conform **articolului 200** alineat (1) din prezenta Lege, prevederile prezentului articol intră în vigoare la 3 martie 2013.